

ÅRSREDOVISNING 2003 STOCKHOLMS UNIVERSITET

Årsredovisning 2003 (SU dnr 112-1916-03) har producerats av planeringsenheten vid Stockholms universitet. Ekonomiavdelningen har svarat för den ekonomiska redovisningen.

Redaktör och handläggare: *Jenny Malmström*
Omslag: *Evelina Ljungström*
Tryck: *Pitney Bowes Management Services*
Print Center, februari 2004

Årsredovisningen finns också att ladda ner i pdf-format på adress: www.planering.su.se under menynamnet årsredovisning.

Förord

Under 2003 firade Stockholms universitet 125-årsjubileum. När Stockholms högskola startade sin verksamhet 1878 var öppna föreläsningar för en bred publik en viktig del av verksamheten. Jubileet firades därför bl a med över hundra öppna föreläsningar.

Årsredovisningen, som skall spegla verksamheten vid universitetet under detta jubileumsår, har utformats enligt samma principer som tidigare. Det innebär att dess innehåll är anpassat till direktiven i regleringsbrev och övriga centrala beslut. Effekten blir ibland en brist på balans i framställningen. Exempelvis får den forskning som utförs av fakulteterna inte ett utrymme som motsvarar dess betydelse. Årsredovisningen kompletteras därför vanligen med annat informationsmaterial riktat till anställda, studenter och allmänhet.

Som framgår av årsredovisningen har universitetet varit framgångsrikt när det gäller att uppfylla de mål som regeringen ställt upp. Antalet helårsstudenter totalt (23 517) samt inom naturvetenskap och teknik (3 679) har ökat i förhållande till föregående år. Antalet magisterexamina har ökat ytterligare (1 283), vilket har medfört att universitetet redan uppnått examensmålet för perioden 2001-2004. Antalet forskarexamina har också ökat (282) och båda målen för antalet forskarexamina kommer att kunna nås, mycket tack vare den naturvetenskapliga fakultetens stora satsningar inom forskarutbildningen.

Under 2003 har efterfrågan på universitetets utbildningar fortsatt öka. I förhållande till hösten 2002 steg sökandetrycket med knappt 3 procent hösten 2003.

Det internationella utbytet av grundutbildningsstudenter, doktorander och forskare visar motstridiga tendenser. Antalet inresande studenter har ökat medan antalet utresande studenter har minskat. Det är dock glädjande att så många studenter och forskare vill komma till universitetet, och förhoppningen är att antalet utbyten ska öka ytterligare, inte minst gäller detta utresande studenter och forskare.

Universitetets ekonomi är fortsatt stabil. Det ekonomiska underskott om 23,6 miljoner som registrerats för 2003 motsvarar mindre än en procent av den totala omsättningen. De senaste sex budgetåren (inklusive 2003) har universitetet ett samlat resultat som ligger mycket nära noll. Vidare har universitetet nått sitt takbelopp med god marginal. Det innebär att vi nu har en mycket stor buffert i form av sparade helårsprestationer som kan tas i anspråk om underskott skulle uppstå i framtiden.

Universitetet arbetar vidare med frågor om jämställdhet, studentinflytande och social samt etnisk mångfald. Flera planer för likabehandling samt vidgad rekrytering har fastställts under året. Mycket återstår naturligt nog att göra på dessa områden. Exempelvis är kvinnor fortsatt underrepresenterade inom delar av lärarkåren. Samtidigt utgör den låga andelen män bland grundstudenter ett alltmer uppmärksammat problem.

Under året har vissa organisatoriska förändringar skett vid universitetet, bl a genom inrättandet av en ny nämnd för fakultetsgemensamma verksamheter. Nämndens uppgift är att fördela anslagsmedel till de verksamheter som inte ligger under någon av fakulteterna, exempelvis till den pedagogiska utbildningen för lärare som, till följd av förändringar i högskoleförordningen, expanderade starkt under det gångna året.

Kåre Bremer

INNEHÅLL

Grundutbildning	7
Grundutbildningens omfattning	7
Sökandetryck	7
Helårsstudenter	8
Köns- och åldersfördelning	9
Prestationsgrad	9
Examina	10
Utbildningarna	11
Utbildningsutbudets profil	11
Avvägningen mellan kurser och program	11
Fortbildning och vidareutbildning	11
Beställd utbildning	12
Övrig uppdragsutbildning	12
Särskilda åtaganden	13
Utbildning i särskilda ämnen	13
Tolk- och översättarinstitutet	13
Teckenspråkstolkning	14
Nationella medel för studenter med funktionshinder	14
Särskilda utbildningar	16
Basår	16
Högskoleintroducerande utbildning	16
Test i svenska för universitets- och högskolestudier (Tisus)	16
Nätuniversitetet	16
Aspekter på grundutbildningen	17
Åtgärder för att stimulera ungdomar att studera på universitetet	17
Breddad rekrytering	18
Alternativt urval	19
Validering av reell kompetens	19
Studentinflytande	20
Studenters lika rättigheter	20
Särskilda redovisningar	20
Vetenskapens hus	20
Utbildning av gymnasielärare	21
Grundutbildningens finansiering	22
Intäkter och kostnader för grundutbildningen	22
Myndlighetskaptal	23
Regleringsbrevets målangivelser	23
Forskning och forskarutbildning	25
Forskarutbildning	25
Antagning	25
Köns- och åldersfördelning	26
Studiefinansiering	26
Examina	28
Samarbete inom forskarutbildningen	29
Forskarskolor	30
Forskning	31
Mångvetenskap och tvärvetenskap	31
Forskning och forskarutbildning inom lärarutbildningsområdet	32
Övertagandet av forskning om arbetsplatsens luft	32
Vetenskaplig publicering	32
Särskilda forskningsområden	33
Svenska som andraspråk för döva	33

Centrum för kvinnoforskning/Centrum för genusstudier	33
Professorer	34
Rekryteringsmål för professorer	34
Nya professorer	35
Internationellt samarbete	35
EU:s ramprogram	36
Forskningsfinansiering	36
Intäkter i forskning och forskarutbildning	36
Kostnader i forskning och forskarutbildning	37
Uppdragsforskningens intäkter och kostnader	38
Myndighetskapital	38
Regleringsbrevets målangivelser	38
Gemensamt för verksamhetsgrenarna	39
Personal	39
Personalen i personår	39
Åldersfördelning	40
Kompetensförsörjning	41
Redovisning av kompetens kategorier	41
Insatser för kompetensförsörjning och kompetensutveckling	43
Delpension	43
Etnisk och kulturell mångfald	43
Sjukfrånvaro	44
Jämställdhet	44
Pedagogisk utbildning	46
Universitetsbiblioteket	47
Samverkan med det omgivande samhället	47
Ekonomisk redovisning	51
Inledning	51
Sammanställning av väsentliga uppgifter	52
Resultaträkning	53
Balansräkning	54
Anslagsredovisning	56
Finansiella villkor	57
Underlag för beräkning av grundutbildningsanslag	58
Finansieringsanalys	60
Redovisningsprinciper och värderingsgrunder	62
Tillgångar	62
Externmedelsfinansierade projekt	62
Transfereringar	62
Avstämning av mellanhavanden med andra statliga myndigheter	63
Verksamhetsgrenar	63
Övriga väsentliga uppgifter	63
Noter till resultat- och balansräkning samt finansieringsanalys	65
Myndighetskapital	75
Redovisning av avgiftsbelagd verksamhet 2003	76
Ersättningar, förmåner och övriga uppdrag för universitetsstyrelsens ledamöter	77
Bilagor	79
Styrelsebeslut	79
Studentkårens yttrande	80
Statistik över studerande och forskarstuderande med funktionshinder som erhållit medel för särskilt pedagogiskt stöd	84

Grundutbildning

Grundutbildningens omfattning

Sökandetryck

Höstterminen 2003 ansökte sammanlagt 38 500 personer till universitetets kurser och program. Det är en ökning med 2,7 procent i förhållande till höstterminen 2002, då antalet sökande var 37 500. Stockholms universitet ger ett 50-tal program inom grundutbildningen, varav 23 är olika inriktningar på den nya kombinationsutbildningen för magisterexamen och lärarexamen, samt ca 1 050 fristående kurser.

År	Program	Kurser
2003	2,5	2,1
2002	2,7	2,2
2001	2,4	1,9
2000	3,9	1,9

Tabell 1: Genomsnittligt antal förstahandsökande per plats på program och kurser höstterminerna 2000-2003. Trots att antalet sökande totalt sett har ökat mellan 2002-2003 har antalet förstahandsökande per plats minskat.

Sökandetrycket är ojämnt fördelat mellan olika utbildningar och utbildningsområden. Efterfrågan på kurser är lägre än på program. De naturvetenskapliga utbildningarna har emellertid rekryteringsproblem. Naturvetenskapliga fakulteten hade i genomsnitt endast 0,6 förstahandsökande per utbildningsplats på sina program hösten 2003.

Program, poäng	ht 2003	ht 2002	ht 2001	ht 2000
Biologlinjen, 120/160 p	7	6	8	11
Biologisk-geovetenskaplig linje 120/160 p	5	5	6	9
Linjen för Biomolekylär kemi, 160 p*	14	17	-	-
Data- och systemvetenskaplig linje, 120/160 p	3	4	6	9
Ekonomlinjen, 120/160 p	10	11	8	10
Fysiklinjen, 120/160 p	3	3	3	4
Geovetarlinjen, 120/160 p	4	3	5	6
Juristlinjen, 180 p	9	9	7	7
Kemistlinjen, 120/160 p	5	6	4	6
Kulturvetarlinjen, 120/180 p	6	5	5	5
Läkemedelskemilinjén, 160 p*	20	15	-	-
Matematisk-datalogiska linjen, 120/160 p	2	2	4	5
Matematik-ekonomilinjén, 160 p	5	5	5	10
Molekylärbiologlinjen, 120/160 p	7	6	8	10
Nutritionlinjen, 120/160 p	12	10	9	14
Psykologlinjen, 200 p	24	21	24	29
Samhällsplanerarlinjen, 120/160 p	5	4	5	2
Socionomlinjen, 140 p	21	15	14	12

Tabell 2: Totalt antal sökande per plats på ett urval av universitetets program höstterminerna 2000-2003. *Nystartat program höstterminen 2002.

Sökandetrycket till de olika programmen varierar kraftigt. Psykologlinjen har flest antal sökande per plats följt av socionomlinjen och läkemedelskemilinjén. Generellt sett har dock program inom det samhällsvetenskapliga området ett högre sökandetryck än programmen inom det naturvetenskapliga området.

Kurs, poäng	ht 2003	ht 2002	ht 2001	ht 2000
Data- och systemvetenskap, 40 p	9	11	20	27
Genusvetenskap, 20 p**	21	14	14	-
Juridisk översiktscurs, 10 p	13	17	17	17
Kriminologi, 20 p	11	11	12	15
Medie- och kommunikationsvetenskap, 40 p	25	20	33	43
Nationalekonomi, 20 p**	15	17	11	-
Nybörjarkurs i spanska, 20 p*	25	20	-	-
Praktisk svenska, 20 p	8	8	7	6
Psykologi, 20 p**	17	21	17	-
Samhällskunskap, 40 p	8	10	12	16
Svenska, 20 p	14	13	9	10

Tabell 3: Totalt antal sökande per plats på några av de mest sökta kurserna höstterminerna 2000-2003. * Nystartad hösten 2002. ** Uppgift saknas för hösten 2000.

För data- och systemvetenskap har antalet sökande minskat konstant sedan slutet av 1990-talet, vilket förmodligen beror på IT-områdets allt sämre arbetsmarknad. Antalet sökande till juridisk översiktscurs har minskat något men är fortfarande högt. Sökandetrycket har hösten 2003 ökat för kurserna i genusvetenskap och medie- och kommunikationsvetenskap. Detsamma gäller för nybörjarkursen i spanska som ökat i popularitet.

Helårsstudenter

Antalet helårsstudenter vid Stockholms universitet uppgick till 23 517 år 2003. Det är en ökning med 4 procent i förhållande till år 2002 då antalet helårsstudenter var 22 609. Universitetet har alltså med råge uppnått det av statsmakterna uppställda målet att antalet helårsstudenter ska öka i förhållande till 2002.

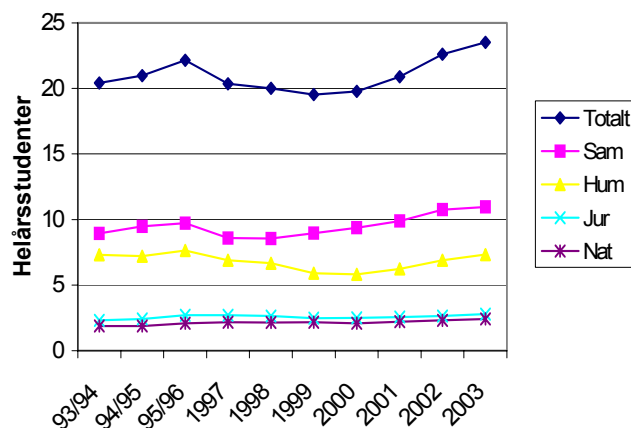

Diagram 1: Antal helårsstudenter per fakultet vid Stockholms universitet 1993/94-2003 (i tusental)

Nedanstående tabell visar hur studentpopulationen fördelar sig på utbildningsområden. Det framgår klart att det humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningsområdena har flest helårsstudenter inom grundutbildningen.

Utbildningsområde	2003*	2003	2002	2001	2000
	HST	HST	HST	HST	HST
Humaniora	6 871	7 788	6 488	5 950	5 547
Juridik	2 793	2 793	2 643	2 570	2 491
Samhällsvetenskap	8 705	8 892	8 587	8 282	7 983
Naturvetenskap	2 414	2 653	2 307	2 233	2 171
Teknik	1 265	1 265	1 238	1 187	990
Vård	393	393	383	179	165
Medicin	454	472	425	408	400
Övrigt	621	621	562	514	511
Totalt	23 517	24 854	22 633	21 323	20 258

Tabell 4: Helårsstudenter per utbildningsområde 2000-2003 inklusive beställd utbildning. 2000-2002 exklusive Lärarhögskolan och Logopedutbildningen. *Kolumnen visar universitetets utbildning exklusive beställd utbildning. Uppgifterna i denna kolumn ligger till grund för all övrig statistik i kapitlet och motsvarar också de uppgifter som används i avräkningen mot anslaget.

Antalet helårsstudenter inom utbildningsområdena naturvetenskap och teknik uppgick år 2003 till 3 679. Det är en ökning med 4,4 % i förhållande till 2002, då antalet helårsstudenter var 3 524. Detta medför att Stockholms universitet har uppnått det uppställda målet att antalet helårsstudenter inom naturvetenskap och teknik bör öka i förhållande till 2002.

År	Antal helårsstudenter	Antal helårsprestationer
2003	3 679	2 635
2002	3 524	2 568
2001	3 302	2 385
2000	2 939	2 287

Tabell 5: Antal helårsstudenter och helårsprestationer inom utbildningsområdena naturvetenskap och teknik 2000-2003.

Köns- och åldersfördelning

Liksom tidigare år är de kvinnliga studenterna i majoritet inom universitetets grundutbildning. År 2003 minskade dock andelen kvinnliga studenter med 1,2 procentenheter i förhållande till år 2002.

År	Antal helårsstudenter	Andel kvinnor (%)	Ålder		
			≤ 24 år (%)	25-34 år (%)	≥ 35 år (%)
2003	23 517	60,2	38,2	44,7	17,1
2002	22 609	61,4	38,5	44,7	16,8
2001	20 900	61,5	39,6	44,2	16,2
2000	19 769	60,8	39,5	45,0	15,5

Tabell 6: Antal helårsstudenter med fördelning på kön och ålder 2000-2003.

Jämställdhetsarbetet vid universitetet har främst varit inriktat på att skapa balans inom utbildningar där kvinnor är i minoritet. Inom vissa områden är dock det stora problemet bristen på studenter totalt sett, varför rekryteringsarbetet i stor utsträckning inriktats på att attrahera studenter oberoende av deras könstillhörighet.

Under några år har genomsnittsåldern i studentpopulationen ökat och antalet studenter under 25 år blivit färre. En förklaring till detta är att ungdomskullarna minskat, vilket medfört att färre unga studenter söker och antas till universitetet. Åldersfördelningen varierar dock kraftigt mellan olika utbildningar. Jurist- och naturvetarstudenter, som i huvudsak läser program, är i genomsnitt yngre än studenter inom humaniora där utbildning på kurser dominerar.

Prestationsgrad

Stockholms universitets prestationsgrad, det vill säga antalet uppnådda poäng (helårsprestationer) i förhållande till antalet registrerade studenter (helårsstudenter), tenderar att lig-

ga under det nationella genomsnittet. Detta kan förklaras med att det är en liten andel studenter som följer fasta program vid universitetet samt att arbetsmarknaden i regionen är god jämfört med övriga landet.

Prestationsgraden skiljer sig åt mellan könen, kvinnor har ofta högre prestationsgrad än män. Det är även skillnad mellan olika utbildningar.

Utbildningsområde	2003 HPR	2002 HPR	2001 HPR	2000 HPR
Humaniora	4 593 (66,8)	4 352 (67,1)	4 055 (69,1)	4 060 (74,3)
Juridik	2 480 (88,8)	2 328 (88,1)	2 221 (86,5)	2 194 (88,1)
Samhällsvetenskap	6 493 (74,6)	6 337 (73,8)	6 130 (75,7)	5 665 (72,3)
Naturvetenskap	1 741 (72,1)	1 675 (72,6)	1 574 (71,4)	1 565 (75,0)
Teknik	894 (70,7)	893 (73,4)	811 (73,8)	721 (84,6)
Vård	355 (90,3)	341 (89,0)	129 (92,8)	118 (86,8)
Medicin	395 (87,2)	370 (87,1)	334 (81,9)	336 (84,0)
Övrigt	521 (83,9)	496 (88,3)	494 (96,1)	492 (96,3)
Totalt	17 473 (74,3)	16 792 (74,3)	15 748 (75,3)	15 151 (76,6)

Tabell 7: Antal helårsprestationer 2000-2003 fördelat per vetenskapsområde med prestationsgrad inom parentes.

Examina

Antalet examina har ökat totalt sett under de senaste åren. Det är främst antalet magisterexamina som ökat. År 2003 avlades 1 283 magisterexamina vid Stockholms universitet. Det innebär en ökning med 32 procent sedan 2000. För fyraårsperioden 2001-2004 är målet 3 420 avlagda magisterexamina. Universitetet har redan i år uppnått detta mål. Under perioden 2001-2003 har totalt 3 507 magisterexamina avlagts.

Examenstyp	2003	2002	2001	2000
Magisterexamen	1 283	1 149	1 075	973
Yrkesexamen*	611	523	526	757
Kandidatexamen	1 262	1 217	1 132	1 146
Högskoleexamen	79	86	83	68
Äldre examina**	3	5	7	41
Övriga examina	0	0	0	1
Totalt	3 238	2 980	2 823	2 986

Tabell 8: Antalet avlagda examina under perioden 2000-2003 fördelat på examenstyp. *Med yrkesexamen avses juris kandidatexamen, sjukhusfysikerexamen, socionomexamen och psykologexamen. **Med äldre examina avses examina enligt studieordning före budgetåret 1994/95.

Andelen kvinnor som avlagt examina har sjunkit något i förhållande till 2002 men är fortfarande hög och speglar studentpopulationen vid universitetet.

Kön och ålder per examenstyp 2003	Andel kvinnor	Andel kvinnor	Ålder ≤ 24	Ålder 25-34	Ålder ≥ 35
	2003 %	2002 %	%	%	%
Magisterexamen	56,0	57,4	10,6	73,0	16,4
Yrkesexamen*	74,6	73,0	6,4	68,7	24,9
Kandidatexamen	60,5	63,4	12,2	63,1	24,7
Högskoleexamen	55,7	46,5	6,3	57,0	36,7
Äldre examina**	66,7	40,0	-	-	100,0
Totalt	61,3	62,2	10,3	67,9	21,8

Tabell 9: Avlagda examina fördelade på examenstyp, kön och ålder för 2003 med andel kvinnor för 2003 och 2002. *Med yrkesexamen avses juris kandidatexamen, sjukhusfysikerexamen, socionomexamen och psykologexamen. **Med äldre examina avses examina enligt studieordning före budgetåret 1994/95.

Utbildningarna

Utbildningsutbudets profil

Stockholms universitet erbjuder ca 1 050 fristående kurser och ett 50-tal program inom drygt 80 olika ämnen. Programutbildningar erbjuds framför allt inom juridik, naturvetenskap och samhällsvetenskap medan fristående kurser dominerar inom humaniora. Kursutbudet förändras kontinuerligt och anpassas dels efter arbetsmarknadens behov, dels efter nya forskningsområden.

Huvuddelen av kurserna ges varje år. Ett antal nya kurser tillkommer varje år, men kurser tas sällan bort permanent. Istället sker uppehåll i kursgivningen till dess efterfrågan återkommer.

Inom den *humanistiska fakulteten* har, utöver normal revidering och förnyelse av kursutbudet, uppemot trettio nya kurser startat under 2003. Exempel på dessa är: Den ryska religionsfilosofin 5 p, Grekisk tragedi och komedi i översättning 5 p, Antiken i staden 5 p, Interlingvistik och konstruerade språk 5 p, Dövas tvåspråkighet 5 p, Nybörjarkurs i koreanska 10 p, Svenska som främmande språk nivå 2 muntlig respektive skriftlig färdighet om vardera 5 p, Svenska som andraspråk för döva pilotkurs 1 10 p, Retorik 10 p, De nordiska språken i tid och rum 20 p, Kurs i översättning – portugisiska 40 p, Magisterkurs II i filmvetenskap 20 p och Magisterkurs med ämnesbredd i tvåspråkighet 40 p. Grundkursen i litteraturvetenskap 40 p har under året ersatts av en grundkurs på 20 p jämte en fortsättningskurs på 20 p. En ny linje Mellanösternlinjen 60 p har tillkommit under året. Dessutom pågår arbetet med att utforma ytterligare program bl a ett nordiskt magisterprogram i dansvetenskap.

Den *juridiska fakulteten* har under året startat ett nytt juris magisterprogram; International Commercial Arbitration Law 40 p samt den fristående kursen Att skriva bra juridisk svenska 10 p. Utöver detta har det skett en kontinuerlig förnyelse och utveckling av de alternativa kurser som ges vid institutionen t ex har kursen Företagsvärdering 10 p ställts in och kursen Globalisation Human Rights and Corporate Responsibility 5 p tillkommit under året.

Den *samhällsvetenskapliga fakulteten* har endast startat två nya kurser under 2003, Baskurs i IT och kommunikationsvetenskap 40 p och Utlänningsrätt 5 p. Självklart har dessutom normal utveckling och förnyelse skett inom huvuddelen av fakultetens utbildningsutbud.

Vid den *naturvetenskapliga fakulteten* har en ny utbildningslinje startat under året, meteorologilinjen. Ytterligare en linje, miljövetenskapliga linjen, kommer att starta under 2004. Fakulteten har under året också, i syfte att underlätta för blivande studenter att uppnå den behörighet som krävs för att inleda studier vid fakulteten, genomfört fyra sk dockningskurser i ämnena matematik, fysik, kemi och biologi. Ett intensivt arbete har bedrivits för att utveckla och ta fram nya kortare kurser på olika nivåer. Framförallt på grund- och påbyggnadsnivå har utbudet ökat kraftigt. Under 2003 har 47 nya kursplaner fastställts av fakulteten enligt följande: 8 orienteringskurser, 16 grundkurser, 5 fortsättningskurser, 11 påbyggnadskurser, 1 magisterkurs, 2 fördjupningskurser, 2 examensarbeten, 2 specialkurser och 2 basårskurser.

Avvägning mellan kurser och program

Avvägningen mellan kurser och program skiljer sig åt mellan de olika fakulteterna. Den humanistiska fakultetens utbud domineras fortfarande av kurser. Program och linjer spelar en förhållandevis liten roll även om några ytterligare program är under utarbetande. Juridiska fakulteten ser utbildningen på juristlinjen som sin huvuduppgift och satsar därför mest på linjen även om man också har fem magisterprogram och fristående kurser. Den samhällsvetenskapliga fakulteten har ett stort utbildningsutbud. De senaste åren har man ökat antalet utbildningsplatser på linjer och program. Vid den naturvetenskapliga fakulteten dominerar utbildning på linjer och program men fakulteten arbetar aktivt för att även utveckla och ta fram nya kortare kurser på olika nivåer.

Fortbildning och vidareutbildning

Universitetet bedriver fortbildning och vidareutbildning i form av uppdragsutbildning. Uppdragsutbildningen kan delas in i två olika delar, dels uppdragsutbildning beställd av

andra högskolor, dels annan uppdragsutbildning riktad till myndigheter, organisationer och företag.

Beställd utbildning

Stockholms universitet utför uppdragsutbildning för andra högskolor, så kallad beställd utbildning. Det totala antalet helårsstudenter inom sådan utbildning var 1 361. Det är Lärarhögskolan i Stockholm som svarar för flertalet helårsstudenter inom beställd utbildning. Den utbildning (Multimediaprogrammet) som tidigare beställdes av Södertörns högskola har numera tagits över av Stockholms universitet. Detsamma gäller den utbildning som tidigare tillhört Hälsohögskolan.

Högskola	2003	2002	2001	2000
Lärarhögskolan i Stockholm	1337	1168	1 190	988
Södertörns högskola	--	26	99	144
Hälsohögskolan	--	--	198	149
Karolinska institutet, Logopedutbildningen	24	32	28	32
Totalt	1 361	1 226	1 515	1 313

Tabell 10: Antal helårsstudenter i utbildning som ges på uppdrag av andra högskolor 2000-2003.

Övrig uppdragsutbildning

Stockholms universitet bedriver övrig uppdragsutbildning i viss omfattning. De totala intäkterna av universitetets uppdragsutbildning är 56 807 tkr. Till detta kommer Stiftelsen Fakultetskursers intäkter som uppskattningsvis uppgick till 3 455 tkr.

Uppdragsutbildning som inte ges på uppdrag av annan högskola registreras inte fullt ut i studiedokumentationssystemet LADOK, varför uppgifterna om utbildningens volym inhämtats manuellt och till följd av detta kan ha vissa brister. Rapporteringen av helårsstudenter och helårsprestationer har dock förbättrats väsentligt i förhållande till tidigare år.

År	Helårsstudenter	Helårsprestationer
2003	1 013	853
2002	693	141
2001	367	234
2000	396	195

Tabell 11: Antal helårsstudenter och helårsprestationer år 2000-2003 i poänggivande övrig uppdragsutbildning

Den *juridiska fakulteten* bedriver sin uppdragsutbildning genom en fristående stiftelse, Stiftelsen Fakultetskurser. Inriktningen av Stiftelsens verksamhet är att erbjuda juridiska utbildningar på akademisk nivå, från introduktionsutbildningar till avancerade utbildningar för näringsliv, organisationer och offentlig verksamhet. Stiftelsen erbjuder utbildningar inom de flesta av juridikens områden, t ex arbetsrätt, EG-rätt, entreprenadrätt, immaterialrätt, offentlig rätt, affärsjuridik, skatterätt och straffrätt. Stiftelsen har såsom varande eget rättssubjekt rätt att även ge utbildning som inte är uppdragsutbildning och sådan ges även i stor omfattning.

Den *sambällsvetenskapliga fakulteten* bedriver uppdragsutbildning främst i företagsekonomi men även i psykologi, kriminologi, socialt arbete, pedagogik, tillämpad kommunikationsvetenskap, data- och systemvetenskap och nationalekonomi. Målgrupperna för fakultetens uppdragsutbildning är myndigheter och privata företag.

Den *naturvetenskapliga fakulteten* har under året gett kurserna Mätteknik med signalbehandling, Den operativa oceanografins grunder, Kemi med kemididaktik, Fysikalisk organisk kemi och Thirteenth United Nations International Training Course on Remote Sensing Education for Educators som uppdragsutbildning.

Särskilda åtaganden

Utbildning i särskilda ämnen

Universitetet ska erbjuda utbildning i ämnena allmän kriminologi, koreanska, lettiska, litauiska, nederländska, strålningsbiologi och teckenspråk. Universitetet erbjuder kurser upp till magisternivå i samtliga dessa ämnen med undantag för strålningsbiologi där undervisningen bedrivs inom ramen för en påbyggnadskurs om 10 poäng. I förhållande till tidigare år har inga stora förändringar skett vad gäller helårsstudenter och helårsprestationer.

Ämne	2003		2002		2001		2000	
	Hst	Hpr	Hst	Hpr	Hst	Hpr	Hst	Hpr
Allmän kriminologi	294	193	278	192	291	193	236	161
Koreanska	28	13	33	14	15	9	15	12
Lettiska	12	9	8	8	15	12	17	21
Litauiska	6	4	6	1	5	3	4	4
Nederländska	55	21	45	18	54	23	49	20
Strålningsbiologi	2	2	1	0,5	1	0,5	3	2
Teckenspråk	13	12	21	16	19	14	7	7

Tabell 12: Utbildningar som ges enligt särskilt åtagande vid Stockholms universitet 2000-2003. Antal helårsstudenter (hst) och antal helårsprestationer (hpr).

När det gäller sökandetrycket har antalet sökande till lettiska ökat medan antalet sökande till litauiska har minskat under året. Antalet sökande till allmän kriminologi har ökat igen efter minskningen 2002. De förändringar som skett i förhållande till föregående år är inte särskilt stora och får betraktas som normala.

Ämne	2003	2002	2001	2000
Allmän kriminologi	2600	2452	2699	2890
Koreanska	87	116	38	40
Lettiska	20	10	12	20
Litauiska	3	10	4	i.u
Nederländska	216	226	429	264
Strålningsbiologi	i.u	i.u	i.u	i.u
Teckenspråk	i.u	97	i.u	i.u

Tabell 13: Totalt antal sökande till utbildningar som ges enligt särskilt åtagande 2000-2003.

Tolk- och översättarinstitutet

Vid Stockholms universitet finns Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) som ska erbjuda tolk- och översättarutbildning för minst 120 studenter per budgetår samt konferenstolkutbildning för minst 10 studenter vartannat år. År 2003 var antalet registrerade studenter 321 varav 259 var kvinnor. Antalet helårsstudenter uppgick till 122,5.

Kurs	Registrerade studenter 2003	2003 HST	2002 HST	2001 HST	2000 HST
Översättarutbildningar	133	66,5	45	48	31
Konferenstolk	19	9,5	7	-	6
Övriga tolkutbildningar	24	12	-	3	7
Specialkurser	145	34,5	32	28	47
Totalt	321	122,5	84	79	91

Tabell 14: Antal registrerade studenter och helårsstudenter vid TÖI:s utbildningar år 2003 med jämförelsetal för åren 2000-2002.

Det gångna årets utbildningar har liksom tidigare omfattat ett stort antal språk. Flera kurser har bedrivits i samarbete med språkinstitutioner vid Stockholms universitet. Juridik för tolkar och översättare har getts i Göteborg i samarbete med Göteborgs universitet.

Tolkutbildning

Våren 2003 avslutade TÖI sin sjätte konferenstolkutbildning med 13 studenter i språken engelska, tyska och franska. Hösten 2003 startade två tolkutbildningar, den ena i samarbete med Umeå universitet, i nordsamiska, förlagd till Umeå, den andra i samarbete med arabiska avdelningen på Stockholms universitet i arabiska.

Översättarutbildning

Under våren avslutades Kurs i översättning samt en ettårig översättarutbildning i kinesiska. Hösten 2003 startades Översättarprogrammet med engelska, franska och spanska som källspråk, en portugisisk översättarkurs och två fristående 5-poängsdelkurser i översättningsteori och mediaöversättning. Den ettåriga "Kurs i översättning" delades upp till två separata kurser, "Kurs i översättning till svenska" och "Kurs i översättning från svenska". Samläsningsprojektet är nu fullt utbyggt och detta läsår har maximalt antal kurser startat. Översättarstudenter som läser magisterprogrammet kan numera välja om de som huvudämne i sin magisterexamen vill ha översättning med inriktning på det aktuella språket eller, som tidigare, det aktuella språket med inriktning på översättning.

Fortbildning för tolkar och översättare

Under året har ett antal fristående kurser anordnats bl a. IT för översättare, en 10 poängskurs i Terminologi i samarbete med Terminologicentrum, Datorn och översättaren, Ekonomi för tolkar och översättare (i höst förlagd till Stockholm och i samarbete med bl a företagsekonomiska institutionen) samt Teori och metodik för tolklärare, en 20 poängskurs som ges på deltid.

TÖI är svenskt kontaktorgan för nordiskt samarbete kring tolk- och översättarfrågor och har ett omfattande internationellt kontaktnät. TÖI ansvarar även för utbildning av kontakttolkar och tolkar för funktionshindrade inom folkbildningen. TÖI fördelar statsbidrag till utbildningsanordnarna och har ett övergripande ansvar för utbildningarna.

År	Kostnad (tkr)
2003	9 436
2002	6 691
2001	4 761
2000	5 970

Tabell 15: Totala kostnader för TÖI:s högskoleutbildningar 2000-2003

Teckenspråkstolkning

Stockholms universitet ska enligt regleringsbrevet avsätta medel för teckenspråkstolkning (utbildningstolkning). Teckenspråkstolkar används vid föreläsningar, grupparbeten och redovisningar samt vid kontakter med till exempel studentkåren. Verksamheten omfattar hörselskadade, barndomsdöva och dövblinda.

Enheten för utbildningstolkning (tidigare Enheten för teckenspråkstolkning) vid TÖI har samordningsansvar och utför tolkningar i hela Stockholmsregionen med undantag för lärarhögskolan. Kostnaden för teckenspråkstolkningen vid Stockholms universitet år 2003 uppgick till totalt 5 550 tkr. Av kostnaden täcktes 1 167 tkr av nationella medel. Teckenspråkstolkar har anlitats av 24 studenter vid 16 utbildningar vid Stockholms universitet och av 15 studenter vid 5 utbildningar på KTH, 1 i utbildning på KI och 1 vid Södertörn högskola. Under år 2003 tjänstgjorde 24 teckenspråkstolkare vid enheten.

År	Kostnad (tkr)
2003	5 550
2002	4 095
2001	4 477
2000	3 506

Tabell 16: Totala kostnader för teckenspråkstolkning för studenter vid Stockholms universitet 2000-2003.

Nationella medel för studenter med funktionshinder

Universitetet ska samla in uppgifter om övriga högskolors kostnader för särskilt pedagogiskt stöd till studenter med funktionshinder och i mån av behov fördela de nationella medel som anvisas för detta ändamål genom utbetalning till berörd högskola. Det bör framhållas att såväl utrustning som investeringar i lärosätenas fysiska tillgänglighet

bekostas av respektive högskola. De kostnader som universitetet sammanställer rör endast kostnader för kompensatoriskt pedagogiskt stöd såsom litteratur som inte tillhandahålls av Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB), lektör, teckenspråkstolkning, anteckningshjälp, extra handledning, mentorstöd, alternativa tentamensformer med mera.

Under år 2003 uppgick dessa kostnader till 54 339 tkr, vilket i första hand ska täckas genom att universitet, högskolor och enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd avsätter 0,15 procent av sina grundutbildningsanslag till stödåtgärder för studenter med funktionshinder. De nationella medel som ska fördelas av Stockholms universitet har anvisats enligt bilaga 3, sidan 82. För år 2003 har 21 945 tkr anvisats, och av dessa har 20 105 tkr fördelats. Universitetet och högskolorna har detta år fått täckning med endast 63,4 procent av sina kostnader för särskilt pedagogiskt stöd. Av de redovisade kostnaderna utgörs 38 625 tkr, det vill säga 71 procent, av kostnader för teckenspråkstolkning. Av de nationella medlen tilldelades institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet 891 tkr för arbetet med digitalt svenskt teckenspråkslexikon, i enlighet med propositionen Den öppna högskolan (2001/02:15).

Antalet studenter med funktionshinder fortsätter att öka vid landets universitet och högskolor. I förhållande till år 2002 ökade antalet studenter med 29 procent. Budgetåret 2003 erhöll sammanlagt 2 698 studenter, varav 21 forskarstuderande, medel för nämnda utbildningskostnader. I denna studentgrupp var 63 procent kvinnor, vilket överensstämmer i stort med studentpopulationen i övrigt. Uppskattningsvis har ytterligare 1 457 studenter med funktionshinder, varav 27 forskarstuderande, under året kontaktat högskolans samordnare för studenter med funktionshinder för samtal, rådgivning och studieplanering. Dessa kontakter har dock inte föranlett att studenterna ifråga ansökt om och erhållit medel för kompensatoriska åtgärder enligt exemplen ovan.

I april 2003 hölls den årliga konferensen för landets handläggare/samordnare för studenter med funktionshinder, på temat bemötande och samverkan. Den nationella referensgruppen för studenter med funktionshinder har sammanträtt vid två tillfällen för att diskutera olika verksamhets- och policyfrågor. Dessutom har det hållits sammanträden för diskussion och erfarenhetsutbyte i de fyra regionala samordnarnätverken. I november anordnades en introduktionsdag för nya samordnare, där ansvariga samordnare vid KI och Uppsala universitet höll i utbildningen.

Vid flertalet universitet och högskolor initierar och medverkar samordnarna i intern utbildning och fortbildning rörande villkor och förutsättningar för studenter med olika funktionshinder. Vid Uppsala universitet har man detta år även tagit fram en rapport med rubriken "Undervisa tillgängligt!" Pedagogiska verktyg för likabehandling av studenter med funktionshinder", riktad till lärare.

Under året har det vid ytterligare ett antal lärosäten startats språkverkstäder/motsvarande med särskild verksamhet för studenter med dyslexi/läs- och skrivsvårigheter. Resursrum med särskild utrustning, programvara och personalresurser för handledning för studenter med funktionshinder har tillkommit vid flera lärosäten, däribland Högskolan i Halmstad. Vid andra lärosäten fortsätter utvecklingsarbetet i tidigare inrättade språkverkstäder och resursrum, såsom vid Lunds universitet där en datorpedagog samt en specialpedagog är verksamma för målgruppen ifråga.

Under 2003 slutförde Talboks- och punktskriftsbiblioteket, TPB, en utbildnings-satsning för alla högskolebibliotek, så att studenter med läshinder, på samma sätt som övriga studenter, ska kunna vända sig direkt till sina högskolebibliotek för service och rådgivning. Detta har ytterligare inspirerat många högskolebibliotek att utveckla tillgängligheten genom anpassade datorarbetsplatser, lässtudios med mera.

Göteborgs universitet har gjort en särskild IT-satsning för studenter med funktionshinder genom inköp av campuslicenser av vissa programvaror. Dessa tillhandahålls även till studenterna i hemmet till förmånliga villkor.

Umeå universitet har under året sammanställt en rapport om de funktionshindrade studenternas erfarenheter av sina studier i Umeå. Vid Lunds universitet har två rapporter presenterats under året; en rapport om studenternas erfarenheter av sina studier i Lund, samt en rapport och utvärdering av universitetets verksamhet för studenter med psykiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Det Europeiska handikappåret har uppmärksammats vid många lärosäten genom konferenser och seminarier med öppen inbjudan till anställda och studenter vid respektive lärosäte.

Särskilda utbildningar

Basår

Basåret vid Stockholms universitet ger naturvetenskaplig gymnasiekompetens i ämnena matematik, fysik, kemi och biologi. Basårsutbildningen är inte kopplad till något specifikt utbildningsprogram utan ger behörighet att söka vilket program som helst. Platsgaranti ges dock på de naturvetenskapliga utbildningarna för de studenter som klarat basåret med godkänt resultat. Antalet helårsstudenter 2003 uppgick till 83 och antalet helårsprestationer till 55. Det har skett en markant ökning av främst helårsstudenterna men även av helårsprestationerna i förhållande till förra året, vilket beror på att antalet platser på basårsutbildningen blivit fler.

År	Helårsstudenter	Helårsprestationer
2003	83	55
2002	55	45
2001	52	26
2000	34	20

Tabell 17: Antal helårsstudenter och helårsprestationer inom basårsutbildningen 1999-2002.

Högskoleintroducerande utbildning

Stockholms universitet har ingen högskoleintroducerande utbildning. Under 2003 har naturvetenskapliga fakulteten dock diskuterat med Sundbybergs kommun (komvux) och Sundbybergs folkhögskola om möjligheterna att anordna en högskoleintroducerande utbildning. Målsättningen med utbildningen skulle vara att ta hand om studenter från studieovana hem med bristfälliga gymnasiekunskaper och föra fram dem till en naturvetenskaplig examen. En sådan utbildning kräver emellertid dispens från förordningen om högskoleintroducerande utbildning, vilket inte beviljats.

Test i svenska för universitets- och högskolestudier (Tisus)

Det behörighetsgivande testet i svenska (Tisus) gavs den 8 april och 4 november 2003 vid sju svenska universitet och högskolor: Göteborg, Linköping, Lund, Malmö, Stockholm, Umeå och Uppsala. Det gavs dessutom på 50 platser utomlands, i alla världsdelar.

Målgruppen är studerande med utländsk gymnasieexamen. 863 blivande universitetsstuderande tog testet år 2003 (Stockholm 339 testdeltagare, Göteborg 132, Uppsala 75, Lund 69, Umeå 37, Linköping 33, Malmö 29 och utomlands 149). Medelåldern för testtagarna i Sverige var ca 30 år och ca 65 % av dem var kvinnor. De vanligaste förstaspråken för provet var tyska, engelska och ryska.

Andelen som tar testet utomlands har de senaste åren ökat kraftigt. År 2003 var antalet testtagare 149. En majoritet av dessa är utlandssvenskar under 20 år som vill studera vid svenska universitet och högskolor. För många utgör testet den enda möjligheten att få behörighet i svenska språket.

Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet ansvarar för testkonstruktion och testutveckling. Testet prövar skriftlig och muntlig färdighet, liksom läsförmåga, och ett omfattande utprovning- och analysarbete ingår i arbetet.

Genom testet är Stockholms universitet medlem i Association of Language Testers in Europe (ALTE) där arbete pågår med att kvalitetssäkra europeiska språktestet bl a genom ALTE Code of Practice och Europarådets Framework.

Nätuniversitetet

Stockholms universitet har under 2003 gett totalt 21 olika kurser inom ramen för nätuniversitetet. Totalt har antalet helårsstudenter uppgått till 265 och antalet helårsprestationer till 56. Prestationsgraden är väsentligt lägre för nätkurser jämfört med motsvarande campuskurser även om vissa undantag finns. Den överlag låga prestationsgraden beror troligtvis på att dessa kurser vänder sig till en ny grupp av studenter som studerar vid sidan om sin ordinarie sysselsättning och som primärt inte avser att ta universitetspoäng. Detta framgår indirekt av att de nätkurser som går på helfart har en mycket högre prestationsgrad än de som går på halvfart och kvartsfart.

Fakultet	2003 HST*	2003 HPR*	Prestations- grad %	2002 HST	2002 HPR	Prestations- grad %
Humanistisk	75	11	14,1	6	0	0
Samhällsvetenskaplig	70	27	38,8	26	3	11,5
Naturvetenskaplig	120	19	15,5	35	6	17,1
Totalt	265	56	21,2	67	9	13,4

Tabell 18: Antal helårsstudenter och helårsprestationer inom ramen för nätuniversitetet uppdelat på utbildningsområde 2002-2003. * Inkluderar de helårsstudenter och prestationer som avräknats enl de gamla reglerna mot 2002 års anslagssparande.

Under 2003 har fyra nya kurser anslutits och sju kurser anpassats till nätuniversitetet. Den totala kostnaden för detta uppskattas till 3 130 tkr.

	Antal	Genomsnittliga utvecklingskostnader per kurs (uppskattade)
Nya kurser	4	430 000
Anpassade kurser	7	201 600
Nyutvecklade program	-	-
Anpassade program	-	-

Tabell 19: Antal kurser och program och uppskattad kostnad för kursutveckling uppdelad på helt nya respektive anpassade kurser och program 2003.

Den humanistiska fakulteten har under 2003 haft sju kurser registrerade inom nätuniversitetet, i ämnena latin, italienska, tyska, engelska och historia. Den samhällsvetenskapliga fakulteten har under 2003 drivit fem nätkurser inom ämnena företagsekonomi, data- och systemvetenskap, internationell pedagogik och kriminologi. Den naturvetenskapliga fakulteten driver än så länge nio kurser inom ramen för nätuniversitetet. Under 2003 har kurser givits inom ämnena matematik, fysik, meteorologi, naturgeografi och geologi. Kursen Förberedande kurs i matematik 1, 5 p är den nätkurs vid universitetet som läses av flest studenter, totalt 945 stycken. Dessa motsvarar 95 helårsstudenter och 8 helårsprestationer.

När det gäller nätkurser har samverkan inom universitetet skett på i huvudsak två sätt, dels administrativt genom institutioner/fakulteter, studentbyrå och planeringsfunktioner, dels pedagogiskt genom pedagogiska enheten. Alla olika enheter har bidragit med sin respektive sakkunskap inom ramen för sina ordinarie uppgifter, något som varit möjligt då universitetets verksamhet inom ramen för nätuniversitetet inte är så stor. Den sammanlagda kostnaden för dessa gemensamma åtgärder kan uppskattas till omkring 200 000 kronor.

Aspekter på grundutbildningen

Åtgärder för att stimulera ungdomar att studera på universitetet

Stockholms universitet bedriver olika verksamheter för att stimulera ungdomar att välja högre utbildning och studera på universitetet. Genom besök av universitetets studentinformatorer och studievägledare får gymnasisterna information på sina gymnasieskolor om kurser och utbildningsprogram. Varje år arrangeras Öppet Hus på universitetet då bl a alla elever i gymnasieskolornas avgångsklasser i Stockholm inbjuds att besöka universitetet för att träffa lärare, studievägledare och studenter. Genom utbildningskataloger och information på bl a internet sprider Stockholms universitet kunskap om studier vid universitetet. Universitetet medverkar också vid olika utbildningsmässor främst i Stockholmsområdet. Utöver de centralt vidtagna åtgärderna arbetar de olika fakulteterna för att förbättra rekryteringen av ungdomsstuderande till just sin fakultet.

Den *humanistiska fakultetens* institutioner har under året bl a deltagit i högskoleveckan, öppet hus för gymnasister och SACO:s utbildningsmessa. Institutionerna har också deltagit i aktiviteter ute på gymnasieskolorna och tagit emot studiebesök i lärostudion. Dessutom har fortbildning/informationsdagar för gymnasielärare anordnats. Deltagande i särskilda språkdagar för gymnasister, introduktion på etnologiska museet för potentiella studenter i etnologi och deltagande i universitetets forskardagar. Skolklasser från lågstadiet upp till gymnasiet har studiedagar på Allmän arkeologis seminariegrävningar på Lovö. Arkeologiska forskningslaboratoriet har haft praktikplatser för gymnasieelever och arkeologiska institutionen har medverkat i ett projekt i samarbete med Komvux Nord för breddning av rekryteringen till universitetsstudier. Vid institutionen för lingvistik har man varje

år proo-elever och man satsar då särskilt på högstadieelever från framförallt Rinkeby, Tensta och Botkyrka, men även andra som hör av sig är välkomna. Eleverna får ett program för sina veckor hos institutionen och avlägger en skriftlig rapport till såväl institutionen som skolan. I samverkan med Språkforskningsinstitutet i Rinkeby har Centrum för tvåspråkighetsforskning tagit inledande kontakter med Ungdomsrådet i Rinkeby (finansierat av stadsdelsnämnden) angående information om högre studier.

Den *juridiska fakulteten* har pga det höga söktrycket på juridisk utbildning, såväl linjen som fristående kurser, inte bedömt det som nödvändigt att vidtaga några särskilda åtgärder. Juridiska institutionen har dock under året deltagit i SACO-mässan och gymnasieinformationen "Öppet hus" vid Stockholms universitet samt tagit emot besök av mindre grupper av gymnasieelever samt enstaka gymnasister som på egen hand sökt information om juridisk utbildning.

Den *samhällsvetenskapliga fakulteten*s institutioner arbetar aktivt med studiebesök, forskarskolor och forskardagar för att i grund- och gymnasieskolor öka intresset för samhällsvetenskapliga ämnen och rekrytera nya studenter till respektive institution. Institutionerna medverkar i universitetets Öppet hus för gymnasieelever. Ett fåtal institutioner har även använt sig av SACO-mässan för att presentera sig för presumtiva sökande. Några institutioner har under året gjort större satsningar för att sprida intresse och rekrytera studenter. Socialantropologiska institutionen har bildat en rekryteringsgrupp med doktorander, forskare och lärare som ska bredda rekryteringen och öka mångfalden inom undervisningen. Även Institutionen för Data- och systemvetenskap har i samarbete med institutioner från Kungl. Tekniska Högskolan (KTH) arbetat med en rekryteringsgrupp inom ramen för IT-universitetet.

Under 2003 har den *naturvetenskapliga fakulteten* fortsatt sitt arbete med att finna nya former för information och rekrytering av studenter såväl på fakultetsnivå som på sektion- och institutionsnivå. Kontakten med skolan är av grundläggande betydelse och fakulteten har därför under året intensifierat kontakterna med framför allt gymnasieskolor i Stockholms län och flera institutioner inom fakulteten har etablerat en framgångsrik samverkan med olika skolor. Bland de aktiviteter som under året genomförts mot framför allt gymnasieskolorna och högstadiet kan nämnas: öppet hus och olika temadagar där fakultetens utbildningar och naturvetarnas arbetsmarknad presenteras, studiebesök på flera av fakultetens institutioner, forskningsskola där ett stort antal gymnasieelever får chansen att prova på naturvetenskaplig forskning, deltagande i SACO-mässan med tryckt material och egna "naturvetareambassadörer" samt fortbildning av gymnasielärare och studie- och yrkesvägledare. Under högskoleveckan i mars 2003 bidrog fakultetens forskare med ca 100 föreläsningar. Fakulteten har också ordnat "den levande frågelådan", ett möte mellan några av fakultetens forskare och ca 1000 inbjudna och entusiastiska sjätteklassare från hela Stockholms län. Syftet med detta möte var att väcka intresset för naturvetenskap och att inspirera eleverna att ta detta intresse med sig upp i högstadiet. Med stöd från fakulteten drivs Vetenskapens hus i samarbete med KTH. Fakulteten sprider härigenom kunskap om naturvetenskap till skolelever och lärare.

Breddad rekrytering

Stockholms universitet vill ge alla intresserade lika möjligheter att studera, oavsett kön, om någon har ett funktionshinder eller ej och oavsett etnisk och social bakgrund samt sexuell läggning. Universitetet välkomnar alla som studerande och ser det som en tillgång att ha studenter med skiftande bakgrund och olika erfarenheter.

Genom den av rektor beslutade planen för breddad rekrytering har universitetet fastställt ett antal åtgärder som universitetet fr o m 2003 och de närmaste åren arbetar med. Avsikten är att ett flertal åtgärder ska samverka för att bredda rekrytering och motverka snedrekrytering till Stockholms universitet.

Stockholms universitet prioriterar bl a sådan kontaktskapande verksamhet som låter presumtiva studenter möta universitetet ute i olika samhällsmiljöer eller vid studiebesök vid universitetet. Universitetet samarbetar särskilt med skolor i kommuner i Stockholmsområdet med låg övergångsfrekvens till högre studier. Möten arrangeras med elever vid vissa särskilt utvalda skolor redan i grundskolans högstadium inför valet av gymnasieprogram och som förberedelse inför kommande högskolestudier. Kontakter etableras med yrkesinriktade gymnasieskolor och folkhögskolor samt med teoretiska gymnasieskolor. Dessa kontakter är utgångspunkt för aktiviteterna inför och vid Öppet hus på universitetet. Skolans lärare och studievägledare i Stockholmsområdet ges information om universitetets satsningar på breddad rekrytering, bl a anordnas en särskild lärardag på universitetet.

Stockholms universitet har två introduktionskurser som är speciellt lämpade som början på universitetsstudier för den som är osäker på sitt studieval. Kursen Hållbar sam-

hållsutveckling, som är en tvärvetenskaplig kurs på 40 poäng, ger bl a generella kunskaper av betydelse för framtida arbete. Basåret vid Stockholms universitet ger naturvetenskaplig kompetens i biologi, fysik, matematik och kemi för den som saknar sådan kunskap från gymnasiet. Universitetets språkverkstad erbjuder hjälp för studenter med svenska som andra språk men också för studenter med svenska som modersmål. Språkverkstaden ger personlig rådgivning och stöd när det gäller texter och muntlig framställning

Genom att tillhandahålla aktuell arbetsmarknadsinformation med fokus på arbete för högskoleutbildade intresseras nya målgrupper för universitetsstudier. Universitetets Arbetsforum/Career center ger service som förbereder studenterna på utträdet på arbetsmarknaden.

Det pågår dessutom rekryteringsprojekt ute på institutionerna. T ex har juridiska institutionen ett mångfaldsprojekt som tilldelats medel av Rekryteringsdelegationen. Projektet; *Juristen som integrationsfrämjare – öka den sociala mångfalden på juristlinjen*, har som övergripande mål att sammansättningen av studenter på juristlinjen närmare ska spegla den sociala mångfalden i samhället. Den naturvetenskapliga fakultetens kemiska sektion driver mångfaldsprojektet "Ökad kemiutbildning en nödvändighet" som också fått stöd av Rekryteringsdelegationen. Projektet omfattar utöver föreläsnings- och laborationsverksamhet för gymnasieklasser även "adoption" av en årsklass inom naturvetarprogrammet i Tumba och Järfälla gymnasier, som båda har en bred social och etnisk rekryteringsbas.

Alternativt urval

Som ett led i arbetet med att aktivt främja och bredda rekryteringen har högskolorna fått större lokal frihet att utforma kriterier för urval av sökande till grundläggande högskoleutbildning. Universitetsstyrelsen beslutade redan hösten 2002 att en sk fri kvot skulle införas. Målet är att, inom tre år, använda lokala urvalsgrunder för minst fem procent av nybörjarplatserna på universitetet.

Följande lokala urvalskriterier kan enligt beslut av universitetsstyrelsen tillämpas vid Stockholms universitet från och med antagningen till studier höstterminen 2003.

1. Modersmålsundervisning i hemspråk eller utlandserfarenhet
2. Gymnasieskolor med låg övergång till högskolestudier
3. Underrepresenterat kön
4. Funktionshinder
5. Utländsk examen
6. Yrkeserfarenhet
7. Prov och intervju
8. Vissa betyg eller projektarbetet från gymnasiet
9. Regional anknytning

Rektor beslutar om vilka urvalsgrunder som ska användas för de enskilda utbildningarna efter framställan från respektive institution samt om de närmare formerna för genomförandet av nya urvalsgrunder.

Universitetet har centralt försökt verka för att institutionerna ska uppmärksamma och utnyttja möjligheterna till antagning enligt reglerna om alternativt urval och fri kvot. Ännu har dock arbetet inte lett till något konkret resultat, dock pågår diskussioner med några institutioner om framtida användning av alternativa regler.

Validering av reell kompetens

Stockholms universitet har under 2002/2003 aktivt deltagit i det av Sveriges Universitets- och Högskoleförbund (SUHF) organiserade centrala projektet kring utveckling av metoder för validering av reell kompetens. Universitetet har också bedrivit ett eget lokalt utvecklingsarbete.

Genom universitetets utbildningskatalog och information för ansökan till studier har de sökande informerats om möjligheterna att i avsaknad av formell skolutbildning åberopa samlad kunskap och erfarenhet som kan ge förutsättningar för att den sökande, trots avsaknaden av formell behörighet, ändå kan tillgodogöra sig en önskad högskoleutbildning. Vid antagningen till hösten 2003 hade universitetet att pröva ansökningar från ca 300 personer som åberopade reell kompetens. Av dessa bedömdes ca 100 ha reell kompetens för behörighet.

Stockholms universitet kommer att fortsätta att utveckla rutinerna och metoderna för validering av reell kompetens utifrån de centrala rekommendationer som antagits av

SUHF under hösten 2003. Lokala föreskrifter vid Stockholms universitet avses bli fastställda av rektor under våren 2004.

Studentinflytande

En profil för Stockholms universitet är de årliga Campuskonferenserna, som funnits vid universitetet i ett decennium. Campuskonferensen ingår i universitetets arbete med att främja studentinflytandet på alla nivåer inom universitetet. Campuskonferensen 2004 kommer att ha temat; Inflytande och delaktighet – ett ansvar för studenter och anställda vid Stockholms universitet.

En viktig aspekt av studenternas inflytande över sin utbildning är att information finns tillgänglig och är lätt att hitta. Under året har arbetet med en studentportal på webben igångsatts. Denna kommer när den är fullt utbyggd att underlätta för den enskilda studenten och studentrepresentanterna att hitta information om stöd och råd under studier, regelverk och annan information om universitetet.

Fakulteterna delfinansierar sedan 2003 doktorandombudet vid SUS. Doktorandombudet har till uppgift att stödja doktorander och förbättra doktoranders situation och ses av universitetet som en resurs bl a i arbetet med att följa upp forskarutbildningen.

De åtgärder som här redovisats har initierats på central nivå. Det bör framhållas att studentinflytandet i dess dagliga och praktiska tillämpning sker vid våra ca 80 institutioner i ständig interaktion mellan studenter, lärare och övrig institutionspersonal.

Studenters lika rättigheter

Den nya lagen om Likabehandling av studenter har tydliggjort vissa centrala aspekter av de frågor som gäller studenternas villkor under studietiden. Rektor har beslutat om en Likabehandlingsplan för att främja studenternas lika rättigheter vid universitetet 2003/2004. Rektor har också beslutat att inrätta en rådgivande grupp inom universitetet för att främja det fortsatta arbetet med jämlikhetsfrågor vid Stockholms universitet. I gruppen ingår företrädare för verksamheten samt för personalorganisationerna och studenterna.

I planen ingår en rad åtgärder för att främja studenternas lika rättigheter. Arbetet har påbörjats under senare delen av år 2003 och kommer att intensifieras under de närmast kommande åren. En mycket viktig del i arbetet med lika rättigheter är att skapa en kultur där trakasserier och diskriminering inte förekommer.

Stockholms universitet ska bl a utarbeta en skrift med etiska regler. Konkreta råd och tydlig vägledning ska tas fram rörande det sätt som personal och studenter bemöter varandra och vilka förhållningssätt som ska genomsyra universitetets verksamhet. Råden ska spridas till både personal och studenter. I anslutning till utgivningen ska informationsmöten för studenter och personal anordnas. Råden kommer också att läggas ut på universitetets hemsida.

Universitetets psykosociala miljö ska också undersökas. Arbetet ska fokuseras på studenterna för att kartlägga eventuella problemområden. Universitetets lokaler, verksamheter och information ska ses över i syfte att tillgängliggöra och underlätta för universitetets studenter med funktionshinder. Universitetets personal ska som ett led i den allmänna personalutbildningen erbjudas utbildning i jämlikhetsfrågor.

Universitetet ska också arbeta för att öka studenternas och personalens kännedom om de stödfunktioner som erbjuds, bl a språkverkstaden och kurser i att våga tala inför grupp, studievanor och studieteknik samt studievägledning.

Utöver de åtgärder som vidtas centralt arbetar universitetets institutioner aktivt med denna fråga. Som exempel kan nämnas att pedagogiska institutionen har tillsatt en kontaktperson för att bevaka frågor om diskriminering och kränkande särbehandling och socialantropologiska institutionen har skapat olika former av grupper, t ex faddergrupper, webbgrupper och lärargrupper, för att främja och bevaka studenternas rättigheter.

Särskilda redovisningar

Vetenskapens hus

Vetenskapens Hus, som är gemensamt för Stockholms universitet och KTH, är beläget i AlbaNova universitetscentrum. Verksamheten tog sin nuvarande form i början av 2002. Under 2002-2003 har verksamheten successivt byggts upp och är nu etablerad som en

resurs för främst högstadie- och gymnasieskolan. Under 2003 besöktes Vetenskapens hus av över 10 000 besökare fördelat på mer än 600 grupper. 2002 var antalet besökare 7 500 fördelat på mer än 500 grupper.

För verksamheten under de två första åren fick Vetenskapens Hus 2,6 mkr från regeringen. Dessa medel har särskilt använts till att täcka lönekostnader för högstadie- och gymnasielärare samt assistenter, vilket har varit en förutsättning för att Vetenskapens Hus kunnat ta emot det stora antalet elever och lärare som velat besöka laboratoriet. Stockholmsregionens skolor dominerar besöken även om besök från andra delar av Sverige förekommer och välkomnas. En detaljerad genomgång av pedagogiken och laboratorieövningarna är mycket viktig för besöksklasserna. Det är emellertid en funktion som kräver en omfattande assistenthjälp och regeringens bidrag har här varit till stor hjälp.

Utbildning av gymnasielärare

Stockholms universitet har fått medel för att under 2003 tillsammans med Lärarhögskolan i Stockholm utveckla den lärarutbildningsvariant som kallas kombinationsutbildning. Stockholms universitet har t o m december 2003 antagit 615 studenter till kombinationsutbildningen.

Universitetet har etablerat en arbetsgrupp för arbete med rubricerat projekt som består av fyra ledamöter från universitetet och tre ledamöter från Lärarhögskolan. Arbetsgruppen har under våren 2003 planerat för den första omgången med VFU-studenter (verksamhetsförlagd utbildning) inom kombinationsutbildningen. Höstterminen 2003 hade nio studenter hunnit fram till sin avslutande termin som består av två stycken VFU-kurser om vardera 10 poäng. Arbetsgruppen har följt hanteringen av handledare vid gymnasieskolor, ämnesdidaktikernas arbete och studenternas arbete under höstterminen 2003. Arbetsgruppen ska även följa de 23 studenter som under våren 2004 genomför sin ”VFU-termin”. Anledningen är att det behövs fler studenter, skolor och handledare som referensmaterial inför en rapportering av projektet.

Arbetet med projektet kom igång på allvar först i april 2003. Projektet har därför blivit något förskjutet. Projektet har hittills använt 415 000 kr av de medel, en miljon kronor, som projektet erhöll från regeringen. Resterande 585 000 kronor kommer att förbrukas under det första kvartalet 2004.

	2003-01-01 —2003-12-31	2004-01-01 —2004-03-31	Totalt
Projektarvode, SU	204 000	216 000	420 000
Projektarvode, LHS	130 000	70 000	200 000
Handledarutbildning	76 000	114 000	190 000
VFU-utveckling	-	150 000	150 000
Drift	5 000	35 000	40 000
Totalt	415 000	585 000	1 000 000

Tabell 20: Redovisning av projektmedel för utvecklande av Stockholms universitets och Lärarhögskolan i Stockholms utbildning av gymnasielärare.

Grundutbildningens finansiering

Intäkter och kostnader för grundutbildningen

Tabellen nedan visar hur intäkterna och kostnaderna för grundutbildningen vid universitetet fördelar sig på olika poster. Anslagsmedlen är med mycket god marginal den viktigaste intäktskällan.

Grundutbildning (tkr)	Enligt uppdrag i regleringsbrevet	Beställd utbildning	Uppdragsutbildning	Totalt
Verksamhetens intäkter				
Anslag	847 384	0	0	847 384
Avgifter och andra ersättningar	52 908	66 626	56 807	176 341
Bidrag	10 152	0	0	10 152
Finansiella intäkter	8 037	0	0	8 037
Summa intäkter	918 481	66 626	56 807	1 041 914
Verksamhetens kostnader				
Personal	618 473	36 232	23 654	678 359
Lokaler	190 807	4 049	3 356	198 212
Övrig drift	91 378	24 621	28 144	144 143
Finansiella kostnader	6 404	0	3	6 407
Avskrivningar	35 685	413	680	36 778
Summa kostnader	942 748	65 315	55 837	1 063 900
Transfereringar				
Erhållna	69 089	88	1 874	71 051
Lämnade	-69 089	-88	-1 874	-71 051
Kapitalförändring*	-24 267	1 311	970	-21 986

Tabell 21: Intäkter och kostnader för grundutbildningen inklusive uppdragsutbildningen och beställd utbildning för år 2003 med fördelning på finansieringskällor och totalt för grundutbildningen. *I kapitalförändringen ingår inte resultatet från andelar i dotterföretag (-1,2).

Intäkterna har ökat med 4,2 procent i förhållande till 2002. Ökningen beror på ökade intäkter av anslag. Anslagens andel av de totala intäkterna har ökat med 2 procentenheter för grundutbildningen.

Intäkterna från uppdragsutbildning och beställd utbildning uppgick år 2003 till 123,4 mkr och utgjorde därmed 11,8 procent av intäkterna för grundutbildningen. Det är en minskning i förhållande till 2002 då intäkterna för uppdragsutbildning och beställd utbildning uppgick till 13,9 procent.

När det gäller kostnaderna för grundutbildningen har dessa ökat mellan 2002 och 2003. De olika kostnadsslagens andel av de totala kostnaderna har dock förändrats marginellt i förhållande till 2002. Andelen personalkostnader har ökat medan andelen för lokaler och övrig drift minskat något.

Kostnaderna för uppdragsutbildning och beställd utbildning var 121,2 mkr år 2003 och utgjorde 11,4 procent av de totala kostnaderna för grundutbildningen. Det är en minskning i förhållande till år 2002 då kostnaderna uppgick till 15,2 procent.

Grundutbildning (mkr)	Totalt 2003	Totalt 2002	Totalt 2001	Totalt 2000
Verksamhetens intäkter				
Anslag	847,4	793,4	715,2	702,0
Avgifter och andra ersättningar	176,3	184,2	177,0	153,2
Bidrag	10,2	11,8	18,1	4,1
Finansiella intäkter	8,0	10,4	9,4	7,1
Summa intäkter	1 041,9	999,8	919,9	866,4
Verksamhetens kostnader				
Personal	678,4	609,5	572,2	508,9
Lokaler	198,2	202,7	184,2	137,4
Övrig drift	144,1	146,3	119,2	96,1
Finansiella kostnader	6,4	6,2	5,7	4,5
Avskrivningar	36,8	38,1	39,8	33,1
Summa kostnader	1 063,9	1 002,8	921,2	780,1
Transfereringar				
Erhållna	71,1	69,5	91,3	60,9
Lämnade	-71,5	-69,5	-91,3	-60,9
Kapitalförändring	-22,0	-3,0	-1,4	86,3

Tabell 22: Intäkter och kostnader för grundutbildningen inklusive uppdragsutbildningen och beställd utbildning för år 2000-2003 med fördelning på finansieringskällor och totalt för grundutbildningen.

Myndighetskapital

Myndighetskapitalet för grundutbildningen uppgick till 283 248 tkr år 2003. Myndighetskapitalets förändring sedan 2000 redovisas i tabellen nedan.

År	Myndighetskapital (tkr)
2003	283 248
2002	295 073
2001	276 060
2000	263 151

Tabell 23: Myndighetskapital för grundutbildningen 2000-2003.

Regleringsbrevets målangivelser

I regleringsbrevet för år 2003 anges ett antal mål för grundutbildningen vid Stockholms universitet. Dessa är:

- Antalet helårsstudenter ska öka i förhållande till 2002.

Detta mål uppnåddes under år 2003. Det totala antalet helårsstudenter under året var 23 517, vilket motsvarar en ökning på 4 procent i förhållande till 2002 då antalet helårsstudenter var 22 609.

- Antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena bör öka i förhållande till 2002.

Antalet helårsstudenter var 3 679 år 2003 vilket innebär en ökning med 4,4 procent i förhållande till 2002 då antalet helårsstudenter var 3 524.

- Minst 3 420 magisterexamina ska avläggas under fyraårsperioden 2001-2004. Samma mål gäller tillsvdare för perioden 2005-2008.

För år 2003 var antalet magisterexamina 1 283. Under perioden 2001-2003 har totalt 3 507 magisterexamina avlagts. Universitetet har med andra ord redan uppnått examinationsmålet för perioden 2001-2004.

Forskning och forskarutbildning

Forskarutbildning

Antagning

Under år 2003 antogs 310 studenter till forskarutbildning vid Stockholms universitet. De nyantagna doktorandernas fördelning på vetenskapsområden och forskningsämnen framgår av nedanstående tabeller.

Vetenskapsområde	2003	2002	2001	2000
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	159	184	203	166
- andel kvinnor i procent	47	64	53	49
Naturvetenskapligt	151	138	133	132
- andel kvinnor i procent	44	54	45	45
Totalt	310	322	336	298
- andel kvinnor i procent	45	60	50	48

Tabell 24: Antal nyantagna till forskarutbildning 2000-2003 fördelat på vetenskapsområden. Andelen kvinnor redovisas i procent.

Under året har antalet nyantagna doktorander minskat med 4 procent i förhållande till år 2002. Fördelningen per vetenskapsområde har förändrats, antagningen har minskat med 14 procent inom humanistiskt-samhällsvetenskapligt område medan antagningen till naturvetenskapliga området ökat med 9 procent.

Forskningsämne	2003	2002	2001	2000
Humaniora och religionsvetenskap*	52	69	79	46
- andel kvinnor i procent	50	65	57	46
Rättsvetenskap/juridik	7	6	10	6
- andel kvinnor i procent	43	50	30	50
Samhällsvetenskap	100	109	114	114
- andel kvinnor i procent	45	63	53	51
Matematik	9	4	7	7
- andel kvinnor i procent	11	--	57	43
Medicin**	2	1	7	1
- andel kvinnor i procent	50	--	43	--
Naturvetenskap	132	125	117	122
- andel kvinnor i procent	48	56	44	47
Teknikvetenskap***	8	8	2	2
- andel kvinnor i procent	13	63	100	--

Tabell 25: Antal nyantagna till forskarutbildning 2000-2003 fördelat på forskningsämnena. Andelen kvinnor redovisas kursivt. *Religionsvetenskap finns inte som ämne vid Stockholms universitet.

**Radiofysik. ***Biofysik och naturresurshushållning.

Fördelat på forskningsämne framkommer att naturvetenskap och matematik har ökat antalet antagna i förhållande till 2002. Antagningen till humaniora och samhällsvetenskap har minskat medan antagningen till övriga forskningsämnena ligger på ungefär samma nivå som föregående år.

Under 2002 och 2003 har totalt 36 studerande antagits till forskarutbildning som ska leda till en licentiatexamen. Inom den humanistiska fakulteten har ingen hittills antagits till forskarutbildning som avses avslutas med licentiatexamen.

Vetenskapsområde	2003	2002
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	22	13
- andel kvinnor i procent	50	54
Naturvetenskapligt	1	-
- andel kvinnor i procent	100	-
Totalt	23	13
- andel kvinnor i procent	52	54

Tabell 26: Antal antagna till forskarutbildning som ska leda till licentiatexamen 2002-2003. Andelen kvinnor redovisas kursivt.

Köns- och åldersfördelning

Åldersfördelningen bland nyantagna doktorander inom vart och ett av de två vetenskapsområdena har förändrats något. Generellt har nyantagna doktorander blivit yngre över jämförelseperioden. Åldersfördelningen skiljer sig dock mellan vetenskapsområdena, vilket hör samman med att den naturvetenskapliga grundutbildningen ofta ges inom ramen för program. Studenter på program går i regel igenom sin grundutbildning som relativt unga, vilket gör att de också påbörjar forskarutbildningen tidigt. Det är även stora skillnader mellan de olika forskarämnena inom respektive vetenskapsområde.

År	Humanistiskt-samhällsvetenskapligt område			Naturvetenskapligt område		
	≤ 29 år (%)	30-39 år (%)	≥ 40 år (%)	≤ 29 år (%)	30-39 år (%)	≥ 40 år (%)
2003	45	40	16	69	29	2
2002	39	38	23	64	28	8
2001	33	42	25	68	25	7
2000	36	40	24	73	23	4

Tabell 27: Åldersfördelning bland dem som påbörjat sin forskarutbildning 2000-2003 med fördelning på vetenskapsområdena.

Andelen kvinnor bland redan aktiva forskarstuderande var 50 procent år 2000. År 2003 uppgick andelen kvinnliga forskarstuderande till 54 procent. Andelen kvinnor bland forskarstudenter vid universitetet har alltså successivt ökat under jämförelseperioden.

År	Humanistiskt- samhällsvetenskapligt område (%)	Naturvetenskapligt område (%)	Totalt (%)
2003	56	50	54
2002	57	47	53
2001	55	44	51
2000	53	44	50

Tabell 28: Andel kvinnor bland aktiva doktorander 2000-2003 med fördelning på vetenskapsområden. Uppgifterna är hämtade från SCB:s tekniska mallar, höstterminens siffror.

Könsfördelningen inom forskarutbildningen är som helhet jämn, men det finns snedfördelningar i enskilda ämnen inom vilka det pågår ett arbete med att skapa ökad jämställdhet. Arbetet sker i två led, dels genom att jämställdheten beaktas vid antagningen, dels genom stöd till underrepresenterat kön under utbildningens gång. Jämställdhetsproblemen är av olika karaktär inom fakulteterna, vilket gör att åtgärderna varierar.

Studiefinansiering

I tabellen nedan visas de aktiva doktorandernas studiefinansiering. Av tabellen framgår att doktorander till stor del finansieras på annat sätt än med utbildningsbidrag eller anställning.

Vetenskapsområde	2003	Kv (%)	2002	Kv (%)	2001	Kv (%)	2000	Kv (%)
Humaniora och samhällsvetenskap								
- anställning	40	60	40	57	29	56	31	53
- utbildningsbidrag	3	68	4	62	3	54	0,05	41
- annat sätt av universitetet	17	58	17	61	16	60	19	55
- studiemedel	1	50	2	71	4	63	0,05	48
- stipendier	15	48	15	58	14	55	13	53
- övrigt	38	56	36	56	35	55	44	54
Naturvetenskap								
- anställning	56	51	53	47	34	47	50	45
- utbildningsbidrag	27	48	22	56	20	45	29	47
- annat sätt av universitetet	34	53	37	55	25	47	36	49
- studiemedel	--	--	--	--	--	--	0,01	--
- stipendier	10	55	9	42	8	32	0,1	34
- övrigt	12	45	20	40	13	38	16	36

Tabell 29: Andel aktiva forskarstuderande per typ av studiefinansiering och andel kvinnor 2000-2003. En doktorand kan ha flera olika finansieringskällor samtidigt. Uppgifterna är hämtade från SCB:s tekniska mallar.

Finansieringssätten skiljer sig delvis åt mellan vetenskapsområdena. Inom det naturvetenskapliga vetenskapsområdet dominerar finansiering genom anställning och utbildningsbidrag medan övriga finansieringssätt dominerar inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet.

Forskningsämne	Ans-täll-ning	Utbild-nings-bidrag	Annat sätt av univer-sitetet	Studie-medel	Stipen-dier	övrigt
Humaniora och religionsvetenskap	49	5	10	1	13	36
-andel kvinnor %	67	59	58	50	58	56
Rättsvetenskap/juridik	62	-	2	-	7	29
-andel kvinnor %	44	-	-	-	50	59
Samhällsvetenskap	31	2	24	1	17	39
-andel kvinnor %	55	80	58	50	43	55
Matematik	57	35	70	-	-	30
-andel kvinnor %	15	-	13	-	-	14
Medicin*	77	-	-	-	8	23
-andel kvinnor %	70	-	-	-	100	-
Naturvetenskap	55	28	33	-	10	11
-andel kvinnor %	52	51	57	-	55	47
Teknikvetenskap**	68	8	28	-	20	16
-andel kvinnor %	59	-	43	-	40	100

Tabell 30: Finansieringssätt för aktiva forskarstuderande i procent redovisat per forskningsämne höstterminen 2003 med andelen kvinnor kursivt. Alla uppgifter är hämtade från SCB:s tekniska mallar för höstterminen 2003. *Medicinsk strålningsfysik. **Biofysik och naturresurshushållning.

Antalet utbildningsbidrag är, som framgår av tabellen nedan, flest inom det naturvetenskapliga området. Hälften av dessa utbildningsbidrag är externfinansierade. Inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga området är antalet utbildningsbidrag färre och andelen externt finansierade mycket liten.

	2003		2002		2001		2000	
	Ansl	Ext	Ansl	Ext	Ansl	Ext	Ansl	Ext
Humanistiskt- samhällsvetenskapligt område	31	7	34	5	66	5	47	4
Naturvetenskapligt område	80	79	83	72	150	119	78	65
Totalt	111	86	117	77	216	124	125	69

Tabell 31: Antal utbildningsbidrag för år 2000-2003 fördelade på vetenskapsområde och finansieringsform, anslag eller externfinansiering.

Doktoranderna vid Stockholms universitet står för en relativt stor del av undervisningen inom grundutbildningen. Av tabellen nedan framgår omfattningen av doktorandernas undervisning inom grundutbildningen i förhållande till doktorandernas totala arbetstid fördelat per vetenskapsområde.

Vetenskapsområde	2003 Andel %	2002 Andel %
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	9	8
Naturvetenskapligt	9	10

Tabell 32: Doktorandernas undervisning inom grundutbildningen 2002-2003.

Examina

Examinationsmålet för forskarutbildningen inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet är 447 examina för fyraårsperioden 2001-2004. Målet inom humanistisk-samhällsvetenskapligt område kommer att kunna nås med god marginal.

Inom det naturvetenskapliga vetenskapsområdet är målet 453 forskarexamina för perioden. Naturvetenskapliga fakulteten har sedan en lång tid tillbaka vidtagit en rad åtgärder för att öka examinationen i forskarutbildningen. Dessa åtgärder har också resulterat i nästan en fördubbling av antalet examina jämfört med läsåret 1994/95. Fakultetens bedömning är att man kommer att klara det i regleringsbrevet uppsatta examensmålet för fyraårsperioden 2001-2004.

Vetenskapsområde	Antal doktors-examina som inte föregåtts av licentiatexamen	Antal doktors-examina som föregåtts av licentiatexamen	Antal licentiatexamen	Antal examina i forskarutbildningen, omräknade*
2003				
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	126 (54)	27 (37)	38 (50)	158,5
Naturvetenskapligt	54 (31)	62 (53)	77 (48)	123,5
Totalt	180 (47)	89 (48)	115 (49)	282
2002				
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	112 (58)	17 (47)	26 (50)	133,5
Naturvetenskapligt	46 (41)	47 (36)	77 (51)	108
Totalt	158 (53)	64 (39)	103 (50)	241,5
2001				
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	120 (50)	25 (44)	36 (31)	150,5
Naturvetenskapligt	47 (43)	47 (28)	80 (44)	110,5
Totalt	167 (48)	72 (33)	116 (40)	261

Tabell 33: Antal doktorsexamina respektive licentiatexamen per vetenskapsområde med andelen kvinnor i procent inom parentes. Uppgifterna är hämtade från SCB:s tekniska mallar.* Doktorsexamen räknas som en examen. Doktorsexamen som föregåtts av licentiatexamen och licentiatexamen räknas som en halv examina.

Forskningsämne	Doktorsexamina				Doktorsexamina som föregåtts av licentiat				Licentiatexamina			
	2003	2002	2001	2000	2003	2002	2001	2000	2003	2002	2001	2000
Humaniora och religionsvetenskap	54	40	41	34	9	3	4	8	13	7	7	5
-andel kvinnor i %	52	55	37	41	56	-	50	50	69	43	57	40
Rättsvetenskap/juridik	4	2	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-
-andel kvinnor i %	50	-	-	33	-	-	-	-	-	-	-	-
Samhällsvetenskap	68	70	74	56	18	14	21	12	25	19	29	19
-andel kvinnor i %	56	61	55	59	28	57	43	42	40	53	24	37
Matematik	3	2	-	1	2	2	2	1	9	4	4	-
-andel kvinnor i %	-	-	-	-	-	-	-	-	22	50	25	-
Medicin	1	2	2	2	-	-	-	-	-	-	1	-
-andel kvinnor i %	-	100	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Naturvetenskap	49	41	45	43	55	42	43	30	64	72	69	56
-andel kvinnor i %	35	41	42	49	56	36	30	40	52	50	45	38
Teknikvetenskap	1	1	-	1	5	3	2	1	4	1	6	1
-andel kvinnor i %	-	-	-	-	40	67	-	100	50	100	50	100

Tabell 34: Antal doktorsexamina, doktorsexamina som föregåtts av licentiatexamina samt licentiatexamina per forskningsämne med andel kvinnor kursivt. Uppgifterna är hämtade från SCB:s tekniska mallar.

Åldersfördelningen bland de som avlagt doktorsexamina respektive licentiatexamina har inte förändrats nämnvärt i förhållande till 2002.

Åldersfördelning	-29 år	30-39 år	40- år
Doktorsexamina 2003	28 (54)	164 (41)	77 (58)
Doktorsexamina 2002	13 (38)	124 (45)	85 (56)
Doktorsexamina 2001	22 (41)	139 (37)	78 (55)
Licentiatexamina 2003	42 (57)	58 (43)	15 (47)
Licentiatexamina 2002	36 (61)	51 (45)	16 (44)
Licentiatexamina 2001	36 (42)	65 (40)	15 (33)

Tabell 35: Antal doktorsexamina respektive licentiatexamina med åldersfördelning. Andelen kvinnor visas inom parentes. Uppgifterna är hämtade från SCB:s tekniska mallar.

Den genomsnittliga studietiden för forskarstuderande vid Stockholms universitet är runt 6 år för doktorsexamen och knappt 4 år för licentiatexamen.

Fakultet	Genomsnittlig nettostudietid (terminer)			
	Doktorsexamen		Licentiatexamen	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Humanistisk	14,3	13,5	10,3	10
Juridisk	13,5	15	--	--
Samhällsvetenskaplig	11,9	11,4	7,2	7,6
Naturvetenskaplig	11,2	10,6	7,5	7,7
Totalt	12,3	11,5	7,8	7,8

Tabell 36: Genomsnittlig nettostudietid för forskarstuderande som examinerades under 2003. Siffrorna visar genomsnittligt antal terminer med en aktivitetsgrad överstigande 10 procent.

Samarbete inom forskarutbildningen

Inom Stockholms universitet förekommer samarbete inom forskarutbildningen främst inom ramen för särskilda projekt. Samarbetet sker internt över fakultetsgränserna men även externt i form av samarbete med andra universitet och högskolor.

Den *humanistiska fakultetens* institutioner samarbetar i hög grad både med andra institutioner inom universitetet och med andra lärosäten. Samarbetet är ungefär lika stort internt som externt och samarbetsvolymen totalt har ökat de senaste åren.

Inom den *juridiska fakulteten* finns ett relativt stort samarbete i forskarutbildningen. Nordiskt Immaterialrättsligt Nätverk har årliga möten vid vilka forskningsresultat pre-

senteras och diskuteras, straffrättslärarna i Norden har årliga workshops i samma syfte och detsamma gäller för rättsinformatikforskarna i Norden. Genom ett avtal med KTH kan juris doktorsexamen även avläggas vid KTH. Det förekommer dessutom att professorer handleder doktorander vid andra lärosäten.

Den *sambällsvetenskapliga fakultetens* institutioner bedriver ett mycket omfattande samarbete både inom lärosätet och med andra universitet och högskolor. Bl a kan nämnas nationalekonomiska institutionens väletablerade samarbete inom forskarutbildningen med Handelshögskolan i Stockholm och deras gemensamma kursprogram som är anslutet till ett europeiskt nätverk, European Network for Training in Economic Research (ENTER) och statsvetenskapliga institutionens samarbete med Försvarshögskolan och historiska institutionen.

Inom den *naturvetenskapliga fakulteten* samarbetar de flesta institutionerna både internt och med andra universitet i Sverige och internationellt. Fakulteten är medarrangör till den biovetenskapliga forskarskolan, som är förlagd till KI. Flera institutioner har doktorander som är aktiva vid Södertörns högskola och forskarutbildningskurser ges i samarbete med andra högskolor (KTH, UU, UmU, KI). Många forskarutbildningskurser som ges av fakultetens institutioner har ofta deltagare från andra högskolor, men har ibland även deltagare från de nordiska och baltiska länderna. Meteorologiska institutionen deltar i en nordisk forskarskola som startats under 2003. Inom den biologiska sektionen har två forskarskolor inrättats; Ekologi, Miljö och Biodiversitet samt Molekylära livsegenskaper.

Forskarškolor

Stockholms universitet är värduiversitet för två forskarskolor. Forskarškolan i genomik och bioinformatik är knuten till den naturvetenskapliga fakulteten, medan forskarskolan i språkvetenskap är knuten till den humanistiska. Enligt regleringsbrevet är planeringsföresättningarna att respektive forskarskola vid utgången av år 2007 ska ha examinerat minst 25 doktorander.

Forskarškolor	Antal antagna		
	2003	2002	2001
Genomik och bioinformatik	4	16	5
Språkvetenskap	15	12	6

Tabell 37: Antal antagna till respektive forskarskola 2001-2003.

Forskarškolan i genomik och bioinformatik ska erbjuda en sammanhållen forskarutbildning baserad på högkvalitativa doktorandkurser. Förutom Stockholms universitet omfattar projektet också Karolinska institutet, Kungliga tekniska högskolan, Uppsala universitet, Linköpings universitet, Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Södertörns högskola och Mälardalens högskola.

Totalt har 25 doktorander antagits till forskarskolan. 14 av dessa är kvinnor. För att få en geografisk balans och en jämvikt mellan större och mindre högskolor fördelas de 25 doktorandplatserna mellan deltagande universitet och högskolor. Två platser har fördelats till Södertörns högskola respektive Mälardalens högskola medan de andra lärosätena fått tre doktorandplatser var.

Samarbetet mellan värduiversitetet och partnerhögskolorna består av en gemensam rådgivande grupp med en representant per högskola, doktorandkurser och träffar mellan doktorander och handledare en gång per år.

Forskarškolan i romanska språk, FoRom, syftar till att ge en kvalificerad forskarutbildning på språkvetenskaplig grund i något av de romanska språken samt övergripande kunskaper om det romanska språk- och kulturområdet.

2003 antog forskarskolan femton doktorander: 7 i franska, 5 i spanska, 2 i italienska och 1 i portugisiska. Sammanlagt finns således 33 studerande antagna i forskarskolan. 22 av dessa är kvinnor.

De i samarbetet ingående högskolorna är: Stockholms universitet, Karlstads universitet, Växjö universitet, Mälardalens högskola samt, från början, Gävle-Sandvikens högskola. Gävle-Sandviken har dock under antagningsperioden intagit en avvaktande hållning, eftersom det där hittills inte har funnits studerande på tillräcklig nivå i aktuellt ämne (spanska). Samtliga högskolor har representanter i den styrgrupp som leder forskarskolan.

För närvarande fördelar sig doktoranderna på högskolorna enligt följande: 28 är antagna vid Stockholms universitet, medan resterande 5 är antagna vid Växjö universitet. Dessa två universitet är hittills de enda av de samarbetande högskolorna som har det aktuella vetenskapsområdet och sålunda forskarutbildning i ämnet.

Emellertid är två av doktoranderna verksamma vid Karlstads universitet: en i franska, antagen vid Växjö universitet, och en i italienska, antagen vid Stockholms universitet. Slutligen är en doktorand i spanska verksam vid Mälardalens högskola (men antagen vid Stockholms universitet). I övrigt är doktoranderna verksamma vid den institution där de är antagna. "Överintaget" (33 antagna mot uppdraget på 25 doktorer) betingas framför allt av en beredskap för eventuella avhopp. Det förtjänar också påpekas att den enda möjlighet som står FoRom till buds för att delvis externfinansiera denna forskarutbildning är de tvååriga forskarutbildningsstipendier som erbjuds av Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Över huvud taget skulle det inte vara möjligt att klara ens uppdraget på 25 doktorer utan dessa stipendier. För närvarande åtnjuter ett drygt tiotal av de antagna doktoranderna dessa tvååriga stipendier.

Forskning

Mångvetenskap och tvärvetenskap

Inom den *humanistiska fakulteten* fortsätter arbetet med institutionssamverkan i olika former. Exempel är det fakultetsövergripande seminariet om forskning kring andraspråk; nationellt nätverk och konferens för forskare som intresserar sig för olika aspekter av den muslimska närvaron i Sverige; filmvetenskapliga forskarworkshops och forskarutbildningskurser inom NorFA:s ram; ett gemensamt forskningsprojekt med företrädare för filosofi och antik grekiska; regelbundna nationella ämneskonferenser i lingvistik; arkeologiska forskningsprogram inom ramen för SU:s avtal med Moskvas universitet; det tvärvetenskapliga nätverket kring forskning och utbildning rörande barn-kultur-kommunikation, vilket även går över fakultetsgränserna; planering av ett nationellt centrum för riskanalys i samarbete mellan filosofiska, matematiska och statistiska institutionerna vid SU och bl a KI och LTH samt utformandet av ett tvärvetenskapligt projekt kring mediernas roll i den kinesiska moderniseringsprocessen, vilket kommer att involvera forskare i Peking, Shanghai och Hongkong. Vidare har institutionen för lingvistik etablerat ett samarbete med såväl KTH som KI, etnologiska institutionen har nära kontakter med socialantropologiska institutionen som tillhör den samhällsvetenskapliga fakulteten och teatervetenskapliga institutionen har regelmässigt kontakt med dans- och teaterhögskolorna liksom med operahögskolan.

Institutet för rättsinformatik inom den *juridiska fakulteten* har gått in i ett tvärvetenskapligt projekt tillsammans med Swedish Institute of Computer Science (SICS i Kista) där de analyserar personuppgiftsskyddet från kombinerade juridiskt/tekniska utgångspunkter. Vidare ingår en av fakultetens professorer, med undervisningsskyldighet vid KTH, i ett forskningssamarbete med lantmätare och fastighetsekonomer därstädes. Inom fakultetens Centrum för kommersiell rätt drivs ett omfattande arbete med ämnesövergripande juridisk forskning. Institutet för immaterialrätt och marknadsrätt (IFIM) har fått medel från det Europeiska Patentverkets forskningsfond för att genomföra ett projekt om stamceller och konkurrensrätt. Det genomförs av en nydisputerad forskare. IFIM ingår också i ett nätverk om stamceller som ansökt medel ur det sjätte ramprogrammet för stamcells forskning. Avsikten är att en forskargrupp från Stockholms universitet bidrar med att täcka vissa immaterialrättsliga frågor som patentering inklusive anställdas rättigheter och rättsöverlåtelse samt vissa offentligrättsliga frågor om överlåtelse av sådant grundmaterial. Det ska också noteras att Juridicum administrerar det EG-rättsliga nätverket i Sverige som är ett forskningssamarbete inom juridik, ekonomi och statsvetenskap. Nätverket anordnar konferenser, symposier mm med EU-inriktning och utger tillsammans med de ekonomiska och statsvetenskapliga motsvarande nätverken den tvärvetenskapliga årsboken *Europaperspektiv*. Slutligen kan också nämnas att försök inletts med att anordna gemensamma seminarier med kriminologiska institutionen.

Inom den *samhällsvetenskapliga fakulteten* arbetas det intensivt med olika typer av tvärvetenskapliga projekt. Många ämnen inom fakulteten kan karaktäriseras som såväl mång- som tvärvetenskapliga vilket underlättar för arbete i tvärvetenskapliga projekt. För att lyfta fram några av de tvärvetenskapliga projekt som håller på att etableras kan kultur-geografiska institutionens insatser inom projektet Vatten, mat, makt och sårbarhet nämnas. I detta projekt deltar utöver kulturgeografiska institutionen även institutionerna för ekonomisk historia, socialantropologi och statsvetenskap. En annan institution som kan nämnas är statistiska institutionen som har utvecklat riskforskning tillsammans med filosofiska och företagsekonomiska institutionerna. Dessutom har SOFI ett samarbete med den historiska institutionen i ett forskningsprogram rörande välfärdsstaten.

Den *naturvetenskapliga fakulteten* har, i enlighet med fakultetens strategiska plan för åren 2002-2006, inrättat en särskild miljöberedning. I beredningen är ett 10-tal institu-

tioner representerade från alla fyra sektionerna. Beredningens uppgift är att, för fakultetsnämnden, bereda ärenden rörande institutionsövergripande miljövetenskapliga frågor. Sådana frågor kan gälla såväl utbildning och forskning som samverkan med det omgivande samhället. Fakultetsnämnden har 2003, efter förslag från miljöberedningen, inrättat en ny utbildningslinje i miljövetenskap. Vidare prioriterar fakulteten några sektionsövergripande forskningsområden, t ex miljö, materialvetenskap, klimat och molekylära livsvetenskaper. Fakulteten ska även se över antalet forskarutbildningsämnen i avsikt att minska dessa för att skapa en rimlig kritisk massa av doktorander inom varje område. Fakulteten deltar också aktivt i den fakultetsövergripande verksamhet som bedrivs vid Centrum för Tvärvetenskaplig Miljöforskning (CTM).

Forskning och forskarutbildning inom lärarutbildningsområdet

Under åren 2002 och 2003 har universitetet varit starkt engagerat i ett utredningsarbete med avsikt att utveckla samarbetet mellan Stockholms universitet och Lärarhögskolan i Stockholm avseende forskning som bedrivs i nära anslutning till lärarutbildningen. Utredningen har resulterat i tillskapandet av en utbildningsvetenskaplig forskarutbildningsnämnd med representanter för Lärarhögskolan och tre av universitetets fakulteter. Nämnden handlägger frågor rörande forskarutbildning i ämnen inom det nämnda området. Den samhällsvetenskapliga fakulteten har i anslutning till denna utredning inrättat två nya forskarutbildningsämnen: didaktik och specialpedagogik. Den naturvetenskapliga fakulteten har inrättat ett forskarutbildningsämne i matematik med didaktisk inriktning.

Övertagandet av forskning om arbetsplatsens luft

Institutet för tillämpad miljöforskning (ITM) vid universitetet övertog den 1 januari 2002 forskargruppen Arbetsplatsens luft från Arbetslivsinstitutet. För att förenkla en framtida integration i den nya organisationen byggdes ITM:s lokaler om så att den experimentella verksamheten inom forskargruppen fysiskt kunde samordnas med luftlabets motsvarande verksamhet. Forskargruppen Arbetsplatsens luft består för närvarande av åtta personer, varav fem forskare. Ytterligare en forskarassistenttjänst med ämnesinnehållet Arbetsmiljöaerosoler med inriktning mot exponering för nanopartiklar i arbetslivet är under tillsättning. Gruppen har sedan övertagandet anpassat sig väl inom ITM. Utbytet och integrationen inom ITM förväntas dock utvecklas ytterligare under de kommande åren.

Vetenskaplig publicering

Publicering i internationellt erkända tidskriftsserier eller andra publiceringsformer med referee-system förekommer vid alla fakulteter på universitetet. Formerna för publicering skiljer sig åt mellan vetenskapsområdena. Inom det naturvetenskapliga vetenskapsområdet dominerar publiceringar i tidskrifter medan det inom humaniora och juridik fortfarande är monografier som är den främsta publiceringsformen.

Vetenskapsområde	2003	2002	2001
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt			
Peer review-granskade	372	284	237
Andra publiceringar	1196	1149	979
Naturvetenskapligt			
Peer review-granskade	1002	924	827
Andra publiceringar	1038	830	986
Totalt			
Peer review-granskade	1374	1208	1064
Andra publiceringar	2234	1979	1965

Tabell 38: Antal publiceringar i tidskrifter per vetenskapsområde 2003 med jämförelsetal för 2001-2002.

Särskilda forskningsområden

Svenska som andraspråk för döva

Året har framför allt kommit att präglas av en omfattande internationell verksamhet, inkluderande inte bara forskningssamverkan utan också samverkan kring utbildning och utvecklingsarbete av olika slag. Efterfrågan på information och rådgivning i olika frågor som rör dövundervisning och dövas tvåspråkighet har varit fortsatt mycket stor. Kontakterna med ett antal olika länder i Latinamerika, framför allt Argentina, Brasilien, Chile, Colombia och Mexico, har utvecklats vidare. Under en del av hösten har institutionen besökts av en gästforskare från Australien. Professorn i ämnet har fullgjort internationella sakkunniguppdrag åt Helsingfors universitet, åt Deakin University, Australien och åt University of Arizona South, USA. Ännu ett uppdrag som kan nämnas gäller granskning av ett läroplansförslag från Nya Zeeland, där man nu är på väg att erkänna landets teckenspråk som ett officiellt språk. Inom Europa har samarbetet framför allt gällt Spanien och i någon mån även våra nordiska grannländer.

Av övrig samverkan inom Europa kan nämnas att institutionen tillsammans med 30 andra universitetsinstitutioner, institut och liknande, deltar i en ansökan om EU-medel för ett projekt som bl a avser att utveckla möjligheterna för döva att ta del av högre utbildning, DEAFUNI ('European Deaf University and improvement of deaf education'), med koordinatör stationerad vid universitetet i Klagenfurt, Österrike.

Även inom Sverige har efterfrågan på information, expertmedverkan osv varit stor. Utöver kontakter med enskilda föräldrar, lärare och med massmedia mm kan här särskilt nämnas samverkan med Sveriges Dövas Riksförbund (bl a i anslutning till ett projekt kring teater för barn på teckenspråk som man bedriver tillsammans med Tyst Teater och som finansieras av Allmänna Arvsfonden), Hörselskadades Riksförbund och Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn. Vidare kan nämnas medverkan i projektet Lots, Läromedel på teckenspråk, som leds av CFL i Härnösand på uppdrag av regeringen. Samverkan har också ägt rum med bl a Manillaskolan och med SPM, Specialskolemyndigheten. På uppdrag av den senare ges under innevarande läsår en specialinriktad kurs, delvis på distans, för kompetensutveckling av lärare vid fem av landets dövskolor. Samverkan med Lärarhögskolan i Stockholm har lett till att en särskild fördjupningskurs i lärarprogrammet tagits fram. Den kommer att ges första gången under våren 2004. Då ges också en ny, kortare kurs som är tänkt att tillgodose behovet av information om området för "vanliga" studerande vid universitetet.

Samverkan med Lärarhögskolan i Stockholm sker även inom forskningen. Professorn i ämnet deltar, om än i begränsad omfattning, i projektet 'Begränsad bildning och begreppsförändring hos döva', finansierat av Vetenskapsrådet och Lärarhögskolan. I projektet medverkar dessutom professorn i teckenspråk vid institutionen för lingvistik, en självklar och även i övrigt viktig samarbetspartner för verksamheten.

Under året avslutades ett projekt som bedrivits tillsammans med en forskare från San Francisco State University, USA, och som bl a finansierats via Fulbright- och STINT-medel. Projektet hade som syfte att utveckla ett test i svenskt teckenspråk gentemot läsfärdigheter hos döva barn. Utifrån de erfarenheter som projektet gav har ämnets första doktorand, finansierad genom en anställning som adjunkt, valt att gå vidare med en liknande forskningsuppgift. Ytterligare en adjunkt finns anställd inom ämnet; hon har påbörjat forskarutbildning på deltid i ämnet teckenspråk. Dessutom är en lärare vid Manillaskolan knuten till verksamheten på deltid. Innehavaren av den professur som inrättades under 1998 för de medel som särskilt anvisades för området har fullgjort heltidstjänstgöring under året. Den totala kostnaden för forskningen under år 2003 var 1 346 tkr vilket ska jämföras med 1 341 tkr år 2002.

År	Kostnad (tkr)
2003	1 346
2002	1 341
2001	1 241
2000	971

Tabell 39: Total kostnad för svenska som andraspråk för döva 1999-2002.

Centrum för kvinnoforskning/Centrum för genusstudier

Centrum för kvinnoforskning bytte den 1 juli 2003 namn till Centrum för genusstudier. Namnbytet motiveras av det vidgade kunskapsområde som de tvärvetenskapliga genusstudierna kommit att omfatta under senare år. "Kvinnoforskning" i bemärkelsen studier av

kvinnors liv, historia och sammanhang är dock en viktig del av de fortsatta studierna och teoretiskt vilar undervisning och forskning vid Centrum på en feministisk grund.

Under år 2003 bedrevs administration och grundutbildning vid Centrum för kvinnoforskning inom ramen för 3,75 årsarbeten. Inom grundutbildningen gavs grundkurs, fortsättningskurs, påbyggnadskurs och magisterkurs i genusvetenskap. Specialister från andra institutioner, bl a statsvetenskap, idéhistoria, etnologi och juridik, har givit värdefulla bidrag till grundutbildningen i genusvetenskap. Centrums lärare har på samma sätt medverkat i undervisningen vid andra institutioner.

Centrum för genusstudier har under året haft professor Keith Pringle, sociolog från University of Sunderland i England, som gäst. Under sin vistelse i Stockholm gav professor Pringle forskarutbildningskursen ”Social exclusion in a comparative perspective. Intersecting power relations around gender, class and ethnicity”. Dessutom har det queerteoretiska seminariet och livslopps/livshistorie-seminariet som arrangerats med deltagare från olika institutioner inom och utom universitetet fortsatt liksom den öppna föreläsningsserien om maskulinitetsforskning.

Forskningen vid Centrum för kvinnoforskning motsvarade under 2003 10 årsarbeten. Forskningen finansierades av den särskilda forskningsresursen vid humanistiska fakulteten och av bidrag från Riksbankens Jubileumsfond, Anna Ahlströms och Ellen Tersérus stiftelse, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, VINNOVA och Brottsofferfonden. En doktorand hade finansiering från sin hemma-institution. Ytterligare en doktorand kunde beredas plats utan särskild finansiering. Förutom professor Pringle, besöktes Centrum av en annan brittisk gästforskare, finansierad av NORFA. Forskare från Centrum är engagerade i två olika forskningsnätverk inom Erasmus respektive sjätte ramprogrammet.

I maj 2003 arrangerade Centrum slutsymposiet för projektet ”Invandring och övergång till vuxenlivet: Kontinuitet och förändring mellan generationer” och i november genomförde Centrum sitt bidrag till SU:s 125-årsjubileum: En eftermiddag med kortföreläsningar.

Centrums skriftserie kom under året ut med tre nummer, varav ett var en bok baserad på ett forskningssymposium om organisation och kön, genomfört 2002. Informationsverksamheten vid Centrum var koncentrerad till en elektronisk diskussionslista, som under 2003 hade 260 prenumeranter, och till webbsidan www.kvinfo.su.se. Dessutom ges nyhetsbladet *Kvinnor och Forskning* ut i pappersform med fyra nummer om året i samarbete med föreningen Forum för feministisk forskning i Stockholm. Centrums medarbetare är också flitigt engagerade som föreläsare och debattörer i många olika sammanhang – bland annat var docent Tiina Rosenberg Centrums första sommarpratare i Sveriges radio detta år. Kravet på att organisationer som är helt nya och obebundna på genusområdet ska bedriva självreflektion och utveckling har lett till ett intressant samarbete med Korrosionsinstitutet.

År	Kostnad (tkr)
2003	10 902
2002	9 107
2001	5 929
2000	5 675

Tabell 40: Totala kostnader för Centrum för kvinnoforskning 2000-2003.

Professorer

Stockholms universitet har totalt 379 professorer. Av dessa är 78 kvinnor, vilket motsvarar 21 %. Under 2003 ökade antalet professorer med 2 % eller 7 stycken medan antalet personår minskade med 13. Inom humanistiskt-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde är minskningen 8 personår och inom naturvetenskapligt vetenskapsområde 5 personår.

Rekryteringsmål för professorer

Regeringens rekryteringsmål för nyanställda professorer under fyraårsperioden 2001-2004 är att 30 procent ska vara kvinnor. Under året var andelen kvinnor av de nyanställda professorerna 19 procent. Möjligheten att nå målet för perioden förefaller mindre god.

Nyrekryterade professorer	2003	2002	2001	1998-2000*
Humanistiskt- samhällsvetenskapligt	21 (5)	19 (4)	27 (7)	--
Naturvetenskapligt	6 (-)	16 (5)	11 (-)	--
Totalt	27	35	38	149
Varav kvinnor i procent	19	26	18	28

Tabell 41: Antal nyrekryterade professorer år 2003 med jämförelsetal för perioden 1998-2000 och 2001-2002. I kategorin nyrekryterade inräknas även befordrade professorer. Antal kvinnor inom parentes. * ej uppdelat på verksamhetsområden för perioden.

Nya professorer

Humanistiskt-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde

Mahmood Arai, nationalekonomi
 Karin Becker, journalistik med inriktning på bildkommunikation
 Eva Bernhardt, demografi
 Kingsley Bolton, engelska med språkvetenskaplig inriktning
 Jonas Ebbesson, miljörätt
 Olle Ferm, historia
 Janne Flyghed, kriminologi
 Rikard Forslid, nationalekonomi med inriktning mot internationell handel
 Kristina Höök, människa-maskin-interaktion
 Sten Lange, nordiska språk
 Sven Modell, företagsekonomi, särskilt redovisning
 Hans Nyquist, statistik
 Marie Sandström, rätts historia
 William Smith, Indologi
 Sten Söderman, företagsekonomi
 Folke Tersman, teoretisk filosofi
 Martin Volk, datorlingvistik
 Richard Wahlund, företagsekonomi
 Elie Wardini, arabiska
 Inger Wistedt, pedagogik
 Fabrizio Zilibotti, nationalekonomi, särskilt makroekonomi

Naturvetenskapligt vetenskapsområde

Tom Britton, matematisk statistik med inriktning mot biostatistik och bioinformatik
 Patrick Crill, biogeokemi
 Heinrich Dirksen, zoologi, särskilt funktionell zoomorfologi och systematik
 Peter Kuhry, naturgeografi
 Michael McLachlan, analytisk organisk miljö kemi
 Kálmán Szabó, organisk kemi med inriktning mot metallorganisk kemi

Internationellt samarbete

Universitetet har ett omfattande utbyte med utländska lärosäten, institut och centra. Under år 2003 har sammanlagt 106 personer, varav 70 doktorander, deltagit i internationellt utbyte och 117 personer från andra länder, varav 62 doktorander, besökt universitetet. Uppgifterna gäller längre vistelser och inte kortare besök, konferensdeltagande eller liknande.

Program	2003	2002	2001	2000
Erasmus				
Utresande	37	53	44	73
Inresande	35	31	30	47
Övriga				
Utresande	69	68	87	121
Inresande	82	75	98	103
Totalt				
Utresande	106	121	131	194
Inresande	117	106	128	150

Tabell 42: Antal utresande och inresande doktorander, forskare och lärare på internationellt utbytesprogram och andra avtal 2000-2003.

Den *humanistiska fakultetens* institutioner har många internationella kontakter spridda över i stort sett hela världen och över ett vitt spektra av ämnen. Fakultetens institutioner deltar i internationella forskningsprojekt och ingår i olika typer av nordiska och internationella forskningsnätverk och organisationer.

Den *juridiska fakulteten* har flera institut och centra som alla deltar i flera, ofta internationella, forskningsnätverk/program. Fakultetens institut och centra har samarbeten med flera utländska universitet och organisationer. Detsamma gäller för institutionens forskare som också deltar i olika internationella forskningsprojekt.

Den *sambällsvetenskapliga fakultetens* institutioner har ett mångfaldigt och rikt kontaktnät på internationell bas. I stort sett hela världen täcks in i fakultetens nätverk. Det internationella samarbetet karaktäriseras av nätverksbyggande kring såväl forskning som lärarutbyte. Kontakt mellan institutioner, institut och forskningscentra upprätthålls med flertalet länder fördelat över alla världsdelar.

Internationella kontakter och internationellt samarbete är såväl naturliga som nödvändiga för naturvetenskaplig forskning på hög nivå. Institutionerna inom den *naturvetenskapliga fakulteten* har vida förgrenade nätverk för samverkan inom framför allt forskningen med institutioner över hela världen. Många av fakultetens forskare har internationella uppdrag och är ledamöter i internationella organisationer. Institutionerna gästas regelbundet av gästforskare från hela världen som stannar kortare eller längre tid. Forskare och forskarstuderande deltar kontinuerligt i kurser och internationella kongresser.

EU:s ramprogram

Under år 2003 fortsatte projekten inom EU:s femte ramprogram. Stockholms universitet deltog vid årets slut i ca 90 projekt och koordinerade 12 av dessa. Den naturvetenskapliga fakulteten står för huvuddelen (75 %) av dessa projekt.

I det sjätte ramprogrammet har universitetet hittills kommit med i ett tjugotal beviljade projekt som kommer att starta under 2004. Universitetet koordinerar inget av dessa projekt.

År 2003 uppgick bidraget från EU till drygt 36 miljoner kr.

Forskningsfinansiering

Intäkter för forskning och forskarutbildning

Universitetets intäkter för forskning kommer från en rad olika finansiärer. Viktigast är de statliga anslagen men till dessa kommer intäkter från statliga forskningsråd, EU, fonder med mera.

Finansieringskälla	2003 intäkter (mkr)	2003 Andel (%)	2002 Andel (%)	2001 Andel (%)	2000 Andel (%)
Anslag	905,9	55,3	56,4	57,2	58,6
Avgifter och andra ersättningar	120,4	7,4	7,9	7,1	6,0
Bidrag	600,3	36,7	34,9	34,8	34,5
Finansiella intäkter	10,7	0,7	0,8	0,9	0,9
Totalt	1 637,3	100	100	100	100
2002	1 587,0				
2001	1 481,2				
2000	1 394,6				

Tabell 43: Intäkter för forskning och forskarutbildning 2003 med fördelning på finansieringskällor och med jämförelsetal för 2000-2002.

År 2003 var 46,8 procent av forskningsanslaget avsett för det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet och 53,2 procent för det naturvetenskapliga vetenskapsområdet.

Intäkterna för forskning och forskarutbildning ökade under år 2003. Ökningen fördelade sig relativt jämnt mellan finansieringskällorna. Anslagens och avgiftsintäkternas andel av de totala intäkterna minskade något medan bidragens andel ökade med ungefär lika mycket. Intäkterna har ökat med 14,8 procent under perioden 2000-2003.

Kostnader för forskning och forskarutbildning

Av tabellen nedan kan utläsas att de totala kostnaderna för forskning och forskarutbildning år 2003 var 1 641 mkr. Inom forskning och forskarutbildning, liksom inom grundutbildningen, är personalkostnaderna helt dominerande.

Ändamål	2003		2003		2003
	Hum-sam (mkr)		Naturv (mkr)		Totalt (mkr)
Personal	499,0		533,1		1 032,2
Lokaler	110,6		158,0		268,6
Övrig drift	110,5		144,7		255,2
Finansiella kostnader	3,7		4,8		8,5
Avskrivningar	18,7		52,7		71,4
Summa	742,6		893,4		1 636,0
Universitets interna transaktioner					5,1
Summa					1 641,1
2002					1 589,9
2001					1 481,2
2000					1 480,1

Ändamål	2003		2002		2001		2000	
	Andel (%)		Andel (%)		Andel (%)		Andel (%)	
Personal	63,1		63,5		61,4		62,6	
Lokaler	16,4		15,7		16,6		17,1	
Övrig drift	15,6		15,5		16,2		14,5	
Finansiella kostnader	0,5		0,5		0,5		0,6	
Avskrivningar	4,4		4,8		5,3		5,2	
Totalt	100,0		100,0		100,0		100,0	

Tabell 44: Kostnader för forskning och forskarutbildning 2003 med fördelning på vetenskapsområden och kostnadslag samt med jämförelsetal för 2000-2002.

Kostnadsandelen för respektive kostnadslag har förändrats marginellt. Lokalkostnadernas andel har ökat något, medan personalkostnadernas har minskat.

Uppdragsforskningens intäkter och kostnader

Universitetet bedriver forskning på uppdrag av bland annat statliga myndigheter och företag inom det privata näringslivet. Intäkterna för uppdragsforskningen uppgick år 2003 till 71,7 mkr vilket utgjorde 4,4 procent av de totala intäkterna för forskning och forskarutbildning. Det är en ökning i förhållande till föregående år, då uppdragsforskningen utgjorde 3,8 procent av de totala intäkterna. Kostnaderna för uppdragsforskningen uppgick till 66,7 mkr för året vilket är 4,1 procent av de totala kostnaderna för forskning och forskarutbildning. Intäkter och kostnader för uppdragsforskningen ingår i tabellen ovan.

År	Intäkter (mkr)	Kostnader (mkr)	Resultat (mkr)
2003	71,7	66,7	5,0
2002	60,4	64,9	-4,5
2001	53,4	51,4	1,9
2000	46,4	46,9	-0,5

Tabell 45: Intäkter, kostnader och resultat för uppdragsforskning 2000-2003.

Myndighetskapital

Myndighetskapitalet för forskning och forskarutbildningen var -116 668 tkr år 2003. Myndighetskapitalets förändring sedan 2000 redovisas i tabellen nedan.

År	Myndighetskapital (tkr)
2003	-116 668
2002	-106 064
2001	-89 520
2000	-91 899

Tabell 46: Myndighetskapital för forskning och forskarutbildning 2000-2003.

Regleringsbrevets målangivelser

I regleringsbrevet för år 2003 anges målen för forskning och forskarutbildning vid Stockholms universitet. Dessa är:

- Inom humanistiskt-samhällsvetenskapligt område ska det avläggas minst 447 forskarexamina och inom det naturvetenskapliga området minst 453 forskarexamina under perioden 2001-2004

Under 2003 har det vid Stockholms universitet avlagts 158,5 forskarexamina inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet. Perioden 2001-2003 har det totalt avlagts 442,5 forskarexamina. Universitetet kommer att uppfylla målet med råge.

Inom det naturvetenskapliga vetenskapsområdet har 123,5 forskarexamina avlagts under 2003. Totalt för perioden 2001-2003 har 342 forskarexamina avlagts. Under förutsättning att examinationen sker i samma omfattning under 2004 kommer universitetet att nå även detta mål.

- Minst 30 procent av de professorer som anställs under perioden 2001-2004 ska vara kvinnor

Universitetet har anställt 27 professorer under 2003. Andelen kvinnor var 19 procent. Totalt för perioden 2001-2003 var andelen kvinnor 21,0 procent. Andelen kvinnor av nyanställda professorer skiljer sig åt mellan vetenskapsområdena. Inom humanistiskt-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde var andelen kvinnor 23,9 procent under perioden 2001-2003 medan den var 15,2 procent inom det naturvetenskapliga vetenskapsområdet. Universitetet kommer förmodligen inte att kunna nå det uppställda målet för perioden.

Gemensamt för verksamhetsgrenarna

I detta kapitel behandlas frågor som inte är lämpliga att dela upp på grundutbildning respektive forskning och forskarutbildning. Det gäller redovisning av personalfrågor, pedagogisk utveckling, universitetsbiblioteket och samverkan med det omgivande samhället.

Personal

Personalen i personår

Under år 2003 arbetade den anställda personalen vid Stockholms universitet 3 431 personår.

Anställningskategori	2003	Andel av total (%)	2002	2001	2000
Professor	306	9	318	299	286
- andel kvinnor (%)	20		20	19	19
Lektor	417	12	421	418	436
- andel kvinnor (%)	37		37	33	31
Adjunkt	160	5	163	166	157
- andel kvinnor (%)	50		50	56	52
Forskarassistent	114	3	111	101	113
- andel kvinnor (%)	34		32	38	42
Delsumma	997	29	1 013	984	992
- andel kvinnor (%)	33		33	33	32
Gäst- och timlärare	172	5	243	106	100
- andel kvinnor (%)	38		40	35	36
Övrig undervisande och forskande personal	506	15	470	495	488
- andel kvinnor (%)	46		49	49	49
Doktorandanställning	704	21	755	605	639
- andel kvinnor (%)	57		56	50	51
Teknisk/administrativ personal	1 052	31	1 214	1 009	1 070
- andel kvinnor (%)	63		62	63	64
Totalt antal personår	3 431	100	3 695	3 198	3 289
- andel kvinnor (%)	49		50	48	49

Tabell 47: Antal personår och andel kvinnor i procent uppdelat på olika anställningskategorier 2000-2003, med andel av totalt antal personår för år 2003. Utländska lektorer ingår i gruppen lektorer och bibliotekspersonal ingår i gruppen teknisk/administrativ personal.

Det finns tre huvudgrupper av anställda vid universitetet:

- professorer, lektorer, adjunkter, forskarassistenter samt gäst- och timlärare (1 169 personår)
- personal med tidsbegränsad anställning som doktorand eller annan typ av anställning med forskning och/eller undervisning, exempelvis projektanställda forskare (1 210 personår)
- teknisk och administrativ personal samt biblioteksanställda (1 052 personår)

Därtill kommer ett antal forskarstuderande med utbildningsbidrag som inte räknas som anställda i teknisk mening men som ändå utgör en viktig del av den personal som tjänstgör vid institutionerna. Detsamma gäller för de forskarstuderande som finansieras genom stipendier från forskningsstiftelser och de forskare som innehar anställning vid forskningsråd och liknande.

Under år 2003 arbetade sammantaget knappt 70 procent av universitetets personal med undervisning eller forskning.

Andelen lärare med doktorsexamen, exklusive gäst- och timlärare, uppgick år 2003 till 76 procent. Högst är andelen inom det naturvetenskapliga området där 95 procent av lärarna är doktorer. Om man räknar bort universitetsadjunkterna (för vilka doktorsexamina inte är ett krav) uppgår andelen med doktorsexamina till 91 procent.

Anställningskategori	Humanis- tisk fakultet	Juridisk fakultet	Samhälls- vetenskaplig fakultet	Natur- vetenskaplig fakultet	Totalt
Professor	70	22	86	128	306
andel kvinnor (%)	28	19	18	16	20
Lektor	124	14	182	97	417
andel kvinnor (%)	55	19	33	24	37
Adjunkt	63	5	80	13	160
andel kvinnor (%)	49	76	50	41	50
Forskarassistent	23	1	17	73	114
andel kvinnor (%)	48	100	36	29	34
Delsumma	279	42	365	311	997
andel kvinnor (%)	46	27	33	23	33
Gäst- och timplärare	59	36	55	22	172
andel kvinnor (%)	49	23	44	20	38
Övrig undervisande och forskande perso- nal	61	11	197	237	506
andel kvinnor (%)	50	60	54	38	46
Doktorandanställning	166	28	166	344	704
andel kvinnor (%)	67	51	57	52	57
Teknisk/administrativ personal	126	26	188	274	1 052
andel kvinnor (%)	75	70	65	59	63
Totalt antal personår	692	143	970	1 188	3 431
andel kvinnor (%)	57	41	48	43	49

Tabell 48: Antal personår och andel kvinnor i procent uppdelat på olika anställningskategorier och fakultet 2003. Utländska lektorer ingår i gruppen lektorer och bibliotekspersonal ingår i gruppen teknisk/administrativ personal.

Åldersfördelning

Under 2003 har åldersfördelningen bland lärarpersonalen förändrats. Den yngsta åldersgruppen har minskat med sex procentenheter och den äldsta har ökat med lika mycket. Denna tendens är tydligast bland professorer, adjunkter och gäst- och timplärare.

Anställningskategori, lärare	2003	
	Andel (%) < 45 år	Andel (%) ≥ 55 år
Professor	9	64
Lektor	30	42
Adjunkt	34	40
Forskarassistent	88	1
Gäst- och timplärare	50	26
Totalt 2003	33	42
2002	39	36
2001	26	39
2000	29	38

Tabell 49: Åldersfördelning för olika lärarkategorier år 2003 med jämförelsetal för åren 2000-2002.

Medelåldern bland innehavare av akademiska chefstjänster är fortfarande hög. Universitetets dekaner finns alla inom intervallet 55-65 år. Av universitetets prefekter är 65 procent 55 år eller äldre. Endast 7 procent av prefekterna är under 45 år.

Åldersutvecklingen innebär att relativt stora pensionsavgångar väntar inom lärarkåren. Som framgår på s 42 uppnår hälften av universitetets professorer och lektorer, ca 450 stycken, pensionsåldern, 65 år, inom de kommande 10 åren. Även bland den administrativa personalen förväntas relativt stora pensionsavgångar.

Kompetensförsörjning

Redovisning av kompetenskategorier

En av universitetets huvudsakliga verksamheter består i att utveckla kompetens av olika slag hos studenter i grundutbildningen och forskarstudier inom forskarutbildningen för att därigenom bidra till att tillgodose samhällets behov av kvalificerad kompetens inom en mängd olika områden, bland annat den högre utbildningen.

Universitetets övergripande mål för kompetensförsörjningen är att ha tillräcklig tillgång på kvalificerad kompetens inom olika vetenskapsområden så att universitetet kan fullgöra sina av statsmakterna och andra uppdragsgivare ålagda uppgifter, och vara ett universitet som är attraktivt för både studenter, anställda och externa forskningsfinansierare. Detta innebär även att universitetets behov av kärnkompetens tillgodoses genom egen och andra universitets och högskolors verksamhet.

Universitetet har dessutom stort behov av andra kompetenser som stöd för verksamheten. Som exempel på sådana kompetensområden kan nämnas det administrativa, det ekonomiska respektive det tekniska området. Kravet på kvalifikation inom dessa kompetensområden varierar mycket, från ganska begränsad kompetens till spetskompetens. I flera fall krävs högskoleutbildning – i några fall forskarutbildning – för att möta upp mot verksamhetens krav.

Att sätta upp mer specifika och därmed mätbara mål för universitetets kompetensförsörjning är förenat med stora svårigheter som hänger ihop med universitetets organisation. Universitetet har en långt delegerad organisation med ca 80 relativt självständiga institutioner och forskningsinstitut. De konkreta behoven av kärnkompetens vid dessa styrs av deras uppdrag gällande utbildning och forskning vilka skiftar över tiden. En central redovisning av behov och mål gällande kompetensförsörjning förutsätter underlag från institutionerna. Institutionerna har god överblick över det närmaste årets behov av lärare, kommande pensionsavgångar och upphörande tidsbegränsade anställningar mm. Däremot är det av naturliga skäl svårare att ha god överblick över det behov av lärare som uppstår på grund av att andra lärare sökt och fått anställning på annat håll eller att lärare erhållit externa medel för forskning. Under dessa omständigheter bedöms det inte som möjligt att få in underlag av tillräcklig kvalitet.

Som ett underlag till regeringens egna analyser av utvecklingen inom myndigheternas kompetensförsörjning har universitetet till Arbetsgivarverket lämnat kompletterande uppgifter till lönestatistiken för september 2003. Kompletteringen utgörs av uppgifter om kompetenskategori för varje anställd varvid använts de anvisade kompetenskategorierna **lednings-, kärn- och stödkompetens**.

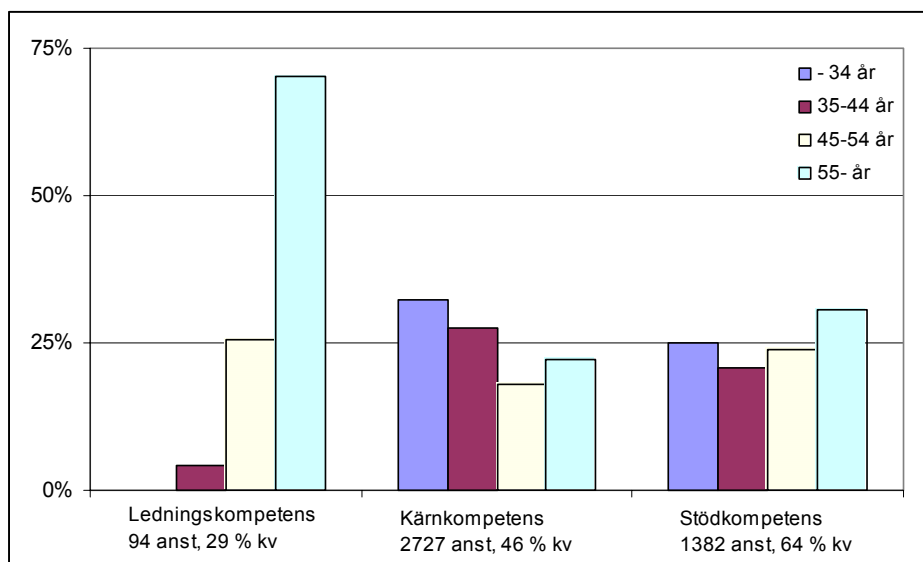

Diagram 2: Personalens åldersfördelning uppdelad efter kompetenskategori 2003.

I kategorin **ledningskompetens** (i fortsättningen L-kategorin) ingår den högsta universitetsledningen, dvs. rektor, prorektor, förvaltningschefen, dekanerna, överbibliotekarien, samt de professorer, lektorer och forskare som har uppdrag som prefekt eller institutsföreståndare samt cheferna för förvaltningsenheterna.

I kategorin **kärnkompetens** (i fortsättningen K-kategorin) ingår befattningar som professor, universitetslektor, forskarassistent, universitetsadjunkt, men även befattningar som forskare, doktorand och forskningsassistent.

Kategorin **stödkompetens** (i fortsättningen S-kategorin) består av personal med tekniska eller administrativa arbetsuppgifter som utgör stöd i kärnverksamheten.

En stor förändring jämfört med tidigare redovisningar är att de professorer som inte har uppdrag som prefekt eller institutsföreståndare ingår i K-kategorin och inte som tidigare i L-kategorin, vilken därför har minskat från 365 till 94 anställda. Ändringen är föranledd av de ändrade riktlinjerna och medför att man inte kan göra direkta jämförelser med tidigare redovisningar.

L-kategorin utgör 2 procent av antalet anställda, K-kategorin 65 procent och S-kategorin 33 procent. Av diagrammet framgår att könsfördelningen är jämn i K-kategorin medan det finns en klar övervikt av män i L-kategorin och av kvinnor i S-kategorin.

Kompetenskategorierna är en för grov indelingsgrund för meningsfulla analyser av åldersfördelningen. I diagrammet nedan visas andelen i den äldsta och den yngsta åldersgruppen åren 1998 och 2003 för några olika befattningar. Befattningarna är valda så att de är av olika stor betydelse för universitetets verksamhet och omfattar relativt många anställda.

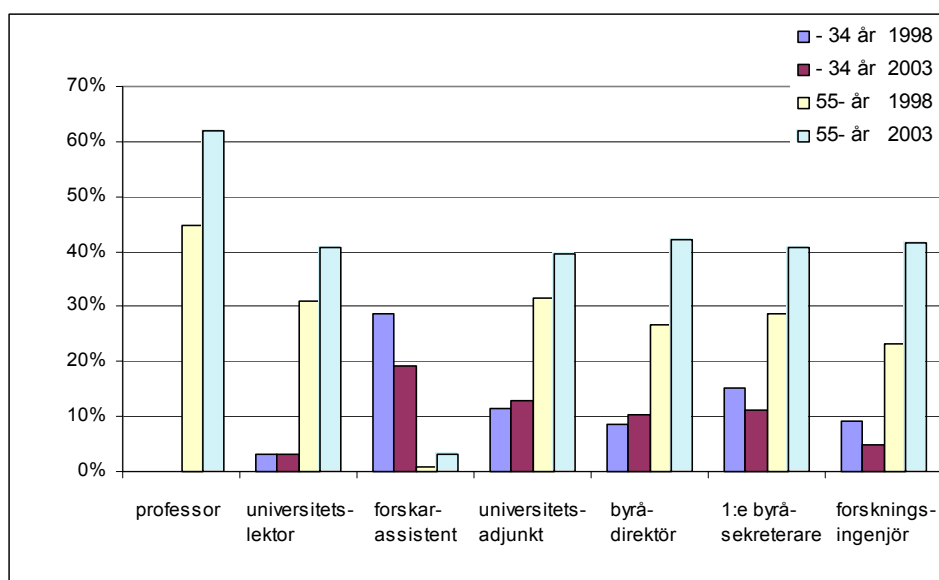

Diagram 3: Personalandelen i den äldsta och yngsta åldersgruppen för några olika befattningar 2003 med jämförelsetal för 1998.

Av diagrammet framgår att andelen i den äldsta åldersgruppen, 55 år och äldre, blivit större i alla befattningarna, för professorerna har andelen ökat från 45 till 62 procent. Ungefär hälften av universitetets professorer och lektorer, cirka 450 stycken, kommer att uppnå pensionsåldern, 65 år, inom de kommande tio åren.

För den yngsta åldersgruppen är bilden mer splittrad. För ett par befattningar är andelen större 2003 än 1998 (universitetsadjunkt och byrådirektör) medan förhållandet är det motsatta för några andra. Dessa senare kännetecknas även av att antalet anställda i befattningen är lägre 2003 jämfört med 1998 vilket innebär att nyrekryteringen (och därmed ett sannolikt tillskott till den yngsta åldersgruppen) varit ganska blygsam.

Inom K-kategorin är en tänkt vanlig karriärväg efter doktorsexamen inledningsvis en forskarassistentanställning som sedan följs av ett universitetslektorat för att kanske avslutas med en professur. I detta sammanhang är det då problematiskt att antalet forskarassistenter minskat med ca 10 procent sedan 1998 samtidigt som examinationen i forskarutbildningen ökat. Minskningen tillskrivs urgröpningen av anslagen för forskning och forskarutbildning. Ett annat problem i detta sammanhang är svårigheten att "behålla" forskarassistenter (när deras tidsbegränsade anställning upphör) i avvaktan på att ett lektorat blir ledigt. Tillgängliga anslag medger inte fortsatt anställning och konkurrensen om externa forskningsmedel är utomordentligt hård.

Universitetet har under året genom externa annonser sökt omkring 190 nya medarbetare. Knappt 40 procent av dessa är lärare (inkl. professorer) respektive teknisk och administrativ personal och resten är doktorander. I allmänhet har man fått god respons på annonserna, vilket betyder att man kunnat anställa nya medarbetare med god kompetens

vad avser såväl lednings-/kärnkompetens som stödkompetens. Inom några ämnesområden, främst vissa moderna språk och i synnerhet små språk (t ex nederländska, nygrekiska och koreanska), har det varit få sökande eller hög medelålder på sökande till utlysta tjänster. Detta i kombination med de att de små språken är just små (i termer av antalet studenter i grund- och forskarutbildning) gör att rekryteringssituationen framöver kan bli bekymmersam. Även inom ett par specialinriktningar inom det samhällsvetenskapliga området har det varit endast få sökande.

Vid årets lönerrevision (liksom vid lönerrevisionen 2002) blev utfallet en total löneökning om 4,2 procent. En särskild satsning gjordes på lärare och forskare. Detta var ett medvetet val för att bibehålla universitetet som en attraktiv arbetsplats och därmed säkra tillgången på kärnkompetens.

I Arbetsgivarverkets återrapportering framgår att personalomsättningen¹ vid universitetet som helhet är 16 procent, dvs. oförändrat jämfört med år 2002. Personalomsättningen är störst i den yngsta åldersgruppen, -34 år, 31 procent, en ökning med nio procentenheter jämfört med år 2002. Personalomsättningen är även i år störst i K-kategorin, 19 procent. Båda dessa förhållanden beror till stor del på de tidsbegränsade doktorand- och forskarassistentanställningarna. Personalomsättningen vid Stockholms universitet är ett par procentenheter högre än för sektorn som helhet, sannolikt beroende på att arbetsmarknaden i Stockholm är bättre än i stora delar av resten av landet.

Insatser för kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Universitetets behov av kompetens kan tillgodoses genom rekrytering av ny personal eller genom kompetensutveckling av befintlig personal. För anställda med kärnkompetens ingår kompetensutveckling som ett viktigt inslag i arbetsuppgifterna. Doktoranderna, som utgör drygt 30 procent av K-kategorin, har som främsta arbetsuppgift att tillägna sig kompetens för kommande arbetsuppgifter som lärare eller forskare inom den högre utbildningen eller för andra kvalificerade arbetsuppgifter i samhället i övrigt. Utöver detta erbjuder universitetet alla anställda ett omfattande program av kurser inom personalutbildningen med viss tyngdpunkt på datautbildningar.

Under året har extra resurser för kompetensutveckling tillkommit i och med att ungefär hälften av de frigjorda trygghetsmedlen har avsatts för särskilda kompetensutvecklingsinsatser enligt avtal med de fackliga organisationerna. Dessa medel har finansierat ledarskapsutveckling samt kurser inom ekonomiområdet, språk- och datakurser.

En viktig utgångspunkt i sammanhanget är planeringssamtalet, dvs en förberedd, årligen återkommande diskussion mellan en enskild medarbetare och dennes närmaste chef som syftar till att utveckla både verksamheten på institutionen/enheten och medarbetaren. Universitetets policy är att alla anställda ska erbjudas planeringssamtal en gång per år.

Delpension

Som framgår ovan har ungefär hälften av de frigjorda trygghetsmedlen avsatts till kompetensutveckling. Resterande medel har avsatts för att delfinansiera kostnaderna för delpension. Därigenom är det möjligt för universitetet att vara ganska generöst vid beslut om delpension. Huvudprincipen är att den som vill ska kunna få delpension och att inte institutionens ekonomi ska vara avgörande för beslut. 75 procent av kostnaden täcks av de frigjorda medlen och 25 procent belastar berörd institution. Hittills har ca 60 anställda beviljats delpension.

Etnisk och kulturell mångfald

Stockholms universitet liksom andra universitet och högskolor har alltid karaktäriserats av det stora inslaget av lärare och forskare med utländsk bakgrund. På många institutioner och forskningsinstitut är arbetsspråket engelska eftersom man dels har flera lärare och forskare som inte talar svenska, dels har stort inslag av internationella kontakter. När det gäller kärnverksamheten, dvs forskning och undervisning, finns det sannolikt mer etnisk mångfald än på andra arbetsplatser.

Under året har universitetet fastställt en mångfaldsplan för anställda för att skapa en ökad medvetenhet och systematisera arbetet med att främja etnisk mångfald. Syftet med

¹ Personalomsättningen är definierad som det lägsta av talen nyanställda och avgångna i förhållande till genomsnittet av antalet anställda 2002 och 2003.

planen är att tillvarata anställdas erfarenheter och kunskaper för att åstadkomma undervisning och forskning av god kvalitet, att göra universitetet till en attraktiv arbetsplats och att skapa ett arbetsklimat där alla anställda kan trivas och samarbeta oberoende av bakgrund.

I planen ingår att universitetet ska

- ta fram statistik rörande antalet anställda med utländsk bakgrund vid Stockholms universitet fördelade på lärare/forskare, doktorander och teknisk/administrativ personal,
- vidta åtgärder med utgångspunkt i den framtagna statistiken,
- genomföra särskild utbildning för personer i arbetsledande befattningar och skyddsombud samt
- arrangera seminarier för alla anställda om mångfaldsfrågor.

Sjukfrånvaro

Då Stockholms universitet under året bytt PA- och lönesystem redovisas sjukfrånvaron för år 2003 i två perioder, 1 januari till 30 april (från Arbetsgivarverkets åiterrapportering) samt 1 juli till 31 december (från eget PA-system). Som framgår av tabellen nedan utgör den totala sjukfrånvaron 3,1 procent av den ordinarie arbetstiden, en minskning jämfört med tidigare år.

Sjukfrånvaro	1/7 – 31/12 2003	1/1 – 30/4 2003	2002	2001
Totalt	3,1 %	3,1 %	3,4 %	3,4 %
Andelen långtidssjuka (60 dagar eller mer)	2,1 %	Ingen uppgift	Ingen uppgift	Ingen uppgift
Kvinnor	4,6 %	4,4 %	4,7 %	4,8 %
Män	1,5 %	1,7 %	2,0 %	2,0 %
Anställda – 29 år	1,1 %	1,7 %	2,0 %	1,7 %
Anställda 30-49 år	3,2 %	2,8 %	3,2 %	3,0 %
Anställda 50 år -	3,8 %	3,8 %	4,0 %	4,5 %

Tabell 50: Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid.

Jämfört med samtliga myndigheter som redovisas i Arbetsgivarverkets åiterrapportering är den totala sjukfrånvaron ungefär en procentenhet lägre vid universitetet.

Under det gångna året har olika insatser gjorts för att minska sjukfrånvaron. Bland dessa märks utbildning (tre dagar) för samtliga prefekter och enhetschefer med temat "Ledarskapets betydelse för arbetsmiljön", seminarier för doktorander i stresshantering, fördjupade diskussioner med företagshälsovården om universitetet som arbetsplats och arbetsmiljö samt avsatta extra ekonomiska resurser för rehabiliteringsinsatser.

Jämställdhet

Till grund för universitetets jämställdhetsarbete ligger den av universitetsstyrelsen fastställda jämställdhetspolicyn för åren 2001-2003 samt jämställdhetskommitténs årliga aktivitetsplan. En policy omfattande åren 2004 – 2006 är under utarbetande av jämställdhetskommittén. Utgångspunkten är att främja kvinnors och mäns lika rätt i fråga om studier, arbete, anställningsvillkor samt utvecklingsmöjligheter vid universitetet.

Alla beslutande församlingar på universitetet ska sträva efter att uppnå en balans mellan könen vilket innebär en lägsta nivå av det underrepresenterade könet på 40 procent. Detsamma gäller också för den forskning som bedrivs vid universitetet. Vid urval av sökande till universitetet och vid antagning av forskarstuderande med liknande meriter ska hänsyn tas till underrepresenterat kön. Här är den lägsta nivån 30 procent.

Bland studenter inom grundutbildningen är andelen kvinnor 60 procent, medan andelen inom forskarutbildningen är 52 procent. Bland lärarna är andelen män större eller väsentligt större för högre tjänster. För adjunktstjänster är fördelningen mellan kvinnor och män lika. Interna rekryteringsmål för lärarkåren, med undantag av professorer, är att en fördelning mellan kvinnor och män ska ligga inom ramen 40/60 procent. För professorer är målet att kvinnor ska vara representerade till lägst 30 procent. Målen har uppställts efter rimlighetskriteriet, dvs målen ska vara realistiska. På sikt eftersträvas en jämn könsfördelning inom samtliga grupperingar vid universitetet.

De konkreta åtgärder som genomförs för att nå målen är till exempel att uppmana kvinnor att söka lediga lektorat vid institutioner där det råder obalans mellan kvinnor och män samt att beakta jämställdhetsaspekten vid tillsättningsförfarandet.

Institutionerna utarbetar årligen jämställdhetsplaner som kontinuerligt länkas samman på jämställdhetskommitténs webbplats, www.jamstkom.su.se. Jämställdhetskommittén har tillsammans med kvalitetsrådet slutfört en kartläggning av jämställdhetstillståndet på universitetet. Rapporten finns presenterad på kommitténs webbplats. Kommittén har genomfört en enkätundersökning till ett urval av studenter och doktorander om studiemiljön och förekomst av kränkningar pga könstillhörighet. Vidare delade kommittén ut fyra stipendier till studenter för bästa C- och D-uppsats med genusperspektiv läsåret 2002-2003. Fakulteter och institutioner har under året vidtagit egna lokala aktiviteter med bland annat stöd från personalbyrån.

Universitetet har – i samarbete med de fackliga organisationerna – under 2003 genomfört en lönekartläggning för att undersöka eventuella osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män. Huvudresultatet av kartläggningen är att det inte gick att finna några osakliga löneskillnader på en aggregerad statistisk nivå.

Den faktiska rekryteringen av lärare utom professorer under år 2003 redovisas i nedanstående tabell. Av den framgår att andelen kvinnor bland nyrekryterade lärare varierar kraftigt mellan de olika lärarkategorierna.

Lärarkategori	2003	2002	2001	2000
Lektor	26 (65 %)	55 (36 %)	25 (44 %)	48 (31 %)
Bitr. lektor	1 (0 %)	-	-	-
Adjunkt	7 (14 %)	22 (46 %)	-	33 (42 %)
Forskarassistent	32 (38 %)	29 (38 %)	12 (17 %)	19 (16 %)

Tabell 51: Antal nyrekryterade lärare med andelen kvinnor inom parentes inom olika lärarkategorier 2003, med jämförelsetal för 2000-2002.

Den *humanistiska fakulteten* har som rekryteringsmål för nyrekryterade lärare att 40 procent av universitetslektorerna ska vara kvinnor. För adjunkter är siffran 50 procent och för forskarassistenter är målet att 40 procent ska vara män. Könsfördelningen för dessa kategorier ligger idag inom de uppsatta målen.

Den *juridiska fakulteten* har, med tanke på det låga antal anställningar som utlyses, för närvarande inga särskilda mål uppsatta. Frågan kommer dock att ägnas uppmärksamhet framöver, då antalet nyanställningar på grund av pensionsavgångar kommer att öka kraftigt. Även om snedfördelningen på professorssidan ännu är besvärande är andelen kvinnor inom grundutbildningen ca 60 procent och inom forskarutbildningen ca 50 procent. På sikt kommer detta att leda till balans mellan könen varför inga särskilda åtgärder bedömts erforderliga för tillfället. Den stora andelen kvinnliga doktorander gör dock att det finns goda utsikter att snedfördelningen ska minska.

Den *samhällsvetenskapliga fakulteten* har som rekryteringsmål att det inte ska vara en andel mindre än 40 procent för det underrepresenterade könet. Ser man till fakulteten som helhet är detta mål uppfyllt, för varje enskild institution uppfylls dock inte alltid målet. Vid rekryteringen av nya lärare till fakulteten tar man hänsyn till ojämlikheter i könsfördelningen. Inom såväl forskarutbildningen som grundutbildningen är förhållandet i fördelningen mellan könen bra. Ett fåtal institutioner, exempelvis institutionen för socialt arbete, kriminologiska institutionen och institutionen för internationell pedagogik, har en alltför stor andel kvinnor inom grundutbildningen, runt 70 procent. För att komma tillrätta med den sneda fördelningen används bland annat riktad annonsering. Under året har ingen institution inom fakulteten använt sig av könskvotering vid antagningen för att skapa en jämn fördelning.

Den *naturvetenskapliga fakultetsnämnden* har fastställt följande mål för åren 2002-2004: andelen kvinnor bland nyrekryterade lektorer ska vara minst 30 procent och andelen kvinnor bland nyrekryterade forskarassistenter/biträdande lektorer ska vara minst 40 procent. Fakulteten välkomnar kvinnor att söka läraranställningar vid institutioner där det råder obalans. Vidare beaktas jämställdhetsaspekten vid tillsättningsförfarandet. Fakulteten deltar i ett samarbetsprojekt, initierat av den samhällsvetenskapliga fakulteten, för att förbättra de kvinnliga doktorandernas studie- och arbetssituation. Projektet innebär att kvinnliga mentorer från de olika fakulteterna bildar ett nätverk som doktoranderna kan vända sig till för att få råd, uppmuntran och stöd.

Tabellen nedan visar könsfördelningen hos dekaner och prefekter. Under 2003 ökade andelen kvinnor bland dekanerna i och med att den humanistiska fakulteten fick en kvinnlig dekan. Andelen kvinnliga prefekter har dock minskat något i förhållande till förra året. Principen är att institutioner med manlig prefekt ska ha en kvinnlig ställföreträdare och tvärtom.

År	Dekaner		Andel kvinnor (%)	Prefekter		Andel kvinnor (%)
	kvinnor	Män		kvinnor	Män	
2003	1	3	25	22	57	28
2002	0	4	0	23	53	30
2001	0	4	0	21	57	27
2000	0	4	0	21	60	26

Tabell 52: Antal dekaner och prefekter med uppdelning på kön 2000-2003.

Pedagogisk utbildning

Utvecklingen av lärarnas pedagogiska kompetens sker på flera nivåer, dels på institutionsnivå genom seminarier, interna kurser, pedagogiska dagar och liknande, dels på fakultetsnivå med handledarutbildning samt på central nivå via enheten för pedagogisk utveckling, numera universitetets pedagogiskt centrum (UPC). Den centrala nivån samverkar med institutionerna och stöder deras arbete i den pedagogiska utvecklingen. Vid Stockholms universitet finns en lång tradition av pedagogisk utbildning för dem som varit intresserade av att förbättra sin lärarskicklighet. En introduktionskurs i praktisk pedagogik för nya lärare fanns redan 1969.

Enheten för pedagogisk utveckling har tidigare givit en kurs varje termin som omfattat tre plus två veckor, UniversitetsPedagogik i Teori och Praktik. Kursen har erbjudits till alla nyanställda lärare. De som inte kunnat gå kursen under året har erbjudits göra det följande år.

Den nuvarande kursen UniversitetsPedagogik i Teori och Praktik, UPiToP 1 (2p), syftar till att deltagande lärare ska få möjlighet att förkovra sig i ämnet universitetspedagogik, och därmed också ytterst att vidareutveckla sin egen professionalism i universitetsläraryrket. Ett viktigt led i den processen handlar om ge ett tillräckligt stort utrymme för universitetspedagogisk teori och forskning – kopplat till deltagarnas egna lärarefarenheter. Som en direkt följd av detta är kursens upplägg till övervägande del uppbyggt kring seminarier som leds av de deltagande lärarna själva med stöd och handledning av kursledningen. Kursen är uppbyggd kring två kurstillfällen om två heldagar vardera.

Vetenskapsområde	Antal lärare som genomgått pedagogisk utbildning 2003		
	Kvinnor	Män	Totalt
Humanistiskt- samhällsvetenskapligt	48	21	69
Naturvetenskapligt	27	22	49
Totalt	75	43	118

Tabell 53: Antalet lärare som genomgått pedagogisk utbildning under 2003, uppdelat på vetenskapsområde och kön. Kursen har dessutom haft 14 deltagare från andra högskolor samt 2 deltagare från biblioteket.

Enheten för pedagogisk utveckling har även bedrivit utbildning i forskarhandledning. Kursen "Forskarhandledning i teori och praktik" består av fem heldagar. Kursen behandlar olika faktorer som rör forskarhandledning, såsom gruppdynamik, etiska aspekter på forskning och handledning inklusive genus och mångfaldsproblematik. Det ges en orientering om handledningens olika faser och olika modeller för handledning samt information om regelverket kring forskarutbildning. Föreläsningar blandas med praktiska övningar i konfliktlösning och handledarsamtal. Såväl casemetodik som rollspel används i sammanhanget.

Kursen vänder sig i första hand till deltagare från humanistiska, samhällsvetenskapliga och juridiska fakulteten eftersom anställda inom naturvetenskapliga fakulteten erbjuds en egen kurs. Totalt har antalet deltagare uppgått till 30 under året. Av dessa var 13 kvinnor, dvs 43 procent.

Fakultet	Antal deltagare
Humanistisk	15
Juridisk	1
Samhällsvetenskaplig	12
Naturvetenskaplig	2
Totalt	30

Tabell 54: Antalet deltagare i den centrala handledarutbildningen 2003 uppdelat per fakultet.

Utöver den centralt ordnade handledarutbildningen ger den naturvetenskapliga fakulteten en handledarutbildning i fakultetens regi två gånger per år. Utbildningen,Handledning – Ledarskap, ges i form av ett internat under tre dagar och antalet deltagare är begränsat till fjorton per gång. De första två åren gavs forskarasistenter och yngre lektorer företräde till kursen. Sedan våren 2001 har kursen utökats med ett moment, nämligen relationen handledare – doktorand i ett genusperspektiv. Under 2003 hade den naturvetenskapliga fakultetens handledarutbildning 25 deltagare.

Den humanistiska fakulteten ordnar även de utbildning i olika former lokalt på institutionsnivå t ex seminarier för handledare och mentorskap. Detsamma gäller för den juridiska fakulteten där juridiska institutionen anordnar kursen Handledning och ledarskap. Vid vissa samhällsvetenskapliga institutioner använder man sig av mentorskap och löpande seminarium för handledare som komplement till den centrala handledarutbildningen.

Universitetsbiblioteket

Enligt regleringsbrevet ska universitetet redovisa universitetsbibliotekets kostnader för de tre senaste åren. Kostnaderna ska ställas i relation till universitetets totala intäkter inklusive externa anslag. Vidare ska kostnaderna redovisas inklusive respektive exklusive lokalkostnader.

Bibliotekets kostnader kan delas upp i övergripande och gemensamma kostnader – kostnader för enheten för lån, enheten för information och IT samt enheten för administrativ service – och ämnesspecifika kostnader, det vill säga kostnader för enheten för litteraturförsörjning.

Kostnader (tkr)	2003	2002	2001	2000
Personal	55 005	54 560	47 038	45 896
Lokaler	37 451	34 871	35 304	34 181
Övrig drift	30 608	29 161	23 444	24 227
Avskrivningar	3 008	2 583	2 323	2 887
Totalt*	126 071	121 175	108 109	107 191
Procent av universitetets totala intäkter	4,7	4,7	4,5	4,6
Lokalkostnader	-37 451	-34 871	-35 304	-34 181
Totalt	88 620	86 304	72 805	73 010
Procent av universitetets totala intäkter	3,3	3,3	3,0	3,2

Tabell 55: Universitetsbibliotekets kostnader för åren 2000-2003 i förhållande till universitetets totala intäkter, inkl externa anslag. *Inklusive lokalkostnader.

Kostnaden för övrig biblioteksverksamhet för 2003 uppskattas till totalt 9 430 tkr inklusive lokalkostnader och 5 341 tkr exklusive.

Den juridiska fakulteten uppskattar kostnaden till cirka 1 140 tkr inklusive lokaler och 810 tkr exklusive. Den samhällsvetenskapliga fakulteten uppskattar sina institutioners totala kostnad för övrig biblioteksverksamhet till 1 450 tkr inkl lokaler och till 430 tkr exkl lokaler. Den naturvetenskapliga fakulteten uppskattar kostnaden till 6 840 tkr inkl lokalkostnader och 4 101 tkr exklusive.

Den humanistiska fakulteten har inte kunnat uppskatta någon kostnad för biblioteksverksamheten bl a därför att begreppet är komplext och det råder stor variation. Alla institutioner/enheter förfogar över egna referensbibliotek. Det är också ytterst vanligt att man håller sig med egna prenumerationer på vetenskapliga tidskrifter. Enskilda forskningsprojekt anskaffar egen litteratur. Studentexpeditionerna har inte sällan biblioteksartade uppgifter, som t ex att låna ut viss kurslitteratur. Bokbeställningar görs ibland centralt på institutionen ibland av enskilda forskare/lärare.

Samverkan med det omgivande samhället

Samverkan med omvärlden sker på många olika nivåer och på många olika sätt inom universitetet. I universitetets mål och handlingsprogram 2003-2005 betonas att fakulteter, institutioner och andra arbetsenheter har huvudansvaret för genomförandet av konkreta samverkansaktiviteter.

En viktig del av universitetets samverkan med det omgivande samhället är de öppna föreläsningarna där aktuell forskning presenteras i populärvetenskaplig form. Med anledning av 125-årsjubileet fick höstens tisdagsföreläsningar extra glans genom att några av universitetets mer kända hedersdoktorer, som t ex Povel Ramel, medverkade. Temat var *Stockholm i våra hjärtan - om Stockholm med universitetets forskare och hedersdoktorer*. Under Forskardagarna i oktober föreläste nydisputerade forskare för allmänheten för femte året i rad. Under hösten genomfördes totalt 140 föreläsningar med över 5 000 åhörare.

För att behålla kontakterna med studenterna som lämnat universitetet, alumnerna, startades en alumniverksamhet 1999. Arbetet med att vidareutveckla den befintliga alumniportalen och relaterade tjänster har fortgått under året. Alumnerna har uttalat intresse för fortsatt kontakt med universitetet inom bl a fortbildning, vidareutbildning och forskning.

Under 2003 delades centralt avsatta samverkansmedel ut om 1,5 mkr till olika samverkansprojekt på institutions- och fakultetsnivå. Arbetet med att informera och ge råd vid ansökningar till EU:s ramprogram har fortsatt under året. Det har även Stockholm universitets deltagande i Stockholms Akademiska Forum. Forumet fungerar som en mötesplats för samverkan och dialog mellan universitet och högskolor i Stockholm och det omgivande samhället.

SU Holding AB har sedan starten 1995 varit hel- eller delägare i ett 15-tal bolag. Förutom att investera i projekt sprungna ur universitetet tillhandahåller holdingbolaget rådgivning och stöd i kommersiella frågor. Under året har holdingbolaget satsat på att utveckla en arbetsmodell för kommersiell service till forskare. Drygt 900 forskare har kontaktats för att kartlägga behov av rådgivning och stöd, och identifiera projekt med kommersiell potential inom life science. Holdingbolaget är aktivt i ett antal samarbetsprojekt inom life science t ex Stockholm BioScience, Stockholm Bioregion och EU-projektet CLUES.

Dotterbolaget Success förmedlar och marknadsför uppdragsutbildning till företag och myndigheter. Genom ett nära samarbete med institutionerna på universitetet utvecklas och genomförs kurser framgångsrikt. "Arbetsmiljö, organisation och hälsobokslut" var en av årets mest efterfrågade kurser. Totalt genomfördes åtta kurser med över 300 deltagare i samarbete med Paula Liukkonen vid företagsekonomiska institutionen. Fram till och med augusti 2003 var omsättningen 5,6 mkr.

Dotterbolaget Idéagentens verksamhet syftar till att inspirera studenter att intressera sig för entreprenörskap, och att erbjuda praktiskt stöd till de studenter som vill förverkliga sina idéer genom att starta eget. Sedan starten 1999 har över 500 projekt fått rådgivning och av dessa har 80 resulterat i företag. Under verksamhetsåret deltog Idéagenten i ett antal arbetsmarknadsdagar, arrangerade en idéävling för ekonomer, och genomförde ett projekt för kvinnliga entreprenörer. 75 projekt fick rådgivning, och 15 nya företag flyttade in i Starthuset. Idéagenten samverkar med övriga Starthus i Stockholm på KTH, KI och HHS. Samarbetspartners från näringslivet som Föreningssparbanken, Skandia och KPMG ger aktivt stöd till Starthusprojekten i form av rådgivning och utbildning.

Arbetsforum Career Center hjälper studenterna ut på arbetsmarknaden genom att förmedla arbeten, erbjuda karriärvägledning, och via samarbetspartners erbjuda praktiska tips och råd kring t ex. CV-skrivande. Arbetsgivare erbjuds också att träffa studenter på universitetet.

Av Stockholms universitets måldokument framgår det att det bland annat är fakulteternas ansvar att vidareutveckla samverkan med grundskola, gymnasieskola och lärarhögskola, utvidga det ömsesidiga kunskapsutbytet mellan universitetet och det omgivande samhället och kartlägga studenternas verksamhet efter examen och intensifiera alumni-verksamheten.

När det gäller samverkan med skolvärlden har den *humanistiska fakulteten* under 2003 bland annat ordnat en serie föreläsningar i samarbete med Språkom, språk- och kommunikationscenter inom utbildningsförvaltningen i Stockholms stad. Föreläsningarna riktade sig till lärare i språk inom gymnasieskolan, och hölls i seminarierum i Aula Magna för att ge lärarna en anledning att besöka universitetet. Föreläsarna kom från olika institutioner och talade bland annat om andraspråksinlärning och språk i reklam. För elever i gymnasieskolan anordnades i mars en språkdag som bland annat innehöll miniföreläsningar och besök i Lärostudion. Initiativet kommer ursprungligen från engelska institutionen, som haft en Language Day i några år. Engelska, fransk-italienska och spanska institutionerna deltog, så även Lärostudion och Tolk- och översättarinstitutet. Fakulteten har också påbörjat planeringen för att ta ett samlat grepp om skolaktiviteterna. Många goda initiativ och kontakter finns ute på institutionerna, och dessa ska tas tillvara och utvecklas.

Omfattande verksamhet i form av föredrag, populärvetenskapligt författarskap, deltagande i utställningar, mediekontakter mm riktad mot allmänheten förekommer vid alla institutioner. Det utvidgade kunskapsutbytet mellan universitet och samhälle kan till exempel illustreras med arkeologiska forskningslaboratoriets film om Birka, litteraturve-

tarnas utvecklande av en elektronisk frågelåda och slaviska institutionens föreläsningsserie om Tjeckien.

När det gäller att kartlägga studenternas verksamhet efter examen har fakulteten under året avslutat projektet *Sambälle och humaniora*, som innehöll en omfattande enkät till före detta studenter om deras situation på arbetsmarknaden och vad de ansåg om sin utbildning i efterhand. En enkät gick också ut till de före detta studenternas arbetsgivare, och ett mindre antal av dem intervjuades på telefon. Slutrapporten från projektet kommer att publiceras i början av 2004. Materialet ska bland annat användas till en diskussion inom fakulteten om hur utbildningar uppfattas och hur de ska se ut i framtiden. Även på forskningssidan finns samarbete med myndigheter, kommuner, organisationer, museer, arkiv o likn. Detta sker t ex vid de filosofiska, historiska, konstvetenskapliga, filmvetenskapliga, finska och teatervetenskapliga institutionerna. Ett exempel på forskningssamarbete med kommunen, men som också involverar flera lärosäten, är projektet Språk och språkbruk bland ungdomar i flerspråkiga storstadsmiljöer, som finansieras av Riksbankens Jubileumsfond. Projektet är ett samarbete mellan Språkforskningsinstitutet i Rinkeby, Stockholms stad, Centrum för tvåspråkighetsforskning, Institutet för svenska som andraspråk vid institutionen för svenska språket och institutionen för lingvistik, Göteborgs universitet, samt institutionen för nordiska språk, Lunds universitet. Forskningsrelaterade kontakter med näringsliv, myndigheter, ambassader, European Language Commission mm förekommer också. Institutionerna ordnar till och från konferenser och workshops som ibland riktar sig även till andra än forskarsamhället (t ex CPAS).

Forskningsarbetet med näringslivet förekommer bl a vid arkeologiska institutionen och institutionerna för filmvetenskap, nordiska språk och lingvistik.

Den *juridiska fakultetens* forskare har omfattande kontakter med företrädare för det praktiska rättslivet inom såväl offentlig sektor som den privata marknaden. Stor del av denna samverkan sker dock utan någon inblandning eller kontroll från fakultets- eller institutionslednings sida. Fakultetens forskare deltar vidare i lagstiftningsarbetet både som experter, sakkunniga och vid besvarandet av de ca 50 lagstiftningsremisser som årligen kommer till fakulteten.

Vid juridiska institutionen finns idag ett centrum och nio institut, vilka är betydelsefulla för fakultetens samverkan med det omgivande samhället. Fr o m 2004-01-01 har rektor, på förslag av fakultetsnämnden, inrättat ytterligare ett centrum, Stockholms miljörättscentrum. I styrelserna för dessa centra och institut ingår, förutom forskare, företrädare för det praktiska rättslivet vilka därigenom kan påtala forsknings- och utbildningsbehov och bidra med information från sina respektive verksamheter. Noteras kan att samtliga de fyra juris magisterprogram som vuxit fram och idag ges har koppling till något av instituten. Centrumen och instituten ska årligen till fakultetsnämnden inge en verksamhetsberättelse varigenom nämndens ledamöter ges möjlighet att följa upp de aktiviteter som bedrivits.

I fakultetens utbildningsutskott, som handlägger frågor rörande grundutbildningens uppläggning och innehåll, deltar tre externa representanter hämtade från domstolsväsendet, advokatsamfundet och Stockholms kommun.

På något sätt samverkar alla institutioner inom den *sambällsvetenskapliga fakulteten* med det omgivande samhället. För att lättare kunna nå ut med forskningsinformation kan institutionerna använda sig av den centrala enheten för kommunikation och samverkan som inrättats för att stödja informations spridning. Utöver denna möjlighet går man inom fakultetens institutioner på egna vägar. Bland annat medverkar forskare i massmedia, vilket i relativt stor utsträckning har skett vid kriminologiska institutionen. Där har det startats ett projekt, *Media och Brott*, som har som mål att skapa en mötesplats för kriminologer och journalister. Inom ramen för detta projekt har det bedrivits seminarier med ett 50-tal inbjudna journalister.

Ett mål med samverkan med det omgivande samhället är samverkan med skolan. Här har pedagogiska institutionen i samverkan med Historiska museet och Lärarhögskolan i Stockholm arrangerat en öppen seminarierie som vänder sig till alla som är intresserade av tolkningsfrågor i dagens samhälle. Seminarierna har samlat ett stort antal forskare, lärare och studenter samt andra intresserade.

Institutionen för internationell pedagogik deltar i ett flertal nätverk, bland annat SENRP (ett nätverk som rör yrkesutbildning och forskning kring yrkesutbildning) som koordineras av Skolverket. Institutionen bedriver mycket forskning kring utbildning och livslångt lärande.

Den *naturvetenskapliga fakulteten* betraktar samverkan med det omgivande samhället som en av sina viktigaste uppgifter. Förutom att sprida naturvetenskaplig kunskap till allmänheten, och därmed bidra till att människor utvecklar en naturvetenskaplig världsbild och förmåga att kritiskt granska naturvetenskaplig information, utgör fakultetens samlade kunskap en god grund för samverkan med framför allt skola, industri och myndigheter. Fakultetens strategi för samverkan med det omgivande samhället syftar till

att nå universitetets övergripande målsättning att medverka till samhällets kulturella, sociala, tekniska och ekonomiska utveckling.

Fakulteten har som mål att verka för en förbättrad kvalitet i skolundervisningen, stärka kontakterna med myndigheter och näringsliv, samt erbjuda ett utökat utbud av populärvetenskaplig information och förbättrade möjligheter till utbildning och forskning svarande mot samhällets behov.

Flera institutioner vid fakulteten har goda kontakter med industri och myndigheter och fakulteten arbetar kontinuerligt med att vidareutveckla dessa kontakter för att på sikt kunna erbjuda utbildning och kompetensutveckling i större omfattning än idag. En viktig del av fakultetens populärvetenskapliga insatser sker på initiativ från enskilda lärare och forskare, t ex föreläsningar och skrifter samt medverkan i radio, TV och press. Orienteringskurser och andra kurser, utan förankring i någon linje eller utbildningsprogram, ges vid flera institutioner och fyller en viktig funktion för kunskapspridning och fortbildning.

Bland andra aktiviteter som genomförts av fakulteten under 2003 i syfte att stärka kontakten med det omgivande samhället kan nämnas: populärvetenskaplig presentation kring temat "Kärlek" i Lava i Kulturhuset, deltagande av nya doktorer i universitetets forskardagar, sammanställning av pressmeddelanden i samband med disputationer, samt intervjuer med före detta studenter för att få en relevant bild av arbetsliv och arbetsmarknad.

Ekonomisk redovisning

Inledning

Bokslutet för Stockholms universitet år 2003 visar på en negativ kapitalförändring om ca 23,6 miljoner kronor, vilket motsvarar mindre än 1 procent av verksamhetens kostnader. Det slutliga resultatet var sämre än för år 2002 då universitetet hade ett positivt resultat om 2,5 miljoner kronor. Det ackumulerade myndighetskapitalet för Stockholms universitet är nu 170 miljoner kronor, varav ca 0,6 miljoner utgörs av andelar i dotterföretag.

Delårsbokslutet visade på ett underskott om cirka 102 miljoner kronor för första halvåret, vilket är sämre än delårsresultatet för 2002 som var ca -60 miljoner kronor. Underskottet för halvåret 2003 beror delvis på att semesterlöneskulden då bokföringsmässigt är som störst och påverkar resultatet negativt. Om den hade varit lika liten som vid årsskiftet hade resultatet blivit ett underskott på cirka 42 miljoner kronor.

Den prognos som gjordes i samband med delårsbokslutet pekade på en slutlig negativ kapitalförändring om ca 69 miljoner kronor. Det finns framför allt tre faktorer som gör att resultatet blev 45,6 miljoner kronor bättre än prognosen. Intäkter av avgifter och andra ersättningar blev ca 37 miljoner högre än prognostiserat. Merparten av denna post avser uppdragsintäkter, men även avgifter enligt 4 § i avgiftsförordningen ingår. Bidragsintäkterna blev 9 miljoner högre än prognostiserat. På kostnadssidan blev utfallet totalt 0,7 miljoner kronor sämre än prognosen. Personalkostnaderna blev dock 11 miljoner kronor högre liksom lokalkostnaderna, medan övriga driftskostnader blev ca 20 miljoner kronor lägre än prognostiserat. Prognosen för ovannämnda tre poster baserar sig på utfallet för första halvåret. Då framkom inget som skulle tyda på att andra halvåret skulle avvika väsentligt.

Ett tidigare problem har varit den resultatmässiga snedfördelningen mellan de olika verksamhetsgrenarna. I samband med 2001 års bokslut ändrades principerna för fördelning av de universitetsgemensamma kostnaderna, vilket medförde att kostnaderna fördelas mer rättvist mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning. Den historiska snedfördelningen mellan de två verksamhetsgrenarna kvarstår dock i den balanserade kapitalförändringen.

Sammanställning av väsentliga uppgifter

	2003	2002	2001	2000	1999
Låneram i Riksgäldskontoret					
- Beviljad låneram	390 000	425 000	410 000	310 000	295 000
- Utnyttjad låneram	269 848	285 369	276 899	274 964	275 529
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
- Beviljad kontokredit	173 805	166 761	147 717	18 018	130 579
- Utnyttjad kontokredit	-	-	-	-	-
Räntekonto					
- Ränteintäkter	18 601	21 872	21 793	19 980	14 258
- Räntekostnader	-	-	-	-	-
Avgiftsintäkter	296 732	310 248	282 622	263 290	292 791
- Varav avgiftsintäkter som universitet ej disponerar	ET	ET ²	ET	ET	ET
- Beräknat belopp i regleringsbrevet	214 900	185 910	193 116	ET	ET
Anslagskredit	ET	ET	ET	ET	ET
Utgående reservationer	-	-	-	-	-
		-	-	-	-
Anslagssparande	-	1 162	569	22 478	18 861
Totala gjorda åtagande jmf med summan av bemyndigande	ET	ET	ET	ET	ET
Anställda					
- Antal årsarbetskrafter	3 138	2 800	2 217	2 192	2 013
- Medelantalet anställda	4 263	4.212	3 966	3 828	3 195
Driftskostnad³	2 576 737	2 454 974	2 271 466	2 187 356	2 077 135
- Driftskostnad per årsarbetskraft ⁴	821	877	1025	998	1 032
Årets kapitalförändring (varav gåvo- och donationskapital)⁵	-23 594	2 469	-2198	10 325	-11 530
				-	-
Balanserad kapitalförändring	193 058	187 705	188 738	177 644	188 686

¹ ET=ej tillämplig för universitetet

² Fram t o m 1998 ingick bl a stipendier och utbildningsbidrag i driftskostnaderna. Från och med 1999 redovisas dessa som transfereringar. Omräkning har ej gjorts för 1998 och bakåt i tiden.

³ Se föregående fotnot. Driftskostnaderna består av personal-, lokal- och övriga driftskostnader.

⁴ I enlighet med Stiftelselagen (1994:1220) redovisas gåvo- och donationskapitalet som egna juridiska personer från och med räkenskapsåret 1997.

Resultaträkning

(tkr)	Not 1	2003-01-01- 2003-12-31	2002-01-01- 2002-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		1 753 296	1 688 361
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 2	296 732	310 248
Intäkter av bidrag		610 446	565 537
Finansiella intäkter	Not 3	18 690	22 677
Summa		2 679 164	2 586 823
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 16	-1 710 539	-1 612 786
Kostnader för lokaler		-466 835	-451 623
Övriga driftskostnader		-399 363	-390 565
Finansiella kostnader	Not 4	-14 936	-13 456
Avskrivningar		-108 201	-114 759
Summa		-2 699 874	-2 583 189
Verksamhetsutfall		-20 710	3 633
Resultatandelar i dotterföretag		-2 884	- 1 164
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		123 655	115 154
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		27 522	21 820
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		23 162	19 412
Lämnade bidrag		-174 339	-156 386
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	Not 11	-23 594	2 469

Balansräkning

(tkr)		2003-12-31	2002-12-31
Tillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella tillgångar	Not 17	3 523	2 727
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet		100 658	105 028
Maskiner, inventarier, installationer mm		167 240	183 113
Pågående nyanläggningar		13 671	12 804
Summa Materiella anläggningstillgångar	Not 5	281 569	300 946
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i dotterföretag	Not 6	628	3 512
Fordringar			
Kundfordringar		11 826	9 015
Fordringar hos andra myndigheter	Not 7	39 335	38 489
Övriga fordringar		1 899	2 596
Summa Fordringar		53 060	50 100
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader		110 932	102 654
Upplupna bidragsintäkter		80 782	123 659
Övriga upplupna intäkter	Not 19	27 800	149 946
Summa Periodavgränsningsposter	Not 8	219 514	376 259
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	Not 9	57	4 325
Kassa och bank			
Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret	Not 10	543 722	580 900
Kassa, postgiro och bank		9 312	7 127
Summa kassa och bank		553 034	588 027
Summa tillgångar		1 111 385	1 325 896

		2003-12-31	2002-12-31
Kapital och skulder			
Myndighetskapital			
Statskapital		5 000	5 000
Resultatandelar i dotterföretag		-4 372	-1 489
Balanserad kapitalförändring		193 058	187 705
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-23 594	2 469
Summa Myndighetskapital	Not 11	170 092	193 686
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	Not 18	10 142	2 799
Skulder med mera			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 12	269 848	285 369
Skulder till andra myndigheter	Not 13	61 187	58 249
Leverantörsskulder		10 540	16 518
Övriga skulder		46 325	48 266
Depositioner		213	99
Summa Skulder med mera		388 113	408 501
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		110 384	97 833
Oförbrukade bidrag		408 900	473 005
Övriga förutbetalda intäkter	Not 19	23 754	150 072
Summa Periodavgränsningsposter	Not 14	543 038	720 910
Summa kapital och skulder		1 111 385	1 325 896

Anslagsredovisning

(År 2003, tkr)

Redovisning mot anslag

Anslag	Ingående överför. belopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Förd. anslagsbelopp	Omdis- pAn- slags- belopp	Indrag- ning	Tot. disp. belopp	Utgifter	Utgående överfö- ringsbe- lopp 03-12-31
Utgiftsområde 16								
Utbildning och universitetsforskning								
16:25:25 Grundutbildning (ramanslag)		867 917				867 917	867 917	0
001 Takbelopp (ram)		830 288				830 288	830 288	0
002 Högpedagogisk utbildning av lärare (ram)		964				964	964	0
003 Nationellt resurscentrum i kemi (ram)		1 126				1 126	1 126	0
004 Stöd till studenter med funktionshinder (ram)		21 945				21 945	21 945	0
005 Tolks- och översättarinstitutet (ram)		10 603				10 603	10 603	0
006 Teckentolkning (ram)		2 596				2 596	2 596	0
007 Stud kostn f deltagande i kurser i Nordens språk o litteratur (ram)		395				395	395	0
16:25:26 Forskning och forskaranslag (ramanslag)		961 817				961 817	961 817	0
001 Humanistisk-samhällsvetenskaplig (ram)		353 716				353 716	353 716	0
002 Naturvetenskapligt (ram)		369 518				369 518	369 518	0
003 Internationella meteorologiska inst. (ram)		1 931				1 931	1 931	0
004 Ersättning för lokalhyror m.m. (ram)		236 652				236 652	236 652	0
16:25:72 Särskilda utg. inom universitet och högskolor m.m. (ram)	2 162	2 269		841		5 272	5 272	0
018 004 Sveriges nätuniversitet, per capitaers. för nätuniv. kurser (ram)	1 162	2 269				3 431	3 431	0
025 Anslagssparande fr 2002 för utbildning av gymnasielärare	1 000					1 000	1 000	0
027 004 NT-svux, SU (ram)				841		841	841	0
Utgiftsområde 17								
Kultur, medier, trossamfund och fritid								
17:25:02 Bidr. Till vissa handikappåtg. inom folkbildn. (Obetecknat anslag)		36 027				36 027	32 334	3 693
002 Bidrag till tolkutb. samt teckenspråksutb. (o)		35 527				35 527	31 834	3 693
003 Bidrag till SU för förvaltningskostn. vid TÖI (o)		500				500	500	0
17:25:03 Bidrag till kontakttolkutbildning (Obetecknat anslag)		9 612				9 612	9 610	2
Summa totalt	2 162	1 877 642	0	841	0	1 880 645	1 876 950	3 693

Anslaget för NT-svux, 16:25:72 0027 004, är omdisponerat från anslagssparandet på anslagsposten från budgetåret 2002, enligt regeringsbeslut 17, 031218, U2003/4918/UH. Anslagsredovisningen i Hermes visar detta belopp felaktigt på ingående överfört belopp.

Redovisning mot inkomsttitel	Inkomster	Ing. skuld in- komsttitel	Under året inbet	Utg. skuld inkomsttitel
2394 01 Övriga ränteinkomster	47	125	125	47

Beloppet avser ränta på valutakonto som inte ska återföras till EG-budgeten enligt regeringsbeslut nr 22, 960613, dnr Fi 96/1094 och dnr Fi 96/2195.

Finansiella Villkor

För universitet och högskolor görs undantag från bestämmelserna om avräkning i anslagsförordningen (1996:1189). Avräkning mot anslag och anslagsposter för medel som utbetalas till lärosätenas räntekonto i Riksgäldskontoret skall ske i samband med de månatliga utbetalningarna till respektive lärosätets räntekonto i Riksgäldskontoret.

Utgiftsområde 16 utbildning och universitetsforskning

25:25 Grundutbildning

Anslagsbelastningen för grundutbildningsanslagen i form av ersättning för helårsstudenter och helårsprestationer samt ersättning för särskilda åtaganden mm skall redovisas i årsredovisningen. Ersättning för helårsstudenter och helårsprestationer beräknas på grundval av redovisningen i LADOK. Eventuell mellanskillnad mellan avräknade överföringar till räntekontot och den slutliga anslagsbelastningen redovisas som ett anslagssparande. Om redovisningen sker av fler helårsprestationer än vad som kan ge ersättning inom takbeloppet, kan sådana helårsprestationer sparas till följande budgetår utan regeringens särskilda medgivande. Stockholms universitet har ingen anslagsskredit.

Ränteintäkter som erhållits på räntekonto och som hänför sig till anslagssparande för budgetåret 2003 skall senast den 15 mars 2004 betalas till Riksgäldskontoret. Ränteintäkter beräknas enligt den räntesats på räntekontot som gällde den 30 juni 2003 och på ett belopp som motsvarar halva anslagssparandet.

Per capitaersättningen för helårsstudenter och helårsprestationer inom de olika utbildningsområdena anges under Gemensamma bestämmelser för universitet och högskolor m.m., avsnitt 2 Ekonomisk redovisning 2.2 Verksamhetsgrenen Grundläggande högskoleutbildning med stödfunktioner punkt 7.

Total ersättning för distansutbildning inom nätuniversitetet uppgår till 2 269 000 kr från anslag 16:25:72:18:4. Ersättning erhålls med 20 000 kronor per helårsstudent utöver gällande ersättningsbelopp inom olika utbildningsområden för 2003.

Ersättningen utgår för de under 2002 uppkomna anslagssparande med 45 000 kronor per helårsstudent och 45 000 kronor per helårsprestation totalt 1 162 000 kronor (Se tabell 2).

Vidare erhålls ersättning för särskilda åtaganden inom anslag för grundutbildning. Ersättningen erhålls i tolfte delar och avräknas i samband med överföringen.

25:26 Forskning och forskarutbildning

Medel får omfördelas mellan anslagsposterna för respektive vetenskapsområde mm upp till tre procent av var och en av posterna. Medel under anslagsposten ersättning för lokalhyror mm få fördelas fritt mellan vetenskapsområdena.

Till räntekontot överförs varje månad en tolfte del av anslagen 25:25, 25:26 och 25:72 och anslagen avräknas i samband med överföringen.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen, anslagsposterna 2 och 3.

25:2:2 Anslaget används för bidrag till tolkutbildning samt teckenspråkslärarutbildning till handikapporganisationerna och planeras i samråd med Tolk- och översättarinstitutet. Av medlen får högst 500 000 kronor användas för rekryteringsfrämjande åtgärder och 2 500 000 kronor till förvaltningskostnader. Medlen rekvireras från statsverkets checkräkning.

25:2:3 Bidrag till universitetet för förvaltningskostnader vid Tolk- och översättarinstitutet utbetalas i tolfte delar till universitetets räntekonto och avräknas i samband med överföringen.

25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

Anslaget används till kontakttolkutbildning i minoritetsspråk. Högst 1 000 000 kronor får användas till förvaltningskostnader till Tolk- och översättarinstitutet. Medlen rekvireras från statsverkets checkräkning.

Underlag för beräkning av grundutbildningsanslag för budgetåret 2003

Sammanställning av anslagsbelastning

<i>Belastning på anslaget för grundutbildning</i>	
Årets anslagsbelastning avseende takbeloppet	828 872
Årets anslagsbelastning avseende särskilda åtaganden	37 629
Ersättning för helårsprestationer för december 2002 som ej tidigare ersatts inom takbeloppet	1 416
Summa anslagsbelastning grundutbildning	867 917

<i>Belastning på anslaget 16 25:72 Särskilda utgifter för universitet och högskolor m.m., anslagsposten 18</i>	
Avseende anslagssparande från 2002 för utbildning inom nätuniversitetet enligt tabell 2 (211 mkr)	1 162
Avseende 2003 års extra tilldelning för utbildning inom nätuniversitetet	2 269
Summa anslagsbelastning	3 431

Tabell 1a. Underlag för beräkning av belastning av anslaget avseende grundutbildning för 2003

Utb omr	A Utfall HST	B Utfall HPR	C HST ersättn (tkr)	D HPR ersättn (tkr)	E Nätuniv. Utfall HST	F Nätuniv. Utfall HPR	G Nätuniv. HST ersättn (tkr)	H Nätuniv. HPR ersättn (tkr)	I Beräknad total ersättning C+D+G+H	J Takbelopp enl RB (tkr)
Humaniora	6 805	4 583	112 663	74 740	66	10	1 093	165	188 661	
Juridik	2 793	2 480	46 239	40 453			0	0	86 692	
Samhälls- vetenskap	8 661	6 475	143 380	105 594	44	19	734	305	250 013	
Natur- vetenskap	2 294	1 722	95 816	61 974	120	19	4 998	668	163 455	
Teknik	1 249	893	52 170	32 122	16	2	661	62	85 015	
Vård	393	355	18 248	14 270			0	0	32 519	
Medicin	454	395	23 510	24 935			0	0	48 445	
Övrigt	621	521	21 769	14 836			0	0	36 605	
Totalt	23 271	17 424	513 796	368 923	246	49	7 487	1 199	891 405	830 288

Lärosätet har under tidigare budgetår uppkommet anslagssparande motsvarande 0 kronor.

Lärosätet har under tidigare budgetår sparade helårsprestationer motsvarande 58 955 000 kronor.

Redovisningen ovan visar att lärosätet kommer över takbeloppet motsvarande 61 117 000 kronor + 1 416 000 kronor (dec 2002) vilket gör att universitetet totalt kommer över takbeloppet motsvarande 62 533 000 kronor.

Redovisat antal HST totalt under 2002, 22 599 och 2003, 23 517.

Redovisat antal HST inom naturvetenskapliga och tekniska utbildningar under 2002, 3 395 och 2003, 3 679.

Tabell 1b. Redovisning av årets anslagsbelastning

<i>A. Tillgängliga medel (inklusive beslutad tilläggsbudget)</i>	
Årets takbelopp (tkr)	830 288
Ev ingående anslagssparande (tkr)	0
Summa (A)	830 288
<i>B. Utnyttjade medel</i>	
Ersättning för HPR från december 2002	1 416
Årets utfall: ersättning HST+HPR (tkr)	828 872
Ev utnyttjande av tidigare sparade HPR (tkr)	0
Summa (B)	830 288
<i>C. Anslagssparande</i>	
Totalt utgående anslagssparande (A-B)	0
Del av anslagssparande över 10 % av takbeloppet	
Summa, dvs. högst 10 % av takbeloppet	0

Tabell 1c. Redovisning av förändringar avseende sparade helårsprestationer

Ingående värde av sparade HPR (tkr)	58 955
- Ev utnyttjande av tidigare sparade HPR (tkr) under 2003	0
+ Ev sparade HPR under 2003 (tkr)	62 533
Summa	121 488
10 % av takbeloppet 2003 enligt regleringsbrev (tkr)	83 029
Utgående värde av sparade HPR (tkr)	83 029

Tabell 2. Underlag avseende engagemang i nätuniversitetet inom ramen för eventuellt uppkommet anslagssparande från 2002

Utb omr	A Nätuniversitetet Utfall HST	B Nätuniversitetet Utfall HPR	C Nätuniversitetet Ersättn 45 tkr/HST (tkr)	D Ersättn 45 tkr/HPR (tkr)	E Summa C+D	F Högsta ersättn enl RB anslaget 25:73
Humaniora	9	1	416	23	439	
Juridik						
Samhällsvetenskap	9	7	425	298	723	
Naturvetenskap						
Teknik						
Vård						
Medicin						
Övrigt						
Totalt	19	7	841	321	1 162	1 162

Finansieringsanalys (tkr)

	2003-01-01	2002-01-01	
	2003-12-31	2002-12-31	
Drift			
Kostnader exkl. avskrivningar mm	2 591 673	2 465 631	Not 20
<i>Finansiering genom avgifter och bidrag</i>			
Intäkter av avgifter och ersättningar	296 732	327 045	
Intäkter av bidrag	610 446	565 537	
Övriga intäkter	18 690	22 677	
Summa	925 868	915 259	
<i>Finansiering från statsbudgeten</i>			
Anslagsmedel som erhållits för drift	1 753 296	1 688 361	
Överskott av medel från driften	87 491	137 989	
Ökning(-) av kortfristiga fordringar	30 226	-270 951	Not 21
Ökning(+)-av kortfristiga skulder	-44 373	311 122	40 171 Not 22
Kassaflöde till drift	73 344	178 160	
Investeringsverksamhet			
Investering i materiella tillgångar	89 829	128 632	
Investering i immateriella tillgångar	1 614	2 727	
Summa investeringsutgifter	91 443	131 359	
<i>Finansiering av investeringar:</i>			
Lån från riksgäldskontoret		109 151	
-amorteringar	-15 521	-15 521	8 470
Försäljning av anläggningstillgångar		1 822	8 169
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringsverksamhet	-13 699		16 639
Underskott av medel från investeringsverksamhet	105 142		114 720
Ökning (+)/minskning (-) av kortfristiga skulder avseende investeringar	-7 463		6 613
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-112 605	-108 107	

	2003-01-01	2002-01-01		
	2003-12-31	2002-12-31		
Uppbörd				
Inkomster som inte disponeras av myndighe- ten	0	0		
Erhållen uppbörd	0	0		
<i>Summa uppbörd</i>	0	0		
Transfereringar				
Utbetalade bidrag	174 339	156 386		
<i>Kassaflöde till transfereringar</i>	174 339	174 339	156 386	156 386
<i>Finansieringar av bidragsutbetalningar</i>				
- medel från statsbudgeten	123 655	115 154		
- medel som erhållits från andra myndigheter	27 522	21 820		
- medel som erhållits från fonder mm	23 162	19 412		
<i>Summa medel som erhållits för finansiering av bidragutbetalningar</i>	174 339	174 339	156 386	156 386
<i>Summa transfereringar</i>		0		0
Förändring av likvida medel		-39 261		70 053
Likvida medel vid årets början		592 352		522 300
Ökning (+)/minskning (-) av postgiro				
Ökning (+)/ minskning (-) av tillgodohavande hos RGK-räntekonto		-37 179		64 575
Ökning (+) av banktillgodohavanden/pg		2 186		541
Ökning (+) av fordran på statsverket		-4 268		4 936
Summa förändring av likvida medel		-39 261		70 052
Likvida medel vid årets slut		553 091		592 352

Redovisningsprinciper och värderingsgrunder

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Universitetets redovisning följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring och god redovisningssed samt Förordning om redovisning av studier m m vid universitet och högskolor (1993:1153).

Universitetet tillämpar från och med 1 januari 1999 i alla väsentliga delar Baskontoplan 1999 för statliga myndigheter. Den nya kontoplanen har blivit mer detaljerat vad gäller särredovisning av transaktioner med andra myndigheter.

Om inget annat anges redovisas beloppen i den ekonomiska redovisningen i tusental kronor.

Tillgångar

Tillgångar har värderats enligt lägsta värdets princip. Fordringar har tagits upp med de belopp de beräknas inflyta.

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar:

Inventarier med ett anskaffningsvärde på minst 10 000 kr och med en ekonomisk livslängd på minst 3 år redovisas som anläggningstillgång. Anläggningstillgångar avskrivs enligt plan med följande avskrivningstider:

3 år	Datorer
5 år	Kontorsmaskiner, inredningsinventarier, elektriska apparater, bilar m m.
10 år	Byggnadsinventarier, skepp och förbättringsutgift annans fastighet.

Konst avskrivs ej. Någon invärdering av universitetets konstsamling har ej gjorts.

Immateriella anläggningstillgångar:

Från och med år 2002 upptar universitetet immateriella tillgångar med ett anskaffningsvärde av minst 10 000 kronor och avskrivningstid av fem år.

Externmedelsfinansierade projekt

I den löpande redovisningen bokförs inbetalda medel för bidragsprojekt (förskott) som en skuld till finansiären. Kostnader som avser projektet skall bokföras löpande när de uppstår. För bidragsfinansierade projekt bokförs vid varje månads slut intäkter motsvarande månadens kostnader, vilket medför att de bidragsfinansierade projekten löpande under året har ett resultat på noll kronor. Vid bokslutet redovisas oförbrukade bidrag under periodavgränsningsposter på skuldsidan i balansräkningen, om avtalet anger en dispositionstid efter den 31 december 2003. Bidragsprojekt där dispositionstiden löper ut den 31 december 2003 resultatförs.

I de fall kostnaderna under året har varit större än inbetalda medel har universitetet en fordran på finansiären, och denna bokförs på tillgångssidan i balansräkningen under periodavgränsningsposter.

Uppdragsprojekt erhåller normalt inga förskott. Kostnaderna bokförs löpande under året men ingen intäktsavräkning sker vid månadens slut. För uppdragsprojekt som inte är avslutade vid upprättandet av delårsbokslut och årsbokslut betraktas över- och underskott som förutbetalda intäkt respektive upplupen intäkt med andra ord resultatförs de inte och påverkar inte årets resultat.

Uppdragsprojekt som utgörs av undervisning åt andra universitet eller högskolor betraktas vid helårsbokslutet som löpande verksamhet och resultatförs. Uppdragsprojekt resultatförs i samband med att projektet avslutas löpande under året.

Alla bidragsprojekten kontrolleras årligen för att fastställa, att de har ett underliggande kontrakt med dispositionstid för medlen efter den 31 december. Om dispositionstiden har löpt ut senast 31 december räkenskapsåret resultatförs de i enlighet med försiktighetsprincipen.

Transfereringar

Från och med 1999 redovisar universitetet transfereringar enligt ekonomistyrningsverkets rekommendationer. Som transfereringar redovisas bl a stipendier, lämnade bidrag och utbildningsbidrag samt de intäkter som erhållits för att finansiera transfereringarna, där antingen givaren till universitetet och/eller mottagaren från universitetet är en statlig part. I de fall där ingen part är statlig bokförs transfereringarna enbart via balansräkningen. Tidigare år före år 1999 har större delen av transfereringarna bokförts som driftskostnader.

Avstämning av mellanhavanden med andra statliga myndigheter

Från och med år 2000 har statsredovisningen ökat kraven på särredovisning av mellanhavanden med andra statliga myndigheter och från och med 2003 skall, vid inrapportering till statsredovisningen, varje transaktion till annan statlig myndighet kunna särredovisas. Erhållna bidrag och avgifter samt givna bidrag och köp skall redovisas och stämmas av med varje statlig motpart för belopp överstigande en miljon kronor. För fordringar och skulder över årsskiftet gäller att belopp över ett hundra tusen kronor skall stämmas av. För att klara detta har Stockholms universitet utökat sin kodsträng. En unik kod för varje myndighet och en gemensam kod för samtliga övriga motparter har införts. Förändringen har genomförts från och med år 2002 vid Stockholms universitet. Vid årets avstämning med andra statliga myndigheter har vi haft differenser, men samtliga differenser har kunnat förklaras och kommenteras.

Verksamhetsgrenar

Enligt regleringsbrev finns numera två verksamhetsgrenar, nämligen grundläggande högskoleutbildning med stödfunktioner samt forskning och forskarutbildning med stödfunktioner. Verksamhetsgrenen övrig verksamhet, som tidigare redovisats förekommer därför inte och de intäkter och kostnader som redovisades där har fördelats på de två befintliga verksamhetsgrenarna.

Övriga väsentliga uppgifter

Fördelning av förvaltningens intäkter och kostnader

Förvaltningens kostnader och intäkter fördelas till verksamhetsgrenarna och fakulteterna genom en fördelningsnyckel baserad på hur kostnaderna för institutionerna fördelar sig.

Förvaltningens intäkter och kostnader har fördelat sig med 43 procent till grundutbildningen och 57 procent till forskning och forskarutbildningen.

Stockholms Universitet Holding AB

Ägandet av Stockholms Universitet Holding AB övergick per den 1 januari 1998 från Närings- och handelsdepartementet till Stockholms universitet. Bolaget äger helt eller delvis aktier i sex bolag. Under år 2003 har aktieinnehavet i bolaget CECID AB minskat från 100 procent till 25 procent

Premier för de statliga avtalsförsäkringarna

Från och med år 2003 har de medel som skall täcka universitetets avgifter för de statliga avtalsförsäkringarna för de anställda som finansieras av universitetet lagts in i de ordinarie anslagen.

Förvaltning av stiftelser

I enlighet med Stiftelselagen (1994:1220) bröts de fonder och samförvaltade donationer som är att betrakta som stiftelser och därmed egna juridiska personer ut ur universitetets redovisning den 1 januari 1997. Utanför universitetets redovisning finns 150 anknutna stiftelser vilka avger separata bokslut och årsredovisningar.

Under året har två nya donationer tillkommit.

- Stiftelsen Klas Bertil och Margareta Augustinssons stipendiefond på 1,8 Mkr. Ändamålet är att årligen till förtjänta forskare inom biokemi vid Stockholms universitet utdela stipendier för att möjliggöra internationella kontakter.
- Bengt G Lundbergs stiftelse på 1,2 Mkr. Ändamålet är att stödja professorer vid institutionen för data och systemvetenskap att kunna bedriva forskning.

Marknadsvärdet av förmögenheten uppgår till 334 Mkr per den 31 december 2003. Beviljade medel uppgår till 14,8 Mkr. Förmögenheten har ökat med 1,5 procent under år 2003 efter utdelningar och inklusive nya donationer. Den totala avkastningen på stiftelsernas kapital var under år 2003 12,5 procent. Förvaltningen av universitetets stiftelser bygger på långsiktiga placeringar och regleras av universitetets placeringspolicy. Stiftelseförmögenheten bestod vid utgången av året av svenska aktier 32 procent, utländska aktier 11 procent, obligationer och garantiprodukter 33 procent och likvida medel 24 procent.

Universitetet handhar förvaltningen av stiftelserna tillsammans med förvaltningen av Stockholms Universitets Holding AB och dotterbolag. Denna förvaltning har under 2003 haft kostnader på 5 920 Tkr (6 501) varav personalkostnaderna är 4 053 Tkr (4 074). Ersättning från stiftelserna och holdingbolag med dotterbolag uppgår till motsvarande belopp.

Pensionskund per 2003 12 31

Universitetet har en av SPV beräknad pensionskund på 10 143 Tkr. Beloppet utgörs av pensionsersättningar 1 754 Tkr och delpensioner 8 388 Tkr. Skulden utgör värdet av de pensionsförmåner för vilka myndigheten skall bekosta utbetalningarna.

Jämförelse av utfallet 2003-12-31 mot prognosen i delårsrapporten

Totalt avvek utfallet jämfört med prognosen med 46 Mkr. Avvikelsen berodde på följande faktorer:

Intäkterna för anslag blev 3,6 miljoner kronor lägre än prognosen. Detta hänför sig till anslaget för bidrag till teckenspråksutbildning, där intäkterna blev 3,6 miljoner kronor lägre.

Intäkter av avgifter och andra ersättningar blev ca 36 miljoner kronor högre än prognostiserat. Merparten av denna post avser uppdragsintäkter, men även avgifter enligt 4 § i avgiftsförordningen ingår. Prognosen baserar sig på utfallet för första halvåret. Då framkom inget som skulle tyda på att andra halvåret skulle avvika väsentligt. Samma förhållande gäller även för bidragsintäkter, där utfallet blev 10 miljoner kronor högre än prognostiserat.

Prognosen för kostnader stämde totalt med utfallet. Prognosen för lönekostnader blev dock totalt 11 miljoner kronor högre än utfallet. Detta förklaras bl a med att kostnader för delpension uppgick till 8 miljoner kronor som inte var kända per 03 06 30 och att löneförhandlingarna för år 2003 inte hade påbörjats varför lönekostnadsökningarna blev svåra att förutse.. Kostnaderna för lokaler blev också 11 miljoner kronor högre än prognosen.. Detta berodde delvis på nya rutiner för städkostnader infördes andra kvartalet, vilket gjorde att när prognosen gjordes för städkostnaderna andra halvåret skulle detta ha beaktats. Detta förklarar 6 miljoner kronor av avvikelsen kronor, Övrig avvikelse förklaras av felaktig periodisering 03 06 30. Driftkostnaderna understeg prognosen med 20 miljoner kronor. Vid genomgång av utfallet för enskilda poster har ingen tydlig tendens kunnat utläsas för övriga driftkostnader. Kostnaderna för avskrivningarna blev 1,7 miljoner lägre. Avskrivningarnas storlek varierar med tiden och har samband med när anläggningarna tas i bruk.

Noter till resultat och balansräkning samt finansieringsanalys

Not 1 Resultat per verksamhetsgren

	Grund- utbildning	Forskning/ forskar- utbildning	Totalt
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	847 384	905 912	1 753 296
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	176 341	120 391	296 732
Intäkter av bidrag	10 152	600 294	610 446
Finansiella intäkter	8 037	10 653	18 690
Summa	1 041 914	1 637 250	2 679 164
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-678 359	-1 032 179	-1 710 539
Kostnader för lokaler	-198 212	-268 623	-466 835
Övriga driftskostnader	-144 143	-255 220	-399 363
Finansiella kostnader	-6 407	-8 529	-14 936
Avskrivningar	-36 778	-71 423	-108 201
Summa	-1 063 900	-1 635 974	-2 699 874
Verksamhetsutfall	-21 986	1 276	-20 710
Resultat från andelar i dotterföretag	-1 240	-1 644	-2 884
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	67 765	55 890	123 655
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2 606	24 917	27 522
Övriga medel för finansiering av bidrag	680	22 482	23 162
Lämnade bidrag	-71 051	-103 288	-174 339
Saldo	0	0	0
Årets kapitalförändring	- 23 226	- 368	-23 594
<i>Årets kapitalförändring 2002-12-31</i>	<i>-3 513</i>	<i>5 982</i>	<i>2 469</i>

I årets kapitalförändring är hänsyn ej tagen till intern omfördelning mellan verksamhetsgrenarna av tidigare års överskott som påverkat årets bokförda kapitalförändring. I årets kapitalförändring i tabell 2, sid 74, finns den interna omfördelningen med.

Not 2 Avgiftsförordningen 4 § avgifter

	2003-12-31	2002-12-31
Kompendier	4 971	5 171
Diverse övrigt material		
Lokaler	10 941	7 778
Konferenser	8 535	6 122
Inträden	1 648	1 376
Information och kursmaterial	2 366	3 530
Kopieringskort e d	1 841	1 839
Rikstest mm	569	445
Konsulttjänster	13 027	15 862
Administrativa tjänster	2 006	1 583
Övriga tjänster	18 467	22 142
Summa	64 371	65 848

Not 3 Finansiella intäkter

	2003-12-31	2002-12-31
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret	18 601	21 872
Övriga finansiella intäkter	89	804
Summa finansiella intäkter	18 690	22 677

Not 4 Finansiella kostnader

	2003-12-31	2002-12-31
Räntekostnader på lån i Riksgäldskontoret	13 790	12 716
Övriga finansiella kostnader	1 146	741
Summa finansiella kostnader	14 936	13 456

Not 5 Materiella anläggningstillgångar

	Tekniska anläggningar	Transportmedel, inventarier	Skepp	Förbättringsutgift på annans fastighet	Pågående nyanläggningar	Summa
Ingående anskaffningsvärde	94 808	838 501	5 911	172 349	12 804	1 124 373
Under året anskaffade	22 850	54 297		11 979	919	90 045
Under året definitivsatta anläggningar (Pågående 2002-12-31)					-53 080	-53
Under året omklassificerade						
Under året utrangerade	-5 034	-61 665	-53	- 778		-67 530
Summa anskaffningsvärde	112 624	831 132	5 858	183 550	13 671	1 146 835
Ingående avskrivningar	-56 463	-695 954	-3 725	-67 447	0	-823 589
Återförda avskr. p g a förändrad redovisningsprincip			58	125		138
Årets avskrivningar	-16 461	-74 484	-270	-16 238		-107 452
Under året omklassificerade						0
Avskrivningar utrangerade	4 567	60 345	13	668		65 580
Akkumulerade avskrivningar	-68 357	-710 092	-3 925	-82 892	0	-865 266
Bokfört värde	44 267	121 040	1 933	100 658	13 671	281 569
<i>(Bokfört värde 2002-12-31)</i>	<i>38 345</i>	<i>142 525</i>	<i>2 243</i>	<i>105 028</i>	<i>12 804</i>	<i>300 945</i>

Årets avskrivningar -107 452

Årets utrangerade anläggningstillgångar hade vid utrangeringstillfället (030630) ett bokfört värde på 4 870 tkr. Huvuddelen av anläggningarna har skrotats. Årets realisationsvinst/förlust för (sålda, kasserade, stulna) anläggningstillgångar uppgår till 1 897 tkr.

Av pågående anläggningstillgångar bedöms 10 450 tkr vara pågående förbättringsutgifter på annans fastighet. Någon omföring av balansposten pågående anläggningstillgångar till förbättringsutgift till annan fastighet har ej gjorts.

Not 6 Andelar i dotterföretag

Universitetet äger 100 % av Stockholms universitets Holding AB (3 000 aktier, nominellt värde 300 tkr). Bolaget är ej börsnoterat. Andelarna, motsvarande 5 275 tkr, har erhållits från Näringsdepartementet enligt beslut 20 december, 1997. Därmed har inte universitetet något anskaffningsvärde för aktierna. Av universitets kapitalförändring 2003 härrörs -2 884 tkr till resultatandelar i dotterföretag.

Stockholm universitet Holding AB innehar följande aktier 2003-06-30:

25 %	CECID AB
100 %	Success AB
50%	Idéagenten Stockholm AB
23 %	Läraryouren i Sverige AB
20%	Stockholms Teknikhöjd AB
50 %	KTH & SU Holding i samverkan AB

	2003-12-31	2002-12-31
Bokfört värde:		
Statskapital (från Näringsdepartementet)	5 000	5 000
Resultatandel (inkl 275 tkr från Näringsdepartementet)	-1 488	-324
Resultatandel per 31 december 2002 (delårsrapport 2002)	-2 884	-1 164
Totalt värde andelar i dotterföretag	628	3 512

Not 7 Fordringar hos andra myndigheter

	2003-12-31	2002-12-31
Kundfordringar hos andra myndigheter	3 974	8 190
Fordran mervärdesskatt	30 834	29 879
Övriga fordringar hos andra myndigheter	4 527	420
Summa	39 335	38 489

Not 8 Periodavgränsningsposter

	2003-12-31	2002-12-31
<i>Inomstatliga</i>		
Förutbetalda hyreskostnader	3 233	3 162
Förutbetalda försäkringskostnader	342	346
Övriga förutbetalda kostnader	5 597	0
Upplupna ränteintäkter räntekonto RGK	0	6 036
Överförbrukade bidrag annan statlig myndighet	33 048	61 565
Upplupna uppdragsintäkter	4 563	12 358
Övriga upplupna intäkter	1 167	892
Summa periodavgränsningsposter inomstatliga	47 951	84 359
<i>Utomstatliga</i>		
Förutbetalda hyreskostnader	98 657	98 722
Upplupna intäkter uppdragsprojekt	21 448	127 583
Överförbrukade bidrag övriga finansiärer	47 734	62 094
Övriga periodavgränsningsposter	3 102	425
Övriga upplupna intäkter	622	3 076
Summa periodavgränsningsposter utomstatliga	171 563	291 900
Summa	219 514	376 259

Not 9 Avräkning med statsverket

	2003-12-31	2002-12-31
Ingående balans	4 325	- 610
Avräkning mot statsbudgeten:		
- Anslag	1 876 951	1 802 563
- Inkomsttitlar	-47	-125
Avräknat mot statsverkets checkräkning		
- Anslagsmedel som tillförts räntekontot	-1 834 344	-1 764 351
- Medel från räntekontot som tillförts inkomstittel	125	145
- Uppbördsmedel mm	0	0
- Transfereringar mm	-46 953	-33 297
Utgående balans	57	4 325

Not 10 Räntekonto hos riksgälden

Universitetet har en kredit på räntekontot på 173 805 tkr. Krediten är ej utnyttjad under året. Likviditetsbehovet (utbetalningar – inbetalningar) t o m den 31 januari år 2004 är cirka 11% (57 824 tkr) av saldot på räntekontot per den 31 december 2003. Likviditetsbehovet för personalrelaterade utbetalningar år 2004 uppgår till 16% (85 365 tkr).

	2003-12-31	2002-12-31
Saldo på räntekonto hos Riksgälden per den 31 december	543 722	580 900
<i>Består av:</i>		
Ej rekvirerade anslagsmedel	57	4 325
Bidrag från annan statlig myndighet	245 294	284 352
Övriga icke statliga bidrag	82 824	64 994
Oförbrukade uppdragsintäkter myndigheter	-3 245	1 198
Oförbrukade uppdragsintäkter övriga	-230	7 182
Räntenetto	4 858	9 281
Personalens källskatt, sociala avgifter mm kostnadsfört i december men inbetalas i januari	85 646	90 537
Övriga medel	128 518	119 031
Summa	543 722	580 900

Not 11 Myndighetskapital

Universitetet redovisar en negativ kapitalförändring om 23 594 tkr, vilket motsvarar 0,87 % av verksamhetens kostnader (2 699 874). Av årets kapitalförändring härrörs -2 884 tkr till resultatandelar i dotterföretag.

Myndighetskapital per verksamhetsgren

	2003-12-31	2002-12-31
Grundutbildning	284 488	295 609
Forskning och forskarutbildning	-115 024	-105 435
Sveriges universitets- och högskoleförbund		
Fondförvaltningen		
Stockholms Akademiska Forum		
Övrig extern verksamhet utförd av förvaltningen		
Övrigt		
Kapital och resultatandelar i dotterföretag	628	3 512
Totalt myndighetskapital	170 092	193 686

	Ingående balans	Omföring 2002 kapitalförändring	Omfört från Näringsdepartementet	Årets kapitalförändring	Totalt myndighetskapital
Statskapital utan avkastningskrav	5 000				5 000
Resultatandelar i dotterföretag	-1 488	-2 884			-4 372
Balanserad kapitalförändring	190 174	2 884			193 058
Årets kapitalförändring		0		-23 594	-23 594
Totalt myndighetskapital	193 686	0	0	-23 594	170 092
<i>(Totalt myndighetskapital 2000)</i>	<i>191 216</i>	<i>-</i>	<i>0</i>	<i>2 469</i>	<i>193 686</i>

Not 12 Skuld till riksgäldskontoret

	2003-12-31	2002-12-31
Lån i Riksgälden per 2002-01-01	285 369	276 899
Under 2002 upptagna lån	0	109 151
Årets amortering	-15 521	-100 681
Lån i Riksgäldskontoret per 2003-12-31	269 848	285 369

Universitetet disponerar en låneram på 390 000 tkr i Riksgäldskontoret för finansiering av anläggningstillgångar i verksamheten.

Not 13 Skuld till andra myndigheter

	2003-12-31	2002-12-31
Leverantörsskulder till andra myndigheter	8 939	1 372
Skuld mervärdesskatt	3 404	2 922
Skuld till Riksskatteverket, sociala avgifter	33 240	38 000
Övriga personalrelaterade skulder	13 643	15 947
Övriga skulder	1 961	7
Summa	61 187	58 249

Not 14 Periodavgränsningsposter

	2003-12-31	2002-12-31
Inomstatliga		
Förutbetalda intäkter	774	916
Förutbetalda uppdragsintäkter	1 319	13 556
Oförbrukade bidrag	278 342	345 917
Upplupna räntekostnader	0	423
Övriga upplupna kostnader	300	5 998
Summa periodavgränsningsposter inomstatliga	280 735	366 810
Utomstatliga		
Förutbetalda intäkter	443	835
Förutbetalda uppdragsintäkter	21 218	134 765
Oförbrukade bidrag	130 558	127 088
Upplupna personalkostnader	110 055	91 126
Övriga upplupna kostnader	29	286
Summa periodavgränsningsposter utomstatliga	262 303	354 100
Totalt periodavgränsningsposter	543 038	720 910

Not 15 Inkomsttitel

	2003-12-31	2002-12-31
Ränta EURO-konto	47	125
Summa	47	125

Not 16 Kostnader för personal

	2003-12-31	2002-12-31
Lönekostnader, exklusive arbetsavgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	1 092 359	1 047 676

Not 17 Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar	Förvärvade licenser, rättigheter m.m.	
	2003	2002
IB anskaffningsvärde	0	0
Årets anskaffningar	4 341	2 796
Årets försäljningar/utrangeringar	0	0
<i>UB anskaffningsvärde</i>	4 341	2 796
IB ackumulerade avskrivningar /nedskrivningar	-69	0
Årets avskrivningar/nedskrivningar	-749	-69
Årets försäljningar/utrangeringar	0	0
Korrigerig av tidigare års avskrivningar/nedskrivningar	0	0
<i>UB ackumulerade avskrivningar /nedskrivningar</i>	-818	-69
Summa bokfört värde	3 523	2 727

Not 18 Pensionsskuld per 2003-12-31

Pensionsskuld per 2003-12-31 är 10 142 702 kr, varav avsättning till delpensioner uppgår till 8 388 545 kr. Värdet har beräknats i enlighet med NSAs försäkringstekniska riktlinjer 10/99.

Not 19 Övriga upplupna- och förutbetalda intäkter

År 2002 införde Stockholms universitet motpart i bokföringen. Detta ledde till att upplupna- och förutbetalda intäkter på uppdragsprojekt blev periodiserade per motpart istället för per projekt. Det gjorde att balansräkningens tillgångs- och skuldsida förstörades, dock påverkades inte intäkter och kostnader och således inte resultatet. Felet är korrigerat år 2003 och därför är tidigare års siffror mer jämförbara.

	2003-12-31	2002-12-31	2001-12-31
Upplupna uppdragsintäkter	26 011	139 941	23 628
Förutbetalda uppdragsintäkter	22 537	148 321	53 587

Not 20

	2003	2002
Kostnader enligt resultaträkningen	-2 699 874	-2 583 189
Justeringar:		
Avskrivningar	108 201	114 759
Kostnader enligt finansieringsanalysen	-2 591 673	-2 468 430

Not 21

	2003	2002	Förändring
Kortfristiga fordringar	53 030 311	50 100 599	-2 959 712
Justeringar: Periodavgränsningar	219 513 627	252 698 969	33 185 342
Kostnader enligt finansieringsanalysen	272 573 938	302 799 560	30 225 630

Not 22

	2003	2002	Förändring
Kortfristiga skulder	118 265 345	123 132 851	4 867 506
Justeringar: Periodavgränsningar Skulder avseende investeringar	553 180 499 -10 063 261	600 149 281 -17 526 500	46 968 782 -7 463 239
Kostnader enligt finansieringsanalysen	661 382 583	705 755 632	44 373 049

Myndighetskapital

enligt regeringsbeslut 8 Dnr U1999/2361, 3373/UH

Tabell 1 Redovisning av myndighetskapital mm

Belopp (tkr)	Totala verksamheten	Avgiftsfinansierad verksamhet	Anslag och bidragsfinansierad verksamhet
A. Ackumulerat överskott (årets och balanserad kapitalförändring)	169 464	41 172	128 292
B. Årets totala kostnader	2 699 874	166 400	2 533 474
A i procent av B:	6,3 %	24,7 %	5,1 %

I redovisning av myndighetskapitalet har universitetet exkluderat statskapital och resultatandelar i dotterföretag, totalt 628 tkr (inkl årets resultatandel, -2 884 tkr).

För ej avgiftsfinansierad verksamhet uppgår det ackumulerade överskottet i förhållande till årets kostnader i ej avgiftsfinansierad verksamhet till 5,1 %. Något förslag till disposition av totala ackumulerade överskott behöver ej lämnas då det understiger 10 % enligt ovanstående regeringsbeslut. Universitetet kommer att föra överskottet till balanserad kapitalförändring 2003 för att disponeras i verksamheten kommande år.

För den avgiftsfinansierade verksamheten uppgår det ackumulerade överskottet i förhållande till sina totala kostnader till 24,7 %. Årets kapitalförändring i den avgiftsfinansierade verksamheten är positiv, 4 852 tkr. Av det ackumulerade överskottet avser cirka 2,7 miljoner kronor Stockholms akademiska forum, Sveriges universitets- och högskoleförbund och Det nordiska universitetsadministratörssamarbetet (NUAS). Dessa medel kan universitetet ej disponera. Den höga procentsatsen härrör från att tidigare års ackumulerade överskott varit höga. Enligt 23 § Kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188) skall myndigheten lämna ett förslag till disposition till regeringen om överskottet uppgår till mer än 10%. Regeringen har i beslut 2001-11-22 medgett att Stockholms universitet får disponera de under budgetåren 1998 och 1999 uppkomna överskotten och i beslut 2003-12-04 att Stockholms universitet får disponera det fram till och med 2001 års ackumulerade överskott. År 2002 var resultatet negativt -17 470 tkr och år 2003 ungefär 4 852 tkr. Eftersom universitetet har dispositionsrätt till tidigare uppkomna överskott, beräknar vi att det sedan år 2001 uppkomna ackumulerade resultatet är negativt och understiger således 10 %.

Tabell 2 Redovisning av kapitalförändring per verksamhetsgren

Verksamhetsgren (belopp i tkr)	Balanserad kapitalförändring (A) (Not 1)	Årets kapitalförändring (B)	Summa (A+B)
Grundutbildning	295 609	-12 361	283 248
* Verksamheten	282 162	-13 849	268 313
* Avgiftsfinansierade verksamheten	13 447	1 488	14 935
Forskning/ Forskarutbildning	-105 435	-11 233	-116 668
* Verksamheten	-128 309	-14 597	-142 906
* Avgiftsfinansierade verksamheten	22 874	3 364	26 238
Totalt	190 174	-23 594	166 580

NOT 1

I tabellen ingår ej resultatandelar i dotterföretaget. Årets resultatandel uppgick till -2 884 tkr (-1 164 tkr). Vid den interna fördelningen år 2001 har 11 912 tkr av årsintäkterna bokförts på forskning i stället för grundutbildning. Detta har rättats år 2002.

Redovisning av avgiftsbelagd verksamhet 2003

Verksamhet där avgiftsintäkterna disponeras (tkr)

Verksamhet	Över-/underskott t o m 2001	Över-/underskott 2002	Intäkter 2003	Kostnader 2003	Över-/underskott 2003	Akkumulerat över-/underskott, utgående 2003
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Övriga avgifter inom grundläggande högskoleutbildning	-240	-310	3 300	3 800	-500	-1 050
Övriga avgifter inom forskning och forskarutbildning	-	-	-	-	-	-
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Beställd utbildning	32 200	23 500	66 600	65 300	1 300	56 900
Uppdragsutbildning	-16 700	-10 700	56 800	55 800	970	-26 400
Uppdragsforskning	15 200	20 600	71 700	66 700	5 000	40 800
Summa	30 400	33 100	198 400	191 600	6 800	70 300

Ersättningar, förmåner och övriga uppdrag för universitetsstyrelsens ledamöter

Nedan visas ersättningar och förmåner till universitetsstyrelsen och förvaltningschefen. Ersättningar och förmåner redovisas för styrelseledamöterna under budgetåret 2003. Enligt regeringsbeslut utgår arvode till de externa ledamöterna med 28 000 kr per år. Till suppleanterna utgår ingen ersättning. Till ordförande utgår arvode med 66 000 kr per år.

	Belopp (kr)	Övriga uppdrag
Rektor, prorektor och förvaltningschef		
Gustaf Lindencrona (rektor t o m 03-06-30)	837 708	Högskoleverket
Gunnel Engwall (rektor fr o m 03-07-01, prorektor t o m 03-06-30)	830 722	Ledamot i Riksarkivets styrelse
Henning Rodhe (prorektor fr o m 03-07-01, verksamhetsföre- trädare t o m 03-06-30)	798 593	-
Leif Lindfors	816 000	Högskolerestauranger AB Stockholms Universitet Holding AB
Ordförande		
Anitra Steen	66 000	SAS Södersjukhuset
Externa ledamöter		
Heidi von Born	28 000	Förlagsrådet vid En bok för alla Lars Salviusföreningen (suppleant)
Olof Ehrenkrona	28 000	Stockholms Hjärnverk AB
Bo Göransson (t o m 03-02-13)	28 000	Sida Prins Eugens Waldemarsudde
Sten Heckscher (fr o m 03-02-14)	28 000	Kvalitets- och kompetensrådet Arbetsgivarverket
Eva Johansson	28 000	-
Staffan Salén	28 000	E-Work Scandinavia AB Föreningssparbanken Sthlm City Skyways AB Westindia AB RealLife AB

Cecilia Schelin Seidegård	28 000	Getinge AB Stockholm Care AB
---------------------------	--------	---------------------------------

Verksamhetsföreträdare

Kerstin Dahlbäck (fr o m 03-07-01, gruppsuppleant 03-06-06—03-06-30)	597 081	-
--	---------	---

Eskil Wadensjö	738 297	-
----------------	---------	---

Studentrepresentanter

Christian Camitz	28 000	-
------------------	--------	---

Daniel Pettersson (t o m 03-06-30)	14 000	-
---------------------------------------	--------	---

Anne.Lie Elfvén (fr o m 03-07-01)	14 000	-
--------------------------------------	--------	---

Christina Stoppel-Hillerström (t o m 03-06-30)	14 000	-
---	--------	---

Shakti Slawomirska (fr o m 03-07-01)	14 000	-
---	--------	---

Gruppsuppleanter, verksamhetsföreträdare

Stefan Nordlund (fr o m 03-07-01)	718 200	-
--------------------------------------	---------	---

Willmar Sauter (t o m 03-06-05)	582 000	-
------------------------------------	---------	---

Claes Sandgren (t o m 03-06-05)	582 000	Riksbankens Jubileumsfond
------------------------------------	---------	---------------------------

Peter Seipel (fr o m 03-06-06)	738 240	IT-universitetet Kista Parent Props AB Peter Seipel
-----------------------------------	---------	---

Gruppsuppleanter, studentrepresentanter

Christina Stoppel-Hillerström (fr o m 03-07-01)	-	-
--	---	---

Ulf Walther (t o m 03-06-30)	-	-
---------------------------------	---	---

STOCKHOLMS UNIVERSITET
Universitetsstyrelsen

Styrelsen vid Stockholms universitet har vid sammanträde idag, den 20 februari 2004, fastställt årsredovisning för budgetåret 2003.

Sten Heckscher
rikspolischef, ordförande

Kåre Bremer
professor, rektor

Henning Rodhe
professor, prorektor

Olof Ehrencrona
verkställande direktör

Joe Frans
riksdagsledamot

Carola Lemne
verkställande direktör

Inger Liliequist
riksantikvarie

Staffan Salén
verkställande direktör

Crister Skoglund
filosofie doktor

Berit Svedberg
museidirektör

Kerstin Dahlbäck
professor

Eskil Wadensjö
professor

Christian Camitz
studeranderepresentant

Anne-Lie Elfvén
studeranderepresentant

Shakti Slawomirska
studeranderepresentant

Suppleanter

Stefan Nordlund
professor

Peter Seipel
professor

Christina Stoppel-Hillerström
studeranderepresentant

Stockholms Universitets Studentkårs bilaga till universitetets verksamhetsberättelse 2003

Inledning

De senaste två åren har Stockholm Universitets Studentkår utnyttjat möjligheten att skriva en bilaga till det gångna årets verksamhetsberättelse. Studentkåren anser att denna möjlighet är mycket värdefull och fortsätter därför även i år på den inslagna vägen. Arbetet har underlättats betydligt av att samtliga undertecknade har varit verksamma på studentkåren även under vårterminen -03, vilket normalt inte är fallet då universitetets verksamhetsår inte sammanfaller med studentkårens. De områden som tidigare kommenterats har varit utbildningskvalitet, jämlikhet, jämställdhet, studentinflytande, ekonomi, arbetsmiljö och miljö. Studentkåren har i år funnit det lämpligt att även kommentera området samverkan och att låta området miljö tillfälligt utgå.

Utbildningskvalitet

Det mest avgörande för utbildningens kvalitet är naturligtvis tillgången på resurser, vilka i dagsläget är för små i förhållande till antalet studenter. Kommentarererna i avsnittet tar därför tillgången på resurser i beaktande.

Studentkåren har tidigare framhållit vikten av att det finns en fristående fungerande pedagogisk utvecklingsverksamhet på universitetet. Universitetet har också insett behovet av en sådan verksamhet och har nu en ny fristående pedagogisk enhet. Studentkåren vill här bara erinra om vikten av att den nya enheten ges tillräckligt med resurser för sin verksamhet. Stockholms universitet har mycket att ta igen i förhållande till andra lärosäten inom detta område.

Studentkåren har också understrukit vikten av att universitetet alltid sätter frågor om bildning och vetenskaplighet i första rummet. Det är därför mycket glädjande att universitetet inlett det s.k. Vetenskaplighetsprojektet, som syftar till att alla studenter skall gå igenom ett obligatoriskt moment där innehållet består av frågor om vetenskaplighet och kritiskt förhållningssätt till vetenskap. Studentkåren kan inte nog uttrycka sin glädje över detta projekt.

Jämlikhet och jämställdhet

Mångfald, jämlikhet och jämställdhet är för studentkåren prioriterade frågor. Sverige är i dag ett land där det finns stora sociala klyftor. Denna ojämlikhet avspeglar sig även på universitetet. Den sociala snedrekryteringen till landets högskolor och universitet är fortfarande mycket stor. Det är särskilt negativt att universitetet som skall gå i bräsch för samhällsutvecklingen präglas av ojämlikhet. Det är därför mycket glädjande att universitetet nu har antagit de tre s.k. jämlikhetsplanerna - likabehandlingsplanen, mångfaldsplanen och planen för breddad rekrytering och att det, enligt studentkårens mening, blivit bra planer. Särskilt positiva inslag i planerna är att studentbyrån, fakulteterna och universitetsledning aktivt skall arbeta för att institutionerna använder sig av den s.k. "fria kvoten" och att det skall inrättas en jämlikhets- eller likabehandlingshandläggartjänst vid studentbyrån. Viktigt är nu att planerna också realiseras i praktiken. Det skall i sammanhanget nämnas att det är mycket otillfredsställande att så gott som inga institutioner använder sig av den "fria kvoten" ett år efter att universitetsstyrelsen antagit riktlinjer för användandet av den.

Studentkåren vill också framhålla vikten av att alla även under sin utbildning ges samma möjligheter oavsett kön, ålder, sexuell identitet och preferenser, social bakgrund, etnisk bakgrund, religion eller psykiska och fysiska funktionshinder. Studentkåren vill därför i år igen ge studentbyrån beröm för att den tar jämlikhetsfrågorna på allvar. Här skall naturligtvis språkverkstaden och studentbyråns arbete med jämlikhetsplanerna lyftas fram särskilt. Studentkåren ser också fram emot arbetet med rekryteringsbefrämjande åtgärder i skolor och gymnasium med låg övergång till universitetet. Studentbyrån måste dock, som tidigare påpekats, få mer stöd från fakulteter och institutioner i sitt jämlikhetsarbete. Studentkåren vill avslutningsvis berömma universitetet för inrättandet av jämlikhetsgruppen som kommer vara till stor hjälp vid frågor av detta slag.

Könsfördelningen bland studenter och doktorander har gått i positiv riktning de senaste årtiondena. Vissa institutioner är dock sämre än andra och fakultetsledning måste uppmärksamma detta. Universitetet som helhet måste öka ansträngningarna att rekrytera fler kvinnliga professorer och lektorer. Det är mycket beklagligt att nyanställda professorer till största delen är män. Inställningen får inte vara att detta löser sig med tiden.

Studentkåren riktade förra året stark kritik gentemot universitetets arbete för att motverka sexuella trakasserier. Studentkåren genomförde bl.a. en kampanj med temat sexuella trakasserier. Studentkåren lyfte då särskilt fram vikten av att arbeta långsiktigt och förebyggande för att dels förhindra sexuella trakasserier, dels förhindra att universitetet tvingas vidta ingripande åtgärder mot enskilda personer. Alla som arbetar och studerar vid universitetet måste bli medvetna om problemets strukturella karaktär. Studentkåren har uppmärksammat att personalbyrån nu har inlett ett långsiktigt arbete för att motverka sexuella trakasserier och finner naturligtvis detta glädjande. Studentkåren hoppas att personalbyrån i sitt arbete beaktar de synpunkter som fördes fram av studentkåren i samband med kampanjen. En fråga för det kommande året är hur arbetet med jämställdhetsfrågor och likabehandlingsfrågor skall förhålla sig till varandra.

Studentinflytande

I centrala organ och råd på universitetet har studentinflytandet fungerat väl under året. På central nivå har studentkåren varit representerad i arbetsgrupper och haft möjlighet att yttra sig över remisser i en utsträckning som varit tillfredställande. Samarbetet med universitetsledningen har fungerat utmärkt. Studentkåren är särskilt nöjd med att studenterna nu är representerade i rektorskanseljen och med hur arbetet där fungerat, men framförallt är studentkåren mycket nöjd med att man i ett tidigt skede fick vara med att utarbeta förslagen till jämlikhetsplanerna. Studentrepresentanterna fick tillfälle att ge synpunkter direkt till ansvarig tjänsteman som utarbetade förslagen. Studentkåren är också mycket tillfredställd med att studentrepresentanter fick vara delaktiga i rekryteringen av den nya PU-enhetschefen. Pedagogisk utveckling rör sig ju om synnerligen studentnära verksamhet. Studentkåren skulle i hög grad uppskatta att studentrepresentanter fick vara delaktiga i rekryteringen av personer till andra tjänster som är av särskild betydelse för studenterna.

På lokal nivå råder det stor ojämnhet i studentinflytandet. På många institutioner saknas det studentrepresentanter i arbetsgrupper och beslutande organ. Studentkåren kräver att institutionerna tar större ansvar för att ämnesråd startas och för att det finns ett fungerande studentinflytande i beslutande organ och arbetsgrupper. Studentkåren har med anledning av detta gjort en lathund för institutionerna som innehåller råd och tips om hur man kan förbättra studentinflytandet. På de institutioner där det arbetas aktivt för att tillförsäkra studenterna ett fungerande inflytande är inflytandet tillfredställande.

Det är också viktigt att universitetet inte bara fokuserar på det formella studentinflytandet utan också kartlägger och diskuterar informella maktstrukturer som kan inverka menligt på studentinflytandet. Året campuskonferens som har temat inflytande och delaktighet välkomnas därför starkt av studentkåren.

Med anledning av den kritik som studentkåren riktade mot förra årets rektorsvalsprocess vill studentkåren avslutningsvis framhålla att de studenter som varit inblandade i årets valprocess upplevt att valprocessen gått till på ett tillfredställande sätt. Studentkåren vill emellertid till en kommande utvärdering också framhålla att det naturligtvis är olyckligt att det inte föreslagits en kvinna som rektor och att man även måste diskutera den sekretess som rått kring kandidaterna under rekryteringsgruppens arbete.

Ekonomi

Som tidigare påpekats och som alla känner till är det ekonomiska läget för merparten av universitetets fakulteter ansträngt. Den resurstilldelning som den humanistiska och samhällsvetenskapliga fakulteten erhåller från statsmakten är inte tillräcklig för att de skall kunna fullgöra sina utbildnings- och forskningsuppdrag. Det är därför synnerligen otillfredsställande att universitetet förvärrar statsmaktens snedfördelning mellan fakul-

teterna genom att omfördela resurser från de andra fakulteterna till den naturvetenskapliga fakulteten för dess lokalkostnader. Vid många andra lärosäten sker en omvänd omfördelning från den naturvetenskapliga fakulteten till de andra fakulteterna. Det vore därför helt orimligt om universitetet inte beaktade detta vid den nya beräkningen av fakulteternas kostnader för SUNET.

Studentkåren har tidigare påpekat vikten av en återhållsam linje angående bedrivandet av uppdragsutbildning. Studentkåren anser att det finns risk för att uppdragsutbildningarna kommer att ta resurser från den ordinarie undervisningen och medföra att både kvaliteten på undervisningen och studentinflytandet blir sämre. Uppdragsutbildningar innebär också att det kan bli möjligt att köpa sig en utbildning som förvägras många människor som är mer lämpade och motiverade att genomgå utbildningen. Den ökade externfinansieringen av forskningen och även utbildningen utgör också på sikt ett hot mot den akademiska friheten. De tråkigheter som uppstått på den företagsekonomiska institutionen i samband med bedrivandet av uppdragsutbildning visar bara att studentkårens farhågor är besannade. Studentkåren förutsätter att universitetet är på sin vakt när uppdragsutbildningsförfrågningar från institutioner kommer upp för behandling i fortsättningen.

Med anledning av universitetets ansträngda ekonomi är det vidare mycket märkligt att universitetet fortsätter att avsätta budgetmedel till holdingbolaget SU-holding trots att bolaget har åtskilliga verksamma år på sin nacke och att det inte är visat vilken vinning universitetet gör av bolagets verksamhet.

I övrigt hoppas studentkåren i framtiden på ett djupare samarbete med universitetet när det gäller att driva frågor om resurstilldelning och hyreskostnader för universitetets lokaler gentemot statsmakten.

Samverkan

Samverkan med omgivande samhället eller ”den tredje uppgiften” har inte kommenterats tidigare av studentkåren. Till att börja med vill studentkåren konstatera att trots att universiteten ålagts ytterligare en uppgift utöver sina traditionella uppgifter har universitetet inte fått någon ökad resurstilldelning. Tvärtom har resurstilldelningen minskat med ca 20 % på tio år och detta får naturligtvis konsekvenser för i vilken utsträckning universitetet kan fullgöra ”den tredje uppgiften”.

Studentkåren vill här understryka vikten av att en samverkan med det omgivande samhället från universitets sida inte får bygga på kommersialisering. Det råder en väl utbredd vanföreställning om att de forskningsresultat som är lämpliga för kommersialisering också skulle vara de som bidrar till den största samhällsnyttan, när det i själva verket i de flesta fall är tvärtom. Universitetet bör därför fullgöra sin ”tredje uppgift” genom att verka för att kunskap som i dag inte tas tillvara av näringslivet eller dylikt genom kommersialisering kommer ut i samhället på annat sätt. Studentkåren anser därför att arrangemang som t.ex. forskardagarna, som syftar till att föra ut forskningsresultat i samhället, är en lämplig form av samverkan och vill gärna se mer av sådana arrangemang. Det är särskilt positivt att man bjuder in människor från andra delar av samhället såsom gymnasieungdomar, aktiva i föreningslivet och personer utan akademisk bakgrund vid sådana arrangemang.

Arbetsmiljö

Studentkåren anser det mycket positivt att årets Campuskonferens hade temat arbetsmiljö och att man där lyfte fram problemet sexuella trakasserier och de ökade sjukskrivningarna bland doktorander. Det är viktigt att universitetet nu följer upp tar fram åtgärder med anledning av doktorandernas ökade sjukskrivningar. Studentkåren efterlyser framförallt uppföljning med konkreta åtgärdsplaner utifrån resultaten av den lokala och nationella doktorandenkäten. Studentkåren vill som föregående år påpeka att det råder stora olikheter mellan institutionen vad det gäller doktorandernas villkor. En av de viktigaste åtgärderna för att komma tillrätta med detta vore framförallt om det fanns tydligare riktlinjer från fakulteternas sida.

Då de nya reglerna för forskarutbildningen bevisligen innebär ökad stress för doktoranderna är det extra viktigt att universitetet kan erbjuda extra stöd. Det mentorsprojekt som nu skall inledas på försök för kvinnliga doktorander ser därför studentkåren som något mycket positivt och hoppas att projektet kan växa de kommande åren.

Studentkåren uppmärksammade i förra årets kommentar särskilt studenter med barn och vikten av att det finns ändamålsenliga lokaler åt dessa. Ett stort problem verkar fortfarande vara att informationen om befintliga rum är bristfällig. Studenter med barn måste uppmärksammas när det gäller förläggning av tentor. Tentor på helger och kvällar drabbar särskilt studenter med barn eftersom dessa då har svårt att ordna med barnvakt.

Bristen på ändamålsenliga undervisningslokaler gör gruppundervisning ibland sker i överfulla klassrum. Mot bakgrund av detta borde universitetet undersöka möjligheterna att minska ner antalet lokaler för annat än undervisningsbruk och göra om dessa till undervisningslokaler. Under alla omständigheter bör man inte göra om fler undervisningssalar till Seven-Eleven butiker.

Kreativt tänkande förutsätter inte bara ändamålsenliga lokaler utan även en stimulerande miljö. Studentkåren ser därför med oro på den allt ökade kommersiella reklamen i universitetets lokaler. Universitetet och studentkåren borde för framtiden diskutera vilken reklam som får finnas på universitetet samt på vilka ställen den får vara. Utbudet av automater med läsk, godis, kakor och mackor bör även det diskuteras. Försäljningen av dessa varor utgör inte bara ett tråkigt estetiskt inslag utan även en hälsofara för studenterna. Universitetet borde kanske minska utbudet eller i vart fall ändra det till ett mer hälsosamt sådant.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser studentkåren i likhet med förra årets kommentar att universitetets verksamhet förbättrats under året, i vart fall om man talar om central nivå. Universitetets samarbete med studentkåren har fungerat väl. Studentkåren hoppas i framtiden särskilt att universitetet anstränger sig för att jämlikhetsplanerna realiserar i praktiken. Framförallt måste institutionerna använda sig av den sk ”fria kvoten” i högre utsträckning. Fakulteterna måste också vara pådrivande här. Vidare hoppas studentkåren att alla institutioner gör sitt yttersta för att tillförsäkra att det finns studentrepresentanter i alla beslutande organ och arbetsgrupper. En framtidsfråga som inte berörts i texten är internationaliseringen. Där vill studentkåren i det här dokumentet nöja sig med påpeka vikten av att universitetet har en offensiv roll i denna process.

Christian Camitz
Kårordförande

Anne-Lie Elfvén
Vice kårordförande

Shakti Slawomirska
Studieutskottets ordförande

Bilaga 3, Statistik över studerande och forskarstuderande med funktionshinder som erhållit medel för särskilt pedagogiskt stöd budgetåret 2003 (tkr)

	teckenspråk/ tolk			hörselskada ej tolk			stud. med tecken- språkig lärare			synskada			rörelsehinder			dyslexi		
	ant	kv	män	ant	kv	män	ant	kv	män	ant	kv	män	ant	kv	män	ant	kv	män
UU	6	4	2	7	4	3	0			18	9	9	5	3	2	81	47	34
LU	4	4	0	17	7	10	0			19	11	8	48	39	9	149	93	56
GU	15	11	4	6	4	2	0			8	6	2	14	7	7	150	104	46
SU/tolk	19	14	5	7	6	1	8	7	1	18	8	10	54	33	21	96	66	30
UmU	6	4	2	8	4	4	0			8	6	2	34	26	8	128	77	51
LiU	0			7	7	0	0			3	2	1	29	22	7	63	36	27
KI	1	1	0	7	6	1	0			20	13	7	16	12	4	64	47	17
KTH	10	2	8	2	2	0	0			5	2	3	2	1	1	16	4	12
LtU	0			6	4	2	0			2	1	1	28	19	9	35	20	15
KaU	3	2	1	1	1	0	0			2	1	1	3	2	1	25	8	17
VxU	0			2	1	1	1	1	0	6	4	2	14	10	4	32	18	14
ÖrU	33	21	12	21	15	6	6	3	3	6	2	4	19	15	4	58	37	21
MH	1	0	1	3	2	1	0			5	2	3	11	5	6	50	39	11
BTH	1	1	0	0			0			1	1	0	1	0	1	3	2	1
MaH	9	7	2	3	2	1	0			6	3	3	14	12	2	130	92	38
HK	2	2	0	4	3	1	0			2	2	0	1	1	0	16	7	9
MdH	2	2	0	1	1	0	0			1	1	0	3	2	1	11	10	1
DH	0			0			0			0			0			1	1	0
DI	0			0			0			0			0			0		
HB	0			0			0			3	3	0	5	4	1	4	4	0
HD	5	3	2	6	5	1	0			2	1	1	7	4	3	28	19	9
Hgotland	1	1	0	0			0			1	1	0	0			5	3	2
HG	0			2	0	2	0			1	1	0	1	0	1	40	25	15
HH	2	1	1	2	0	2	0			2	1	1	11	9	2	26	12	14
HKr	0			7	7	0	0			4	1	3	7	4	3	40	25	15
HS	1	1	0	1	1	0	0			3	2	1	2	1	1	33	16	17
HT/U	1	0	1	2	2	0	0			1	0	1	10	5	5	28	19	9
IH	0			0			0			0			0			0		
KF	0			0			0			0			0			1	1	0
KH	0			0			0			0			0			0		
KMH	0			0			0			2	0	2	0			1	1	0
LHS	24	19	5	8	7	1	0			5	3	2	3	2	1	48	43	5
OH	0			0			0			0			0			0		
SötH	1	0	1	1	1	0	0			2	1	1	4	3	1	26	16	10
TH	0			0			0			0			0			0		
CTH	0			2	1	1	0			3	0	3	4	0	4	20	4	16
HHS	0			1	0	1	0			1	1	0	2	1	1	1	0	1
HJ	1	0	1	4	2	2	0			2	1	1	5	3	2	20	14	6
THS	0			0			0			0			0			2	2	0
ÖTH	1	1	0	2	0	2	0			0			0			0		
JTH	0			0			0			0			0			5	2	3
SMI	0			0			0			0			0			0		
Ericast.	0			0			0			0			0			0		
Ers-Skön	0			0			0			0			1	1	0	1	1	0
Röd.Kors.	0			0			0			0			0			2	2	0
Sophiah.	0			0			0			0			0			6	6	0
Beckm	0			0			0			0			0			0		
SUMMA	149	101	48	140	95	45	15	11	4	162	90	72	358	246	112	1 445	923	522
SLU	0			0			0			0			2	2	0	11	6	5
Summa	149	101	48	140	95	45	15	11	4	162	90	72	360	248	112	1 456	929	527

BILAGOR

neuropsykiatriska funktionshinder			psykisk ohälsa			annat funktionshinder			forskarstuderande			SUMMA			Kostnad tecken- språks- tolkning	Summa kostnader inkl. tolk- ning
ant	kv	män	ant	kv	män	ant	kv	män	ant	kv	män	ant	kv	män		
7	0	7	27	15	12	28	21	7	0			179	103	76	1 164	2 211
8	2	6	45	23	22	11	6	5	3	1	2	304	186	118	890	3 449
5	2	3	2	1	1	1	1	0	1	0	1	202	136	66	5 085	5 336
4	1	3	9	7	2	4	3	1	9	1	8	228	146	82	4 528	6 455
4	2	2	7	3	4	3	1	2	1	0	1	199	123	76	903	1 865
5	2	3	9	4	5	25	17	8	0			141	90	51	0	957
8	4	4	2	2	0	2	2	0	1	1	0	121	88	33	200	2 057
2	0	2	0			3	2	1	0			40	13	27	5 986	6 402
7	2	5	3	1	2	6	5	1	0			87	52	35	0	548
4	2	2	0			1	1	0	0			39	17	22	57	554
7	1	6	0			3	3	0	0			65	38	27	0	356
4	1	3	8	8	0	1	1	0	3	3	0	159	106	53	8 244	8 670
0			5	2	3	9	9	0	0			84	59	25	813	951
3	1	2	0			1	0	1	0			10	5	5	22	43
3	1	2	2	0	2	3	1	2	0			170	118	52	3 257	4 174
6	2	4	0			1	1	0	0			32	18	14	272	372
0			0			0			0			18	16	2	814	1 526
0			0			0			0			1	1	0	0	10
0			0			0			0			0	0	0	0	0
1	1	0	0			2	2	0	0			15	14	1	0	45
1	1	0	2	2	0	2	1	1	0			53	36	17	1 196	1 259
2	2	0	0			0			0			9	7	2	389	414
2	0	2	2	1	1	2	2	0	0			50	29	21	0	196
3	1	2	5	2	3	7	7	0	0			58	33	25	400	650
0			0			7	5	2	0			65	42	23	0	420
3	0	3	1	1	0	9	4	5	0			53	26	27	79	140
3	0	3	4	2	2	5	4	1	0			54	32	22	73	173
0			0			0			0			0	0	0	0	0
0			0			0			0			1	1	0	0	1
0			0			0			0			0	0	0	0	0
0			0			0			0			3	1	2	0	11
0			0			8	7	1	2	1	1	98	82	16	3 461	3 679
0			1	0	1	0			0			1	0	1	0	2
1	1	0	2	2	0	7	6	1	0			44	30	14	590	850
1	1	0	0			0			0			1	1	0	0	98
2	0	2	1	1	0	2	2	0	0			34	8	26	0	61
0			0			0			0			5	2	3	0	47
1	0	1	2	2	0	0			0			35	22	13	44	111
0			0			0			0			2	2	0	0	5
0			0			0			0			3	1	2	158	158
0			0			1	1	0	0			6	3	3	0	19
0			0			0			0			0	0	0	0	0
0			0			0			0			0	0	0	0	0
0			0			0			0			2	2	0	0	36
0			0			0			0			2	2	0	0	5
0			0			0			0			6	6	0	0	23
0			0			0			0			0	0	0	0	0
97	30	67	139	79	60	154	115	39	20	7	13	2 679	1 697	982	38 625	54 339
0			2	1	1	3	1	2	1	0	1	19	10	9	0	150
97	30	67	141	80	61	157	116	41	21	7	14	2 698	1 707	991	38 625	54 489

